

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202050

UNIVERSAL
LIBRARY

ಸುಧಾಕರ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಾವಳಿ

ಗ್ರಂಥ ೨

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಪಾ ರಿ ಜಾ ತ

(ನಾಟಕ)

ಬೆಳ್ಳಾವೆ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಬೆಳ್ಳಾವೆ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

೧೯೫೨

ಕ್ರಮ ೧೨ ಆಣೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಇತರ ಗ್ರಂಥ.

ನಾಟಕ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗೌರುಡಿ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಲೀಲಾವಿವೇಚನ

ಕಂಸವಧ

ಕಬೀರದಾಸ

ಭೋಜಕಾಲಿಕಾಸ

ಭೋಜಕಮೂರ

ರಾಜಭಕ್ತಿ, ಕಾವ್ಯಂ (ಚಂಪು)

ರತ್ನಕುಂದಲ (ಕಥೆ)

ಕಾಲಗೀತಮಂಜರಿ (ಪಂಚು)

ಕಾಲಸಂವಿಧಾನ : ಉಪಾಧ್ಯಾಯಿಗೆ
ನೀತನುಕಾಸನ

ವಿಜಯವಿಲಾಸ

(ಕಾದಂಬರಿ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿದೆ)

ಈ "ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ" ನಾಟಕದ ಅಭಿನಯ, ಭಾಷಾಂತರವೆಂದೊಪಲಾಪ
ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾಡಿಸಿದೆ.

೧೯೫೨

ಪ್ರಕಾಶಕರು —

ಬೆಳ್ಳಾವೆ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ

ಒಳೇನಿಂಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪಠಮುಕ್ತಂಧದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ "ಪಾಣಿ... ತ... ಪುರಾಣ" ದ ಕಥಾಭಾಗವೇ ಈ ನಾಟಕದ ವಸ್ತು. ಮಹಾ ಕವಿರುದ್ಧ ಭಟ್ಟನು ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಈ ಭಾಗವನ್ನು ವಸ್ತುಕೃತಮದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಮಾಗ, ವನ್ನು ಸ್ಕಲ್ಪ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ, ಅದರ ಬೋಧನೆಗೆ ನಾಟಕಾನುಕೂಲವಾದ ಕೇವಲ ಸಂದರ್ಭ ಸಂವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಸಿ, ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ರಂಗ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ರಚಿಸಿರುವನು. ಪುರಾಣಕವನೋದಾರಿಂದ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಲೇಖನ ಭಾವಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆಂದು ವಾಚಕರಿಗೆ ನಾನು ಯೋಸದಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸನು, ಲೋಕಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ, ಸನ್ಮಾನಗೌರವ ಸರ್ವಕೃತಪರಮಾತ್ಮನೋಲ್ಲಾಸ, ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೈವತಗಳೂ ಮಹಾಶಯೋಗವೆನಿಸಿದ ರಾವ ಸಾರದಾದಿ ಮಹಾಮುನಿಗಳೂ ಸಹ ಆಗಿನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಸೂತ್ರದ ಬೋಧನೆಗಳಂತಿರುವಂತಿಲ್ಲ. ತೋರ್ಪಡಿಸಿ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಮಾರ್ಗಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಕೃತನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಕಡೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಆನುಗ್ರಹಿಸುವನೆಯೆಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿ, ದೈವವಿಷಯಗಳಿಂದ ನಿತಿಯು ತಾನಾಗಿ ಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ನಾಟಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮುಖ್ಯದ್ದೇಶವಾಗಿರುವುದು.

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಮಹಾಶಯೋಗಿಯಾದ ನಾರದಮುನಿಗೂ ಸಹ ಕಾಮ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಲ್ಲತವಾಗಿಯೆಂಬುದು ಅಸಂಭವವೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದು ಮಾತ್ರವೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ನಾರದಮುನಿಯು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಕಾಮವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗತಕ್ಕ ಸಾಮಾನ್ಯಪುರುಷನೆಂದು, ನಾರದನ ವ್ಯಕ್ತಿಗೇ ಕಳಂಕವನ್ನಾರೋಪಿಸಿಲ್ಲ. ನಾರದನು ಕಾಮವಿಕಾರಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಕೃತನೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಜನರು, ನಾರದನಂತಹ ಅನೀಕಮಂದಿಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಜಗನ್ನಾಟಕಸೂತ್ರವನ್ನು ವಿಡವಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು, ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದ ಏಕವರನ್ನು ಬಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಬೇಕಾದರೂ ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸಿ ಕುಡಿಸಬಲ್ಲ ಸರ್ವಕೃತನಾಗಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕಷ್ಟೆ. ಓಂ

ನಾರದನು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನೆಂಬ ಪುರಾಣಕಥೆಯೂ ಉಂಟಲ್ಲವೆ? [ಕರ್ಣಾಟಕ ನಾಟಕಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿರುವ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಕತಕಪ್ರತಿಯ ೧೨೫ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ೨೬ ನೆಯ ಕಥೆ.]

ಚತೇಂದ್ರಿಯರೂ ಕಪ್ಪಿಗಳೂ ಆದ ಮಹಾ ಪುರುಷರೂ ಸಹ ದೈವಮಾಯೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳಿರುವರೇಂಬಲ್ಲಿ, ಇನ್ನು ನಾಮಾನ್ಯಜನರು ದುರಹಂಭಾವದಿಂದ ಬಿಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಅವರು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದುಷ್ಟ ಲಾಸಂಭವಿಗಳಾಗುವಲೆಂಬುದನ್ನು, ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಥೆಯು. ವಾಚಕರ ಮನ್ನು ವ್ರಿಕ್ಕಕರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಬಲ ಪರಿಣಾಮವಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಇಂಥ ವಿಚಿತ್ರಕಥೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಆಥವಾ ಇಂಥ ಸಂವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ನಾಟಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದರ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವು ಆದಕಾರಣ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ನಾರದನ ಚಿತ್ರವು ದೋಷಾವಹವಲ್ಲವೆಂದು ವಾಚಕರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ

ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾಲಿಜಾತ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೂ ಇದರ ಹಿಂದೆ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ "ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ" ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ "ಮಮಮಾಯಾ ದುರಕ್ಯಯಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮುಖಮೆಸುವು ವ್ರಂಗವಾಗಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉದ್ದೇಶವು ವಾಚಕರು ಇದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಈ ನಾಟಕಗಳನ್ನೋದಿದರೆ, ಲೇಖಕನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವವು. ಗುಣೈಕವಕ್ತ ಸಂಘಗಳಾದ ರುಕ್ಮಜನರು ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಧೇಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ತಂದು ಇದರಲ್ಲೇ ದೊರೆತುಬಹುದಾದ ಭಗವತ್ತೀರಾಮನುತಪಾಸನದಿಂದ ಸಂಕುಷ್ಟರಾದರೆ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನೆಂದು ಸಂತೋಷಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು

ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಗುಡಿ ಶ್ರೀ ಬೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ನಾಟಕ ಸಂಘಗಳ ಮಾಲಿಕರೂಪದ ವಿಶೇಷ ರತ್ನಾಕರ, ನಾಟಕಲಾಸಿಧಿ ಮು, ಡಾ|| ಶ್ರೀ|| ಜಿ. ಹೆಚ್. ವೀರಣ್ಣ ಸವರು, ನಮ್ಮ "ಉಲ್ಲಾಸ-ವಿವಿಧಿ ನೀನಾಟಕಸಂಘ" ದಿಂದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗದಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ನಾಟಕಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಸನ್ನಿಧಾನವಾದಗಳನ್ನು ಅಪಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಘಾಲ್ಯುಗ ಶುದ್ಧ ೩ |
ಗುರುವಾರ
೧೦ ೩-೩೨ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ. |

ಬೆಳ್ಳಾವೆ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಪಾ ರಿ ಜಾ ತ

ಪಾತ್ರಗಳು

(1):—

ಪುರುಷರು :—

ಸ್ತ್ರೀಯರು :—

ಶಿಷ್ಯರು
ಮಂತ್ರಿಯರು
ನಂದನ

ಮುಕರಂದ (ಶಿಷ್ಯನ ಪಿ ಬಂಧು),

ಈಶ್ವರ
ಪಿಂಚೋಂದ್ರ

ಬ್ರಹ್ಮ

ನೃಸಿಂಹ

ಮುಕ್ತಗೋಪಿ, ಶಿಷ್ಯನ ಪತ್ನಿಯರು
ಸತ್ಯಭಾಮಾ, ಶಿಷ್ಯನ ಪತ್ನಿಯರು

ಶಿಷ್ಯ - ಬಲರಾಮನ ಪತ್ನಿ

ಮುಖರಂದನಿಗೆ - ಬಲರಾಮನು ವಂದಿಸಿದ
ಮರಾಠಿ ಭಿಕ್ಷುನವರ ಪತ್ನಿ

ಕನ್ಯಾಸಿಂಧಿ - ಮುಕ್ತಗೋಪಿಯ ಸಖಿ

ಕಾಮರೂಪಿಣಿ - ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸಖಿಯರು
ಸುಲಾಸಿಸಿ

ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ - ಪದವಿ ಪಡೆದ ಶಿಷ್ಯ

ಮೌನಿ - ಮುಕ್ತಗೋಪಿಯ ಸಖಿ

ಗೌನ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ - ಮರಾಠಿ ಕುಟುಂಬದವರು

ಲಂಛೆ - ಮರಾಠಿ ಕವಿ ವರಾಹಿಷಿಯರು
ಮುಕ್ತಗೋಪಿ

ದೇವಗಂಧರ್ವರು, ದಿಗ್ಗಂಧರ್ವರು, ಮೌನಿಗಳು, ದೇವ ದಂಪತಿಯರು, ಮುಕ್ತಗೋಪಿಯ
ಮಕ್ಕಳು, ಜೈನಮಠದ ಮಂತ್ರಿಯರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು,
ಸೇನಾಪತಿಗಳು, ಪುಸ್ತಕಕರರು, ಮಂತ್ರಿಯವರು.

ನಂದನನ ಪುತ್ರರು - ಮುಂದಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಈಶ್ವರನ ಹಿಂದಿನ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅನುಬಂಧದ ಕಥೆಯ
ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಹಾಗೂ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಬರುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಂಡುಬರುವ

ನಾರದ —೩ (ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.) (ನರ್ತಕಿಯರು ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವರು.)

ದೇವೇಂದ್ರ—ನಾಟ್ಯವನ್ನೇ ತಕ್ಕ ಸಿಲ್ಲಿಸಿದಿರಿ? ನಡೆಯಲಿ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ನುಹೇಂದ್ರಾ! ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದನುಹೋಗಲು ದಯೆ ಮಾಡಿಸಿರುವರು.

ದೇವೇಂದ್ರ—(ನೋಡಿ) ಅದರೇನು? ಗಾಢನರ್ತನಗಳನ್ನೇ ತಕ್ಕ ಸಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು? (ನಾರದನನ್ನು ನೋಡಿ) ಪೂಜ್ಯರೇ, ದಯವೆಸಾಡಿ. (ನರ್ತಕಿಯರ ಕಡೆ ನೋಡುವನು.)

ನಾರದ—(ಆತನು) ಆಹಾ! ಏಕೆವನುಗೂ ನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಎಷ್ಟು ಮತ್ತ ನಾನಿರುವನು! ನಾನು ಬಂದಾಗಲ್ಲವೂ ಅನನ್ಯವಾದ್ಯಾಬಿ ಗಣಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು, ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡದೆ, "ದಯೆಮಾಡಿ" ಎಂಬ ಶಬ್ದಮಾತ್ರವಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದನಲ್ಲ! ನಾನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ದಯೆಮಾಡಬೇಕೆಂದಾತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೋ! (ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ) ಇರಲಿ! ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗವಂದ ಕೂಡಕನೋಸು!

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—(ಹೀರವನು ತೋರಿಸುವನು ; ನಾರದನು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.)

ದೇವೇಂದ್ರ—(ನರ್ತಕಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ) ಏತಕ್ಕೆ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿರಿ? ಮುಸಿಗಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗ್ಧೆಯರಾಗಿ ನಿಂದಿರುವಿರಲ್ಲ! ಚೆನ್ನಾಯಿತು! (ಆತನು) ನನ್ನ ಆಸಂದ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಅಣೆಗಟ್ಟಿದಂತೆ ಬಂದಿರಲ್ಲ ಈ ಮುಸಿಯು! (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಎಲೆ! ರಂಧ್ರವಹಾಯರೇ! ನಡೆಯಲಿ! ಗಾಢನರ್ತನಗಳ ನಡೆಯಲಿ, ಸಂಗೀತ ಪ್ರವಾಹವು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಲಿ! ಸಿಲ್ಲಿಸಬೇಡಿ: ಇಂತಹ ಆಸಂದಕರನಾದ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಲಾಗದು.

ನರ್ತಕಿಯರು—ಅಪ್ಪಣೆ. (ನಾಟ್ಯಮಾಡಿ ವಂದಿಸಿ ಹೋಗುವರು.)

ನಾರದ—ನುಹೇಂದ್ರಾ, ಇಂತಹ ಮಹಾ ವಿಭವನಿಲಾಸಗಳಿಂದೊಪ್ಪುವ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗತ್ತಾನಂದವಾಯಿತು.

ಇಂದ್ರ—ಒಬ್ಬನ ವಂತೋಷ ನಾನೂ ಸಹ. ೪

ಕಂ|| ಈ ನವಗಾಯನ ನರ್ತನ |
ದಾಸಂದಾಪ್ತಿಯೊಳೆ ಮುಳುಗಿ ಪರವಶನಾದೆಂ ||
ಈ ನನ್ನ ಪೂಜಿಸಿಬಿಡುವೆನೋ !
ಳಾಸಂದಿಪನಾವನಿರ್ದಪಂ ಮೂಬಗರೋಳಾ ! || ೫ ||

ನೂರು ಅಶ್ವಮೋಧಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಈ ನನ್ನ
ವಾಸೇಂದ್ರ ಪದವಿಯು ನಾನುನಾನ್ಯವಾದುದೋ ! ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಮನ
ವೆಂಬೀ ! ಈ ಮುಂಚೆ ನಾನುನುಂಟೆ ! ಆಹಾ ! ಈ ಮುಂಚೆಂದ್ರನಲ್ಲವೋ
ಗುಣದಲ್ಲೆಯೂ ವಿಧವಲ್ಲಿಯೂ ವಿಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಪರವಶವೆಂತನು !

ನಾರದ—ನುಂಟೆಂದಾ ! ನನೆಯ ಹೇಳಿದೆ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಕೃತ
ದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಪರವಶವೆಂತನೆ ?

ಇಂದ್ರ—ನಾರದರೇ, ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನೆಯಹೇನು ? ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ
ನಾತಾನುಂಟೆಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ಅದರಂತೆ
ಯೆಂ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆಯೆಂದ ನಾನು ಶ್ರೇಷ್ಠನಲ್ಲವೋ ?
ಅಂತಹ ಅನನಾನನಾದ ವಿಕೃತವೂ ವಿಧವೂ ಗುಣವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ
ವಿಡ್ಡರೆ ನನಗೆ ಈ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯು ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ? ಒಲವೈವ
ಯೆಂದೂ, ನಾನಂದ್ರವಿಧವೆಂದೂ, ವಿಮುಘನೇವೆಂತೆಂದೂ, ತ್ರಿಲೋಕವೂ
ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗುಂಟಿತ್ತಿತ್ತೋ ?

ನಾರದ—ಕೇಳು, ಪೂರ್ವಾರ್ಚಿತ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷವೆಂದ ಪದವಿಯೂ, ಸೈಭ
ನವೂ ಲಭಿಸುವುದು ಸಮಬ. ಪದವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಗುಣವೂ
ವಿಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವೆವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪದವಿಯನ್ನೂ
ವೈಭವವನ್ನೂ ವಿವೇಕವಿಂದ, ವಿರಹಂಕಾರಿಯಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನ
ಒಲವನ್ನೂ ಒದ್ದೆಯನ್ನೂ, ವಿಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೂ
ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕೂ, ವೀರಕ್ಕೆ ಗೆಗೂ, ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಸಾರ್ಥಕ

ನಾರದ—೩ (ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.) (ನರ್ತಕಿಯರು ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವರು.)

ದೇವೇಂದ್ರ—ನಾಟ್ಯವನ್ನೇತಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಿರಿ? ನಡೆಯಲಿ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಮಹೇಂದ್ರಾ! ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಗಳು ದಯೆ ಮಾಡಿಸಿರುವರು.

ದೇವೇಂದ್ರ—(ನೋಡಿ) ಆದರೇನು? ಗಾನನರ್ತನಗಳನ್ನೇತಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು?
(ನಾರದನನ್ನು ನೋಡಿ) ಪೂಜ್ಯರೇ, ದಯೆಮಾಡಿ. (ನರ್ತಕಿಯರ ಕಡೆ ನೋಡುವನು.)

ನಾರದ—(ಆತ್ಮಗತ) ಆಹಾ! ವಿಭವಮಗ್ನನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಎಷ್ಟು ಮತ್ತನಾಗಿರುವನು! ನಾನು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲವೂ ಅರ್ಘ್ಯವಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು, ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡದೆ, “ದಯೆಮಾಡಿ” ಎಂಬ ಶಬ್ದಮಾತ್ರದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದನಲ್ಲಾ! ನಾನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ದಯೆಮಾಡಬೇಕೆಂದಾತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೋ! (ಆಲೋಚಿಸಿ) ಇರಲಿ! ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗದರಿಂದ ಕುಂದಕವೇನು!

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—(ಪೀಠವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು; ನಾರದನು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.)
ದೇವೇಂದ್ರ—(ನರ್ತಕಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ) ಎತಕ್ಕೆ ಸ್ತಬ್ಧರಾದಿರಿ? ಮುನಿಗಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗ್ಧಿಯರಾಗಿ ನಿಂದಿರುವಿರಲ್ಲಾ! ಜೆನ್ನಾಯಿತು! (ಆತ್ಮ) ನನ್ನ ಆನಂದ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಅಣೆಗಟ್ಟಿದಂತೆ ಬಂಧನಲ್ಲಾ ಈ ಮುನಿಯು! (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಎಲಾ! ರಂಭೋರ್ವತಿಯರೇ! ನಡೆಯಲಿ! ಗಾನನರ್ತನಗಳು ನಡೆಯಲಿ, ಸಂಗೀತ ಪ್ರವಾಹವು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಲಿ! ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡಿ; ಇಂತಹ ಆನಂದಕರವಾದ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಲಾಗದು.

ನರ್ತಕಿಯರು—ಅಪ್ಪಣೆ. (ನಾಟ್ಯಮಾಡಿ ವಂದಿಸಿ ಹೋಗುವರು.)

ನಾರದ—ಮಹೇಂದ್ರಾ, ಇಂತಹ ಮಹಾ ವಿಭವವಿಲಾಸಗಳಿಂದೊಪ್ಪುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು.

ಇಂದ್ರ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ನಾನೂ ಸಹ. ೪

ಕಂ|| ಈ ನವಗಾಯನ ನರ್ತನ |

ದಾಸಂದಾಬ್ಧಿಯೊಳೆ ಮುಳುಗಿ ಪರವಶನಾದೆಂ ||

ಈ ನನ್ನವೊಲತಿವಿಭವದೊ !

ಳಾನಂದಿಪನಾವನಿರ್ಧಪಂ ಮೂಜಗದೊಳ್ ! || ೩ ||

ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಈ ನನ್ನ ದೇವೇಂದ್ರ ಪದವಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ ! ಈ ವಿಭವಕ್ಕೆ ಸಮಾನವುಂಟೇ ! ಈ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಾಮ್ಯವುಂಟೇ ! ಆಹಾ ! ಈ ಮಹೇಂದ್ರನಲ್ಲವೇ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಭವದಲ್ಲಿಯೂ ಏಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನರಹಿತನು !

ನಾರದ—ಮಹೇಂದ್ರಾ ! ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ? ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಏಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಸಮಾನ ರಹಿತನೆ ?

ಇಂದ್ರ—ನಾರದರೇ, ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನು ? ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವು ಹೇಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ಅದರಂತೆಯೇ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತಿಯಾದ ನಾನು ಶ್ರೇಷ್ಠನಲ್ಲವೋ ? ಅಂತಹ ಅಸಮಾನವಾದ ಏಕ್ರಮವೂ ವಿಭವವೂ ಗುಣವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಈ ಇಂದ್ರಪದವಿಯು ಲಭಿಸುತ್ತಿತೋ ? ಬಲವೈರಿಯೆಂದೂ, ಸಾಂದ್ರವಿಭವನೆಂದೂ, ವಿಬುಧಸೇವಿತನೆಂದೂ, ತ್ರಿಲೋಕವೂ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ?

ನಾರದ—ಕೇಳು, ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ಪದವಿಯೂ, ವೈಭವವೂ ಲಭಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಪದವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಗುಣವೂ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪದವಿಯನ್ನೂ ವೈಭವವನ್ನೂ ವಿವೇಕದಿಂದ, ನಿರಹಂಕಾರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನ ಬಲವನ್ನೂ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೂ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕೂ, ದೀನರಕ್ಷಣೆಗೂ, ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಸಾರ್ಥಕ

ಪಡಿಸತಕ್ಕವನು ಮಾತ್ರವೇ ಗುಣವಂತನೆಂದು ಜನರಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡಲು ಅರ್ಹನೂ, ದೈವ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ ಆಗುವನಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾವಿಭವಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥಪರತೆಯಿಂದ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿ, ಮತ್ತನಾಗಿ, ಗರ್ವದಿಂದ ಸಮಾಸರಹಿತನೆಂದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗುಣವಂತನೆಂದು ಉತ್ತಮ ಜನರಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಗಣ್ಯನಾಗಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಸಮಾಸರಹಿತನೆಂಬ ಈ ಡಂಭದ ಸುಡಿಯನ್ನೂ ಈ ದುರಹಂಕಾರವನ್ನೂ ಬಿಡು.

ಇಂದ್ರ—(ಕೋಪದಿಂದ) ಏನು? ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ? ನಾನು ಸಮಾಸರಹಿತನೆಂಬುದು ಡಂಭದ ಸುಡಿಯೇ? ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ನಾನು ದುರಹಂಕಾರಿಯೇ? ನೀವು ತಿರುಗಿರುವ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ದೇವೇಂದ್ರನಂತಿರುವ ವಿಭವ ಗುಣ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲೀರಾ?

ನಾರದ—ಇಲ್ಲ! ನಿನಗಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯನೆನಿಸಿದವನನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲೆನು.

ಇಂದ್ರ—ಏನು? ನನಗಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯನೆನಿಸಿದವನನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲೀರಾ? ಏತಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮರುಳುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವಿರಿ? ಅಂಥವನಿದ್ದರೆ ಅವನು ಯಾರು? ಅವನ ಹೆಸರನ್ನಾ ದರೂಹೇಳಿ; ಕೇಳುವ.

ನಾರದ—ಆತನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದೇನಾದೀತು? ಆತನನ್ನೇ ನಿನಗೆ ತೋರಿಸುವೆನು.

ಇಂದ್ರ—ಯಾವಾಗ ತೋರಿಸುವಿರಿ?

ನಾರದ—ಕೆ ಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿಸುವೆನು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—(ಆತ್ಮ) ಈ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಏನು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತು! ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ನಾರದನೊಡನೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಆತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕುತ್ತಿರುವನಲ್ಲಾ! ಆತನು ಮನವಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಈ ಇಂದ್ರನು ಧೂಳಿಯಾಗಿ ಗಾಳಿಗೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುವನು. (ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ)

ಮಹೇಂದ್ರಾ! ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದರು ಸರ್ವಲೋಕ ಸಂಮಾನ್ಯರು, ನಿನಗೆ ಪೂಜ್ಯರು, ತ್ರಿಕಾಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಗಳು, ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಗಳು. ಅವರಿಗಿರುವ ಸುಜ್ಞಾನ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಅಣುಮಾತ್ರವೂ ನಮ್ಮ ಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವರೊಡನೆ ನೀನು ಚರ್ಚಿಸತಕ್ಕುದಲ್ಲ, ಶಾಂತನಾಗು.

ಇಂದ್ರ—ಗುರುಗಳೇ! ಈ ನಾರದರು, ತ್ರಿಭುವನ ವಿಖ್ಯಾತ ವಿಭವವಿಕ್ರಮಗಳಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ಈ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನೆಂದು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ತಾವೂ ಇವರ ಮಾತನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವಿರಾ? ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ದುಡಂಭದ ಸುಡಿಯಂತೆ! ಇಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರದು ಸತ್ಯಗುಂಭದ ಸುಡಿಯಂತೆ! (ಅವಕೇಳನದಿಂದ ನಗುವನು.)

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—(ಅತ್ಯ) ಈ ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ಪದವೀಮದವು ಮೇರೆ ಮೀರಿರುವುದು! ಏನು ಮಾಡಲಿ! (ನಾರದನನ್ನು ನೋಡಿ) ಪೂಜ್ಯರೇ! ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ತಮಗೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಲಾರೆನು. ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಡಿದ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ತಾವು ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬೇಡುವೆನು. (ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ) ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಸಂತೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸನ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸದೆ ಹೀಗೆ ಶುಷ್ಕತರ್ಕದಿಂದ ವಿರಸವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಸಾಕು ಈ ಚರ್ಚೆಯು; ಇನ್ನು ಪೂಜ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುವುದು ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು. ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಪಾನುಗ್ರಹಶಕ್ತರಾದ ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಕೋಪವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ತಾಪವೇ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಪೂಜಾ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಾರದರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ದೇವತಾಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿಕಳುಹಿಸು. ಪ್ರಭುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರರಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇಂದ್ರ—ಗುರುಗಳೇ! ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ತಾವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ. ಆಗಲಿ! ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡುವೆನು. (ನಾರದನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು) ವ್ಯಾಜ್ಯರೇ! ನಮು ನಮಗೆ ಚರ್ಚೆಯೇತಕ್ಕೇ! ಬಿಡಿ. ಈ ದಿನ ಮಾಸಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನಮ್ಮ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ವ್ಯಾಜಿಗೆ ತಾವು ದಯ ಮಾಡಿಸಿದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ದೇವತಾ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. (ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಪಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಕೈಗೆ ಕೊಡುವನು.)

ನಾರದ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. (ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವನು.)

ದೇವೇಂದ್ರ—ಎಲೈ! ಚಿತ್ರಸೇನ, ಚಿತ್ರಾಶ್ವ ಚಿತ್ರರಥಾದಿಗಳೆರಾ! ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆ ದಿರುವ ಸಕಲ ದೇವಗಣ ಸಿದ್ಧಗಣ ಪ್ರಮಥಗಳನ್ನೂ ದೇವರ್ಷಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಸಂಸ್ಕರನ್ನೂ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿ ದೇವತಾ ಪ್ರಸಾದವನ್ನಿತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಿರಿ.

ಚಿತ್ರಸೇನ—ಅಪ್ಪಣೆ. (ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಏನೆಯೋಗಿಸುವರು.)

ಎಲ್ಲರೂ—ಃ (ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವರು)

ದೃಶ್ಯ ೨—ದ್ವಾರಕಾನಗರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನಾರದನ ಪ್ರವೇಶ ೬

ನಾರದ—ಪದವೀಮದದಿಂದ ವುರುಷನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮರೆತುಬಿಡುವನು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಯವಿಲಾಸವೆಂಬ ವಿಷವು ತಲೆಗೇರಿದರಂತೂ ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪದವಿಯೇ ಪದವಿ; ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಶಕ್ತಿ; ತನ್ನ ಸಿರಿಯೇ ಸಿರಿ; ತನ್ನ ಗುಣವೇ ಗುಣ; ತನ್ನ ಮಾತೇ ಮಾತು. ಇತರರು ಅಂಥವನೆದುರಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಂಡರೂ, ಹಿರಿಯರು, ಕಿರಿಯರು, ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಸಕಲರೂ ತನಗಿಂತಲೂ ಕೀಳೆಂತಲೇ ಭಾವಿಸುವನು! ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ! ಇಂದ್ರನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನತೆಯನ್ನು ತೋರಿದುದಿರಲಿ; ಅದರಿಂದ

ನನಗೆ ಕುಂದೇನು! ನರಕಾದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ವಧಿಸಿ ತನಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಉಪಕಾರ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ತನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿರುವ ಆ ನಮ್ಮ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಸಹ ಇವನ ಗಣನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ! ಆಹಾ! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ! ವಿಭವದ ಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇ ಸಮಾನರಹಿತನಂತೆ. ವಾಪ! ವಾಪ! ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ವಶರಾದವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು! ಇರಲಿ! ಇಂಥವನಿಗೆ ಈಗ ನಾನು ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಲೇಬೇಕು! ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಿ! (ಆಶೋಚಿಸಿ) (ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಂಚಾತ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ನೋಡಿ) ಓಹೋ! ಸರಿ! ಇಂದ್ರನು ನನಗೆ ಶಿವ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಪಾಂಚಾತ ಪುಷ್ಪವನ್ನೇ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಬೀಜವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಈ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ, ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಪ್ರಬಲ ಕಲಹವೊದಗಿ ಆ ಪುರಂದರನ ಅಹಂಕಾರವಡಗುವಂತೆ ಸಂಧಾನಮಾಡುವೆನು. ಈಗ ದ್ವಾರಕೆಗೇನೋ ಬಂದು ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. (ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಇದೂ ಯಾರು | ಓಹೋ! ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯ ಸಖಿಯಾದ ಕಳಾನಿಧಿಯಲ್ಲವೇ!

ಕಳಾನಿಧಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು. (ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು.)

ನಾರದ—ಎಲೆ! ಕಳಾನಿಧೀ ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಇದೇನು? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ? ಈ ಆತುರವೇನು?

ಕಳಾನಿಧಿ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ಈ ದಿನ ನಮ್ಮ ಅರಸಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಪುಣ್ಯಕವ್ರತವೆಂಬ ನೋಂಪಿಯನ್ನಾಚರಿಸುವಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ಯ ಭಾಮಾದೇವಿಯರಿನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಕರೆತರಲು ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು.

ನಾರದ—(ಆತ್ಮಗತಂ) ಓಹೋ! ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಧಿಯು ಜೆನ್ನಾಗಿದೆ.

(ಪ್ರಕಾಶಂ) ಕಳಾನಿಧೀ ಹಾಗಾದರೆ ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವಿಯು ಬಂದಳಷ್ಟೆ?

ಕಳಾನಿಧಿ—ಇಲ್ಲ; ಬರಲಿಲ್ಲ; ತನಗೆ ಈ ದಿನ ದೇಹಾಯಾಸವೆಂತಲೂ ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಆಪ್ತಸಖಿಯಾದ ಕಾಮಲೇಖಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿಯೂ ಆಕೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿದಳು.

ನಾರದ—(ಆತ್ಮ) ಇಂತಹ ಸಂಧಿಯು ತಾನೇ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕನುಕೂಲ; (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಸರಿ! ಸರಿ! ಹಾಗಾದರೆ ವ್ರತವು ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನಡೆಯುವುದು?

ಕಳಾನಿಧಿ—ಇಲ್ಲ! ನಮ್ಮ ನಗರದ ಮುಂದಿನ ಗಂಧರ್ವೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲೇರ್ಪಡಿಸಿ ಈಗ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಆ ವನವನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ನಾರದ—ಆಹಾ! ಮಹಾರಸಿಕಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲವೇ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯು! ಆತನು ಈಗ ಎಲ್ಲಿರುವನು?

ಕಳಾನಿಧಿ—ಎಲ್ಲರೂ ಗಂಧರ್ವೋದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿರುವರು. ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಾವೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವುದುಚಿತವಲ್ಲವೇ? ತಮ್ಮಾಗಮನದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನೂ, ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯೂ ಪರಮಾನಂದಪಡುವರು.

ನಾರದ—ಕಳಾನಿಧೀ! ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನಾನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದೆನು. ಆತನು ಪತ್ತೀಪರಿವಾರ ಸಹಿತನಾಗಿ ಇಂತಹ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಈ ಸಂತೋಷ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸಂದರ್ಶನವು ನನಗೆ ಮಹದಾನಂದಕರವು. ಬಾ, ಹೋಗೋಣ.

ಕಳಾನಿಧಿ—ಅಪ್ಪಣೆ, ಹೀಗೆಯೇ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು. (ಹೋಗುವರು.)

**ದೃಶ್ಯ ೩—ಅರಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಗಂಧವೋದ್ಯಾನಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗ.**

(ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣಿಯರು, ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು
ತರುವ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ—ಪ್ರಿಯೇ! ರುಕ್ಮಿಣೀ! ನಮ್ಮ ಉಭಯಕುಲಗಳಿಗೂ ಮಂಗಳ
ದಾಯಕಿಯಾದ ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯನ್ನು ವೈಭವದಿಂದಾರಾಧಿಸುವ ಈ
ಉತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ
ರುವುದು.

ರುಕ್ಮಿಣೀ—ಪ್ರಿಯಾ! ನಿಶ್ಚಯ! ನನಗಾದರೋ, ತಾವು ಈ ಮಹೋತ್ಸವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ಬಂದು ನನ್ನೊಡನೆ ಸಂತೋಷಭಾಗಿಯಾಗಿರುವುದು
ಮತ್ತಷ್ಟು ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವುದು.

ಕೃಷ್ಣ—ರುಕ್ಮಿಣೀ! ಎನಿಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವೆ? ನೀನು ಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯ
ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಭಾಗಿಯಾಗ.
ತಕ್ಕವನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ?

ರುಕ್ಮಿಣೀ—ಪ್ರಿಯಾ! ತಾವೇನೋ ನನ್ನ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗತಕ್ಕ
ವರೇ ಸರಿ! ಆದರೆ, ಶರೀರವೊಂದು ಕಡೆ, ಚಿತ್ತವೊಂದು ಕಡೆ ಇರುವವ
ರಿಗೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಅದರ
ಲ್ಲಿಯೂ ಪರಾಧೀನರಾದ ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೆ ಅದು ಇನ್ನೂ
ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೇ?

ಕೃಷ್ಣ—ರುಕ್ಮಿಣೀ! ಬಹು ಭಾವಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ.
ಯಲ್ಲಾ! ನಿತ್ಯಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ನಾನು ಪರಾಧೀನನು ಹೇಗಾದೇನು?

ರುಕ್ಮಿಣೀ—ಅದು ಈಗ ತಿಳಿಯಲಾರದು; ಸತ್ಕಥಾಮೆಯು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ
ದಾಗ, ಜಾಂಬವತಿಯು ಜಾಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ಸರಸವಾಣಿಮು ಸರಸಕ್ಕೆ
ಕರೆದಾಗ, ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಪಗಡೆಯಾಡುವಾಗ, ನಾರದರ ನಾದವು

ಕೇಳಿಬಂದಾಗ ; ತಾವು ಎಷ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿರುವಿರಿಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಆಗಾಗ ನೋಡಿಯೂ ಕೇಳಿಯೂ ಸಹ ಇರುವೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—(ನಕ್ಕು) ಒ ಪ್ರಿಯೇ ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಟ್ಟು ಕರೆದವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಅದರಂತೆಯೇ ನೀನೂ ಸಹಜವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾನುವರ್ತಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿರುವೆನು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ನಿಜ ! ಅದರಿಂದಲೇ ! ಈ ದಿನವು ನಮಗೆ ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆನಂದಕರವಾದುದು. ಇನ್ನು ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದಾಕಾಲ್ಪಯಿಣಿಯನ್ನಾರಾಧಿಸುವ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ—ಆಗಲಿ ನಡೆ ಹೋಗುವ. (ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು.)

ಮಕರಂದ—(ಓಡಿಬಂದು) ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಇದೇನಯ್ಯಾ ! ಮಕರಂದಾ ! ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮರ್ಯಾದೆಯು ನನಗೆ ? “ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ” ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವೆ ?

ಮಕರಂದ—ಓಹೋ ! ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಯಾರೆಂಬುದು ಬ್ಲಾಪಕವಿದೆಯಷ್ಟೆ ! ಈ ಮಹೋತ್ಸವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಾದರೂ ಹಿಡಿಯುವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವೆಯಲ್ಲಾ ! ಉತ್ಸವವಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುವೆನೇ ?

ಮಕರಂದ—ಇನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಮರೆಯಬೇಕೇ ! ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ರುಚಿಯೂ, ದೀಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕೂ, ಹೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಯೂ, ಸೇರಿಕೊಂಡು ಒಂದು ನೊಂದು ಆಗಲದಿರುವಂತೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸದಾ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆವು ; ಈಗ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿ. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕವೇ ಇರಲಾರದೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣ—ಮಕರಂದಾ ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ನನ್ನ ತಪ್ಪೇ ?

ಮಕರಂದ—ಇಲ್ಲ ! ಇಲ್ಲ ! ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪು ! ದೊಡ್ಡವರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ ! ಅವರು ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಮರೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ ! ಮರೆತಾಗ ಆಶ್ರಿತರದೇ ಅಪರಾಧ. ನಾನು ಈ ಮಹೋತ್ಸವ ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ನಿನ್ನ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದ ಪಡಬೇಕೆಂದು ಅತಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದಿದ್ದೆನು. ನೀನೇ ಕೈಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಅದೆಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವುದು ! ಇನ್ನು ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವೆನು. (ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—(ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಿಸಿ) ಮಕರಂದಾ ! ನಿರಾಶನಾಗಬೇಡ. ಈ ಉತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತಹ ವಿನೋದಪ್ರಿಯನಾದ ಸ್ನೇಹಿತನು ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆ. ಬಾ ; ನನಗಾಗಿ ಪುರೋಹಿತರು ಕಾದಿರುವರು. ನಾನು ಹೊರಡಲು ವೇಳೆಯಾಯಿತು. ಬರುವೆಯೋ ?

ಮಕರಂದ—ಬಂದೇ ಇರುವೆನು. ಮತ್ತೆ ಕೇಳುವುದೇನು ? ಮುಂದೆ ಮುಕುಂದ, ಹಿಂದೆ ಮಕರಂದ ; ಸಡೆ. (ಹೋಗುವರು.)

ದೃಶ್ಯ ೪—ಗಂಧವೋದ್ಯಾನ

(ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ದಾಕ್ಷಾ ಯಣಿಯನ್ನು ಘಜಿಸುವಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವರು.)
ನಾರದ—(ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಕಂ|| ಶ್ರೀ ಕಮಲಾ ಪ್ರಿಯರಮಣಾ |
ನಾಕಾಧಿಪವಿಜಯಕಾರಣಾನತ ಶರಣಾ ||
ಲೋಕಾವನಜಾ ಜಯ ಲೀ |
ಲಾಕರ ಭವತರಣ ಪರಮಪಾವನ ಚರಣಾ || ೪ ||

ಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣಿಯರು—ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆವು. (ಸಮಸ್ಕರಿಸುವರು.)

నారద—జగత్పాలక దంపతిగళరా, నిమగ్నే మంగళవాగలి.

కృష్ణ—పూజ్యరే, ఈ మహోత్సవకాలాల్లి మహనియరాద తమ్మ ఆగమనదింద నమగత్యానందవాయితు. ఈ పీఠదల్లి సుఖా సీసరాగబీకు.

నారద—మకుందా ! దేవలోకదల్లి ఇంద్రునింద సడేయిపల్పట్ట పతుపతి పూజీయన్ను నోడి ఆనందపట్టు బరుత్తిరలు, నియ గళు సర్వమంగళీయన్ను అఱిసి వుణ్య వ్రత సంభ్రమదల్లి ఇరు వ్రదన్ను కేళి బహళ సంతోషవాయితు. ఆదుదరింద నిమ్మన్ను నోడి ఆనందిసలు ఇల్లిగే బందేసు. (కుళకుకొక్కవను.)

కృష్ణ—బహళ సంతోష. లోకాంతరగళల్లి సంచరిసువ తమ్మింద విశేషవార్యేయన్ను తిళియలు కుతూహలభరితనాగిరువేసు.

నారద—(ఆత్మ) సరి! నన్న ఇష్టకృతకృ ప్రశ్నీయే ఘట్టితు! ఇన్ను ఈ వుష్పద మూలక ఇల్లి సవతియరల్లి కలహవన్ను ఘట్టిసి, ఈతను ఇంద్రున మేలే కేరళువంతే మాడి ఆవసిగే ఈతనంద అఱంకార ఖండనే మాడిసువేసు. (ప్రకారం) కృష్ణ సరమాత్మా ! విశేషవన్ను ఏనేందు ఘేళలి! ఆ దేవేంద్రును సడేయిసిద లుమామఱేత్తర పూజీయ వ్యేధవవన్ను నాను అఱ్ఱిష్టేందు ఘేళలారేసు. ఇదో!

కం|| దరిలోకదే దరపూజా |

పరితోషం లభిసే పారిజాతద సుమవం ||

దరి సినగర్హవిదేసుతా |

దరదిం కుడలేళసి తందేసిందిరేయరసా || ౫ ||

(పారిజాత వుష్పవన్ను కేట్టు) ఇష్టార్థగళన్ను కేడువ అఱ్ఱువ

ಪರಿಮಳಪರಿಶೋಭಿತವಾದ ಈ ಪಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಈ ಪುಷ್ಪದ ಲಾಭವೇ ವಿಶೇಷ ವಿಷಯವು.

ಕೃಷ್ಣ—(ತೆಗೆದು ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು) ಪೂಜ್ಯರೇ ! ತಮ್ಮ ನುಗ್ಗುಹದಿಂದ ಧನ್ಯ ನಾದೆನು. ಆಹಾ ! ಎಂತಹ ಅಮೋಘವಾದ ಪುಷ್ಪ ! ಇದರ ಮನೋ ಹರಾಕಾರವೂ, ದಿಕ್ತಟಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಪರಿಮಳವೂ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ಕರಗಳಾಗಿವೆ.

ನಾರದ—ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ; ಇದರ ಆಕಾರ ಸೌರಭೃಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಇದರ ಮಹಿಮೆಯು ಅತಿಶಯವಾದುದು.

ಮಕರಂದ—ನಾರದರು ತಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದನ್ನು ತರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಕಾಣದುದನ್ನು, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದುದನ್ನೇ ತರುವರು !

ಕೃಷ್ಣ—(ನಕ್ಕು) ಸುಮ್ಮನಿರು ಮಕರಂದಾ ! ಪೂಜ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಗಳೇ !

ಮಕರಂದ—ಇರುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ವಕ್ರವೇ ?

ಕೃಷ್ಣ—ಆಗಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರು ; (ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಪ್ರಿಯೇ ! ಈ ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಅವೂರ್ವವಸ್ತುವು ದೊರಕಿತು ನೋಡಿದೆಯಾ !

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಪ್ರಿಯಾ ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷ.

ಮಕರಂದ—(ಆತ್ಮ) ಮುನಿಯು ಹೂಡಿಬಿಟ್ಟ ; ಏನೋ ಆಟವನ್ನು !

ಕೃಷ್ಣ—(ನಾರದನನ್ನು ನೋಡಿ) ಪೂಜ್ಯರೇ, ಈ ಪುಷ್ಪದ ಮಹಿಮೆಯು ಅತಿ ಶಯವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲವೇ ! ಅದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕು.

ನಾರದ—ಗೋವಿಂದಾ ! ಇದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಳೆಗುಂದಿ ಬಾಡುವ ಪುಷ್ಪವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ೧೦

ಕಂದ|| ಬಯಸಿದುದಂ ನೀಡವುದತಿ |

ಶಯಮಹಿಮಂ ಕಾಮಧೇನು ಚಿಂತಾಮಣಿವೋಲ್ ||

ಜಯಕರಮನುಪಮ ಭಾಗ್ಯೋ |

ದಯಕಾರಣಮಹುದು ಧರಿಸಿದರ್ಗೀ ಕುಸುಮಂ || ೬ ||

ಇದನ್ನು ಧರಿಸಿ ಏನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ದೇವಲೋಕದ ವೈಭವವು ಇದರಿಂದ ಸದಾ ಕರಗತವಾಗಿರುವುದು. ಇದನ್ನು ಯಾವ ಮಾನವ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಈವರೆಗೂ ಕಂಡು ಅರಿಯರು. ಇಂತಹ ಅಮೋಘವಾದ ವುಷ್ಪವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವರೂಪಳಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಹಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದೆನು; ಇದೋ, ವ್ರತಪರಿವೂತಳಾದ ಆಕೆಗೆ ಧರಿಸಲು ಇದನ್ನು ಕೊಡು.

ಕೃಷ್ಣ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿ ವೆವು. (ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಪ್ರಿಯೇ! ಮುನಿಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಈ ದಿವ್ಯ ವುಷ್ಪವನ್ನು ಧರಿಸು. (ವುಷ್ಪವನ್ನು ತಾನೇ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಮುಡಿಸುವನು.)

(ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸಖಿಯಾದ ಕಾಮಲೇಖಿಯು ಅಸೂಯೆಯಿಂದ

ನೋಡಿ ಸಿಡುಗುಟ್ಟುವಳು.)

ಮಕರಂದ—(ಆತ್ಮಗತ) ಈಗ ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ದೇವಿಯರು ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು! ಕೃಷ್ಣನ ಗತಿ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ! ನಾರದರು ಏನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೋ!

ಕೃಷ್ಣ—(ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಆಹಾ! ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ!! ಈ ವುಷ್ಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಲಾವಣ್ಯವು ಇಮ್ಮಡಿಸಿ ನನಗೆ ಪರಮಾನುರಾಗವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರುವುದು! ಆಹಾ! ಇವಳ ತೇಜಸ್ಸು ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಎಸ್ದರಿಸಿರುವುದಲ್ಲಾ? ಇದೆಂತಹ ಮಹಿಮಾಕರವಾದ ವುಷ್ಪ!!

ನಾರದ—ಏನಿದು! ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ನೆರೆದಿರುವ ಈ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ

ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವಿಯು ಕಾಣುವುದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಕಾರಣವೇನು ?
ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವೀ, ನೀನು ಆಕೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಲ್ಲವೇ ?

ಕಾಮಲೇಖಿ—(ಆತ್ಮ) ಈ ಅವಮಾನವನ್ನು ಸುಭವಿಸಲು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತೇನೋ !

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ವೂಜ್ಯರೇ ! ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆನು. ಮತ್ತು ನಾನೂ ಸಹ
ಹೋಗಿ ಕರೆದೆನು. ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಸಖಿಯಾದ
ಈ ಕಾಮಲೇಖಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರುವಳು.

ನಾರದ—ಸರಿ ! ಸರಿ ! ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾದ ನೀನೇ ಹೋಗಿ ಕರೆದರೆ, ತನ್ನ
ಸಖಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳೇ ? ನೋಡಿದೆಯಾ ! ನೀನು ಮಾಡುವ ವ್ರತಕ್ಕೆ
ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಬಂದಾಳೇ !

ಮಕರಂದ—(ಆತ್ಮ) ಮುನಿಯು ತಗುಲಿಸಿದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು.

ಕಾಮಲೇಖಿ—ಅಯ್ಯೋ ! ನಮ್ಮ ಒಡತಿಯನ್ನು ದೂರಲಾರಂಭಿಸಿದ
ನಲ್ಲಾ ಈ ಮುನಿಯು ! ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಸುಮ್ಮ
ನಿರುವನೇ ! ಆತನಿಗೂ ಇದು ಸಮ್ಮತವೇ ಇರಬಹುದು. ಆಗಲಿ.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ವೂಜ್ಯರೇ ! ಆಕೆಯು ಸಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ನಿಂತಿರಬೇಕು.
ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ದೋಷವನ್ನೇತಕ್ಕೆ ಎಣಿಸಬೇಕು ?

ನಾರದ—ಎಣಿಸಲಿ ; ಎಣಿಸದಿರಲಿ ; ದೋಷವು ಎಂದಿದ್ದರೂ ದೋಷವೇ.
ಸವತಿಯ ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ನಿನಗೆ ಅವಮಾನಮಾಡಲು ತನ್ನ ಸೇವೆ
ಮಾಡುವ ದೂತಿಯನ್ನು ಕಳ್ಳುಹಿಸುವುದಂದರೇನು ? ಆಹಾಹಾ ! ಏನು
ಅನ್ಯಾಯ ! ಏನನ್ಯಾಯ !!

ಮಕರಂ—(ಆತ್ಮ) ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ! ನೀರಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಕೃಷ್ಣ—(ಆತ್ಮ) ಈ ಮುನಿಯು ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೇ ! ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ,
ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಮೊದಲೇ ಸಿಡುಕುಗಾತಿ.

ಯಾದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉರಿಯೇರುವುದು. (ನಾರದ ನನ್ನು ನೋಡಿ) ಸ್ವಾಮಿ, ಈಗ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ವಿಚಾರವೇಕೆ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—(ಆತ್ಮ) ಅಷ್ಟು ತಾನೇ! ಸಂತೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸುದ್ದಿಯೇಕೆ! ರುಕ್ಮಿಣಿಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದರೆ ಸಾಕು.

ಮಕರಂದ—(ಆತ್ಮ) ಓಹೋಹೋ! ಈ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳು. ಮುಖವು ಆಗಲೇ ಹಿಂಗುತಿಂದವಳಂತೆ ಆಗಿರುವುದು!

ನಾರದ—ಕೃಪ್ಣಾ! ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂತೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ವಿಚಾರವು ಏತಕ್ಕೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಲ್ಲಾ! ಆಕೆಯು ಈ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕಾದುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲವೋ? ಬಾರದಿರುವುದು ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ? ಆಕೆಯು ಅಂತಹ ಅಸೂಯಾಪರಳಾದುದರಿಂದಲೇ ದೇವಲೋಕದ ಪಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪವು ಆಕೆಗೆ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅಂಶದಿಂದ ಜನಿಸಿ ಸಕಲಗುಣ ಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಗಲ್ಲದೆ, ಇಂತಹ ಅಮೋಘವಾದ ಪುಷ್ಪವು ಆ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಲಭಿಸುವುದೆಂದರೇನು?

ಕಾಮಲೇಖೆ—(ಆತ್ಮ) ಅಯ್ಯೋ! ನಮ್ಮ ರಸಿಯ ದೂಷಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಂತಾಯಿತೇ!

ಮಕರಂದ—(ಆತ್ಮ) ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಪುಳೆಯ ಮೇಲೆ ಪುಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಉರಿಯೇರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ!

ಕೃಷ್ಣ—ವೂಚ್ಯರೇ! ಕೂಗಬೇಡಿ! ಕೂಗಬೇಡಿ!! ಇಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಆಪ್ತಸಖಿಯರು ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಎರಸವಾಗುವುದು.

ನಾರದ—ನಿಜವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆನು. ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದ ಈ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವೂ, ಶಾಂತಿಯೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯವೂ,

ಸುಗುಣವೂ, ವುಣ್ಯವೂ, ವೂಜ್ಯತೆಯೂ, ಆ ಗರ್ವಿಷ್ಠೆಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು! ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಅಂಗುಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಆ ಭಾಮೆಯ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದೇ! ಅಲ್ಲದೆ, ಲೋಕಾತಿಶಯ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಕುಮಾರನನ್ನು ಪಡೆದು, ಲಾವಣ್ಯಸಿಂಧಿಯೆನಿಸಿರುವ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯಲ್ಲದೆ, ಈ ದೇವಲೋಕದ ಮಹಾವುಷ್ಪವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಎಂದಿಗಾದರೂ ಅರ್ಹಳಾದಾಳೇ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಎನೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆಯಲ್ಲಾ!

ಮಕರಂದ—(ಆತ್ಮ) ಯೋಗಿಯಾದರೂ ಆ ಜಗಳಗಂಟಿತನವು ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೋ! ಈ ವುಣ್ಯಾತ್ಮನಿಗೇಕೆ ಈ ಗೃಹಕೃತ್ಯ ವಿಚಾರಗಳು!

ಕಾಮಲೇಖೆ—(ಆತ್ಮ) ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಜೋಗಿಯು ನಮ್ಮ ಭಾಮೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಿಧವಾಗಿ ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಿರುವನು! ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಇದು ಹಿತವಾದುದರಿಂದಲೇ ಸುಮ್ಮನಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅನುಮಾನಿಸದೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಗಾದರೂ ತಾರದೆ ವಾಂಜಾತವುಷ್ಪವನ್ನು ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ತಾನೇ ಮುಡಿಸಿ, ಅವಳ ಸಿರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೊಗಳಿ ಪರವಶನಾಗಿ ಆ ಜೋಗಿಯ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೌನದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಈ ನೆರೆದ ಜನಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿರುವನು. ನಾನಿದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆನು. ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಬಿಡುವೆನು. (ಹೋಗುವಳು)

ಮಕರಂದ— ಕಾಮಲೇಖೆ ನಿಡುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಬೇಬಿಟ್ಟಳು. ಇನ್ನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಈ ವಿಷಯವು ತಿಳಿದು ಅನರ್ಥವೇ ಆಗುವುದು. ವುಣ್ಯಾತ್ಮ! ಈ ನಾರದರು ಬಂದರೆ ಎನಾದರೂ ಒಂದು ರಗಳೆಯನ್ನು ತರದೇ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲವೋ!

ನಾರದ—ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾ! ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಸ್ವರೂಪರಾದ ನಿಮ್ಮಿವ

ರನ್ನೂ ಈ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಪರಮಾನಂದಭರಿತನಾದೆನು.
(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಓಹೋ! ಇಂತಹ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬಲರಾಮ
ದೇವನು ಏತಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ?

ಕೃಷ್ಣ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ಏನೋ ಕಾರ್ಯಗೌರವದಿಂದ ನಿಂತಿರಬಹುದು.

ಮಕರಂದ—(ಆಶ್ಚ) ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ವಿಚಾರವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಬಲರಾಮ
ದೇವರದು ಪ್ರಾರಂಭ! ತನಗೇತಕ್ಕೆ ಈ ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳು! ಈ
ಮುನಿಯು ಸುವ್ಯನಿರಬಾರದೇ!

ನಾರದ—ಕಾರ್ಯಗೌರವವೆಂದರೇನು? ನೀನಾದರೆ ಜಗತ್ತೆಂಸಾರ. ಆತ
ನಿಗೆ ನಿನ್ನಂತಹ ನಿರ್ಬಂಧಗಳೇನಿರುವುವು? ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದ್ದರೂ ಈ
ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಆತನು ಪತ್ನಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಒಂದು ಸಂತೋಷಭಾಗಿ
ಯಾಗಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾನೀಗಲೇ ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷಯ
ವನ್ನು ತಿಳಿಯುವೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಆಗಲಿ. ತಾವು ಈ ಉತ್ಸವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿಸಿ
ನಮ್ಮನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ದೃಶ್ಯ ೫—ದ್ವಾರಕಾನಗರದ ಅರಮನೆ.

ನಾರದ—೧೧ ಪಾರಿಜಾತವುಷ್ಪವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿ
ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಕಲಹಬೀಜವನ್ನು ನೆಟ್ಟುದಾಯಿತು.
ಈ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲವೂ ಭಾಮೆಗೆ ತಿಳಿಯಲೇ ತಿಳಿಯುವುದು. ಅದರಿಂದ ಕುಪಿ
ತಳಾಗುವ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಕೃಷ್ಣನು ಪಾರಿಜಾತ
ವುಷ್ಪವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ಸಮ
ಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ
ಕಿರಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಆತನಿಂದ ಆ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಅಹಂಕಾರಖಂಡನೆ
ಮಾಡಿಸುವೆನು. ಇನ್ನು ಬಲರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನ ಕುಶಲವನ್ನು
ತಿಳಿದು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವೆನು. (ಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೬—ಬಲರಾಮನ ಅಂತಃಪುರ.

(ಬಲರಾಮನು ರೇವತಿಯೊಡನೆ ವಿನೋದದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವನು.)

ಬಲರಾಮ—೧೨ ಪ್ರಿಯೇ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಸಿಕನು ಭೋಗಪಡಲು ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳು ಬೇಕು ಬಲ್ಲೆಯಾ?

ರೇವತಿ—ಪ್ರಿಯಾ! ನಿನ್ನಂತಹ ರಸಿಕಶಿಖಾಮಣಿಗೆ ತಾನೇ ಆ ವಿಚಾರವು ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿದಿರುವುದು!

ಬಲರಾಮ—ಕೇಳು; ಜೈತ್ರಮಾಸ, ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ, ಚಂಚರೀಕಗಾಸ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗು, ಮಾಕಂದಫಲ, ಮಂದಮಾರುತ, ಮತ್ತಕೋಕಿಲ, ಮಧುರಗಾಸ,.....ಮದಿರಾಕ್ಷಿ.

ರೇವತಿ—ಆಹಾ! ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳೇ ಸರಿ.

ಬಲರಾಮ—ಇವುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಮತ್ತೊಂದಿರುವುದು; ಅದು ಯಾವುದು ಬಲ್ಲೆಯೋ?

ರೇವತಿ—ಅದನ್ನೂ ರಸಿಕಾಗ್ರಹಣಿಯಾದ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು.

ಬಲರಾಮ—ಯಾವುದೆನ್ನುವೆಯೋ? ಮಧುರವಾದ, ಮನೋಹರವಾದ ಮಹಿಮಾಕರವಾದ, ಮಾನ್ಯವಾದ,.....ಮದ್ಯವು.

ರೇವತಿ—ಹರಿ ಹರಿ! ಮೊದಲು ಹೇಳಿದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಸಿಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದವುಗಳು. ಆದರೆ, ಬುದ್ಧಿಪಲ್ಲಟವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನು ತರುವ ಮದ್ಯಪಾನವು ಹಿತಕರವೇ?

ಬಲರಾಮ—ಅದು ಕೊಡುವ ಸುಖವನ್ನು ನಿನೇನು ಬಲ್ಲೆ! ನನ್ನ ಆಪ್ತಳಾದ ಮದಿರಾರಮಣಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಅವಳಿಂದ ನೂತನವಾದ, ಮನೋಹರವಾದ ಮದ್ಯವನ್ನು ತರಿಸುವೆನು. ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸುಖವೂ ಸಂತೋಷವೂ, ವಿನೋದವೂ,

ವಿಲಾಸವೂ, ಎಂಥವುಗಳೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಆಗ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಹೊಗಳುವೆ.

ರೇವತಿ—ಪ್ರಿಯಾ! ಬೇಡ ಬೇಡ. ಮದ್ಯವಾಸವು ಬೇಡ. ಮದ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ಗುಣಗಳು ಕಾಣುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಅದರಂತಹ ಸಿದ್ಧವಾದ ಪದಾರ್ಥವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ಅನೇಕಾವೃತ್ತಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನಲ್ಲವೇ ?

ಬಲರಾಮ—ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ, ವಿವೇಕವಿಲ್ಲ, ವಿನೋದವಿಲ್ಲ, ವಿಲಾಸವಿಲ್ಲ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನಾಗರಿಕತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಮಡ್ಡಿಮುತ್ತೈದೆ ಯರಂತೆ ಗೊಡ್ಡು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆಯಲ್ಲಾ ! ಸಾಕು ಸಲ್ಲಿಸು. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯರಮಣಿಯಾದ ಮದಿರಾಂಗನೆಯು ತರುವ ಮದ್ಯವು ಹೇಗಿರುವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು. (ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ನೋಡಿ) ಮದಿರಾ ! ಪ್ರಿಯಮದಿರಾ ! ಎಲ್ಲಿರುವೆ ? ಮಧುಕಲಶದೊಡನೆ ಬಾ, ಬೇಗ ಬಾ ! ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿರುವೆನು.

(ಒಳಗೆ) ಪ್ರಿಯಾ, ಇದೋ ಬಂದೆನು ! ಬಂದೆನು !

ಬಲರಾಮ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಅದೋ ! ಅದೋ ! ರೇವತಿ ! ಸ್ಮರಿಸಿದ ನಾತ್ರದಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಮದಿರೆಯು ಬಂದೇಬಿಟ್ಟಳು ! ಅದೋ ! ಮಧುಕಲಶದೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿರುವಳು. ಆಹಾ ! ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವಳು ! ಪ್ರಿಯೇ ! ಬಾ, ಬೇಗ ಬಾ ! ನನ್ನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸು ; ಆನಂದಿಸು.

ಮದಿರೆ—(ಮಧುಕಲಶದೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ೧೩ ಪ್ರಿಯಾ ! ಇದೋ ! ನಿನಗಾಗಿ ಸೂತನವಾದ ದಿವ್ಯಮಧುವನ್ನು ತಂದಿರುವೆನು. ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ಬಲರಾಮ—ಬಹಳಸಂತೋಷ ! ಬಹಳಸಂತೋಷ ! ಎಲ್ಲಿ ? ಕೊಡು !

ರೇವತಿ—೧೪ ಅಯ್ಯೋ ! ಪ್ರಿಯಾ ! ಮದ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಡ. ಬೇಡ

ಬೇಡ! ನಿಲ್ಲಿಸು ; ಮಧ್ಯಪಾನದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದೇ ಇರುವೆ. (ಮದಿರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲಾ! ಮದಿರೇ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಇದನ್ನು ಕೊಡಬೇಡ! ಬೇಡ!

ಮದಿರೆ— (ಮಧುಕಲಶವನ್ನು ಬಲರಾಮನಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು) ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ನಾನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟೆನು.

ರೇವತಿ—ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಂದ ನಾನದನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವೆನು. (ಬಲರಾಮನ ಕೈಯಿಂದ ಮಧುಕಲಶವನ್ನು ಕೀಳಲು ಹೋಗುವಳು.)

ಮದಿರೆ—ಪ್ರಿಯಾ! ಪ್ರಿಯಾ! ಕೊಡಬೇಡ. ಕೊಡಬೇಡ! ನೀನು ಮಧುವನ್ನು ಕುಡಿ; ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವುಂಟಾಗುವುದು.

ರೇವತಿ—ಪ್ರಿಯಾ! ಬೇಡ ಬೇಡ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕುಡಿಯಬೇಡ.

ಬಲರಾಮ—ಅಯ್ಯೋ! ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಭಯಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆನಲ್ಲಾ! ಇಬ್ಬರು ಪತ್ತಿಯರ ಗದ್ದಲವೇ ಇಷ್ಟಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನು ಅಷ್ಟುಮಂದಿ ಪತ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಹೇಣಗುತ್ತಿರುವನೋ ಕಾಣೆ!

ರೇವತಿ—ಅವರು ಯಾರೂ ಇವಳಂತೆ ದುರ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಲಿಸತಕ್ಕವರಲ್ಲ ವಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇಂತಹ ಕಷ್ಟವೇ ಇಲ್ಲ.

ಮದಿರೆ—ರೇವತೀ, ಏನೆಂದೆ? ನಾನು ದುರ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಲಿಸತಕ್ಕವಳೇ?

ರೇವತಿ—ಸಂದೇಹವೇನು? ನಿನ್ನ ವಶನಾದವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ತಾನೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವನು?

ಮದಿರೆ—ಪ್ರಿಯಾ! ಪ್ರಿಯಾ! ನೋಡಿದೆಯೋ? ಇವಳ ತುಟಿಮಾರಿತನವನ್ನು! ಎಲಾ! ರೇವತೀ, ನನ್ನನ್ನು ದೂರುವೆಯಾ? ಎಚ್ಚರಿಕೆ! ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಂದ ತಕ್ಕ ತಿಕ್ಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಬಿಡುವೆನು.

ರೇವತಿ—ವಿವೇಕಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರಿಯನು ನನ್ನನ್ನೆಂದಿಗೂ ತಿಕ್ಕಿ ಸಲಾರನು.
ಮದಿರೆ—ಪ್ರಿಯಾ! ನೀನು ಮೊದಲು ಮಧುವನ್ನು ಕುಡಿ ಮೊದಲು ಕುಡಿ.
ಬಲರಾಮ—ಪ್ರಿಯೇ! ರೇವತೀ ಸುಮ್ಮನಿರು. ಮದಿರೇ! ಮಧುವನ್ನು
 ಕೊಡು, ಮೊದಲು ಕೊಡು. ಕುಡಿದಾಸಂದಪಡುವೆನು.

ರೇವತಿ—ಬೇಡ ಬೇಡ! ಪ್ರಿಯಾ! ಈಕೆಯು ನಿನಗೆ ಮಧುಸೇವನೆಯನ್ನು
 ಮಾಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಮಾನವನ್ನೂ, ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ
 ಕಳೆದು ನಿನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನಿಜ
 ವಾಗಿಯೂ ಮಧುವನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದು.

ಬಲರಾಮ—ರೇವತೀ! ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಸಂತೋ
 ಷವು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇವಿಸಿ ನೋಡು. ಆಗ ಅದ
 ರಿಂದಾಗುವ ಆನಂದವು ನಿನಗೂ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಮದಿರೆ—ಎಲಾ ರೇವತೀ, ಹಾಗೆ ಮಾಡು. ಬೇಕಾದರೆ, ನಿನಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು
 ಮಧ್ಯವನ್ನು ನನ್ನ ಸಖಿಯಾದ ವನಮೋಹಿನಿಯಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಡುವೆನು.

ರೇವತಿ—ಬೇಡ! ಬೇಡ! ಏನೂಬೇಡ! ನಾನೊಲ್ಲೆನು! ಪ್ರಿಯಾ! ಈ ಮಧ್ಯ
 ಚಾಪಲ್ಯವನ್ನು ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ವಾದಕ್ಕೆ ರಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. (ಆಳುವಳು.)

ಬಲರಾಮ—(ಸಂತೈಸಿ) ರೇವತೀ! ಅಳಬೇಡ! ಬಿಡುವೆನು! ಮಧ್ಯಸೇವನೆ
 ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು.

ರೇವತಿ—ಸಂತೋಷ ಪ್ರಿಯಾ ಸಂತೋಷ. ಬಾ ಹೋಗುವ. (ಕೈಹಿಡಿದು
 ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯತ್ನಿಸುವಳು.)

ಮದಿರೆ—(ಬಲರಾಮನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದಳು) ಪ್ರಿಯಾ! ಮಧ್ಯವನ್ನು ಬಿಡು
 ವೆಯಾ? ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಗೋಮಂತಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವರಿಸಿದಾಗ,
 “ನಿನ್ನನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ”ವೆಂದು ನನಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ?

ಮರೆತೆಯಾ? ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವೆಯಾ? ನೀನೀಗ ನನ್ನ ಮಧುವನ್ನು
ಸೇವಿಸದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯೇನಾಗುವುದು?

ರೇವತಿ—ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು.

ಮದಿರೆ—ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದೋ? ಅಬದ್ಧವನ್ನು ನುಡಿದು ಅಪರಿಶುದ್ಧ
ವಾಗುವುದೋ? ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು, ಪ್ರಿಯಾ! ನೀನು ಈ ಮದ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿ
ಸಲೇ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.
(ಅಳುವಳು)

ಬಲರಾಮ—ಅಯ್ಯೋ! ಮದಿರೇ! ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಳಾದ ಮದಿರೇ
ಬೇಡ! ಬೇಡ; ಇದೋ ಕುಡಿದೆನು. (ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿಯುವನು.)

ರೇವತಿ—ಅಯ್ಯೋ! ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಿಯನು ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿದೇ ಬಿಟ್ಟನು.
ಅಯ್ಯೋ! ಆ ಕಲಶದಲ್ಲಿದ್ದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಡಿದೇ ಬಿಟ್ಟನು!

ಬಲರಾಮ—(ನಗೆಯಿಂದ) ೧೫ ಮದಿರಾ! ಮದಿರಾ! ಆಹಹಾ!
ಎಷ್ಟು ಮಧುರ! ಏನು ಮಧುರ! ಆಹಾ! ಮಧುವೇ! ಮಧುವನ್ನು
ತಂದ ವಧುವೇ! ಇದೆಂತಹ ಮುದವೇ! ಇದರಿಂದ ಏನು ಮದವೇ!
ಅಯ್ಯೋ! ರೇವತೀ! ರೇವತೀ! ಎಷ್ಟು ಜೆನ್ನಾಗಿರುವುದು! ನೀನು
ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿ ಬಾ! ಬಾ ರುಚಿ ನೋಡು ಬಾ!

ಮದಿರೆ—ಪ್ರಿಯಾ! ಇನ್ನೊಂದು ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಕೊಡಲೇ?

ಬಲರಾಮ—ಕೊಡು! ಕೊಡು! ತಾ! ತಾ! ಬೇಗನೆತಾ!

ರೇವತಿ—ಬೇಡ! ಬೇಡ! (ಕೀಳಲು ಹೋಗುವಳು.)

ಮದಿರೆ—(ಕೈಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ) ಸಾಕು! ಸುಮ್ಮನಿರು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ
ನಿಗೆ ನಾನು ಉಪಚಾರಮಾಡಲು ನಿನ್ನ ಅಡ್ಡಿಯೇ?

ರೇವತಿ—ನೀನು ಮಾಡುವುದು ಉಪಚಾರವಲ್ಲ. ಅಪಚಾರ! ಅಯ್ಯೋ!

ಬಲರಾಮ—(ಮಧುಕಲಶವನ್ನು ತಂದು ರೇವತಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು) ರೇವತೀ
ನೀನೂ ಕುಡಿ! ಮದಿರೆಯೂ ಕುಡಿಯುವಳು! ನಾನೂ ಕುಡಿಯುವೆನು!

నావల్లరూ సంతోషమందింది కుడి ఆనందిస్తోంది! ఎన్నోది
సోంది! ఇదోది తేగేదుకోంది. (కుడినలు డోందిగువను)

రేవతి—అయ్యో! అయ్యో! ఇన్నేను గతి! ఇన్నేను గతి!
ప్రియా! బేడ బేడ! నన్నన్న క్షమిసు.

బలరామ—(మధుపానద భ్రమయింద) నీను కుడిదరే క్షమిసువేను.
కుడి. వేందిలు కుడి!

రేవతి—(బడికొందు ఆకుతా) పరమాత్మా! నన్న ప్రియనన్ను ఈ
మధుదేవతేయ క్షయింద బడిసతకృవరు యారూ ఇల్లవే!

నారద—(ప్రవేశి) ఏనిదు? రేవతిదేవే! ఈ కారవేను? ఈ
రేందనవేను? ఈ గద్దలవేను? ఏను ఏకార?

రేవతి—వూబ్బరే! ఈ మదిరాంగనేయు నన్న ప్రియనిగే మద్దసేవ
నేయన్ను మాడిసిరువకు. ఆతను నన్నన్ను కుడియువంతే బలా
త్కరమిత్తిరువను. ఈ సమయదల్లి తావు దయమాడిసిదుదు
బహు టుత్తమవాయితు. తావారూ నన్న ప్రియనిగే తివళి
కేయన్ను వేళవేకాగి బేడువేను.

నారద—ఓవేంది! సరి! (బలరామనన్ను నోంది) బలరామదేవా!

బలరామ—యారదు? (నోంది కుట్టుకుట్టాగి) నారదరేను?
ఓవేందివేంది! బన్ని బన్ని బన్ని.....నమనక్కార.

నారద—ఏనిదు? బలరామదేవా! ఏనిదు ఏపరేతవు?

బలరామ—నారదరే, ఇదు, అమృతవు.

నారద—అదు అమృతవల్ల! ఏషవు; ఏషవేందు తివ!

బలరామ—అల్ల, నారదరే, ఏషవల్ల నీవు బేకారదరే కుడిదు
నోంది; మదిరా కేడు, నారదరిగే ఒందు బట్టిలన్ను కేడు.

ನಾರದ—ಬಲರಾಮಾ! ನೀನು ರಾಜನು! ಜನವೂಜಿತನು! ಹೀಗೆರುವಲ್ಲಿ
ನೀನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನೇ ನೀನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿರುವೆಯಲ್ಲಾ!

ಬಲರಾಮ—ಇಲ್ಲ! ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ! ನಾರದರೇ ನಾನು ನಾನೇ! ನೀವು
ನೀವೇ! ತಿಳಿಯತೋ!

ನಾರದ—ಛಿ! ಛಿ! ಛಿ! ಬಲರಾಮನು ಎಂತಹ ಅವಿವೇಕಕ್ಕೆ ಈಡಾದನು!
ಎಲೆ! ಮದಿರೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದುದು ಎಷ್ಟು ಅನ್ಯಾ
ಯವಾಯಿತು! ಅಯ್ಯೋ!

ಮದಿರೆ—ಅನ್ಯಾಯವಾಯಿತೋ! ಉಪಕಾರವಾಯಿತೋ! ನಾನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಜನರಿಗೆ ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆದು ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವವರು ಯಾರು?

ನಾರದ—ಛಿ! ಸಾಕು. ಇದೋ, ಬಲರಾಮನ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ನೋಡು!
ಇದೇ ನೀನು ಕೊಡುವ ಆನಂದವು. ಎಂತಹ ಗೌರವಶಾಲೆಯಾಗಲಿ
ಮದ್ಯಸೇವನೆಯನ್ನೂ ರಂಭಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಅವನ ಗೌರವವೆಲ್ಲವೂ ಮಣ್ಣು
ವಾಲಾಗುವುದು; ಲಕ್ಷ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯಾದರೂ ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗುವನು.
ಪಂಡಿತನಾದರೂ ವಾಮರರಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತನಾಗುವನು. ಮಹಾ ಪದವೀ
ಧರನಾದರೂ ಮಹದಾಪದವನ್ನೇ ಪಡೆಯುವನು. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ದೇಹವೂ,
ಬುದ್ಧಿಯೂ, ಚಿತ್ತವೂ, ನಡತೆಯೂ, ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಅವನ
ಜನ್ಮವೇ ಬೇರೆಯಾಗುವುದು, ದೈವಭಕ್ತಿಯು ದೂರವಾಗುವುದು,
ಕರ್ಮವು ಕಾಡುವಾಲಾಗುವುದು, ಜ್ಞಾನವು ಶೂನ್ಯವಾಗುವುದು,
ನಡತೆಯು ನಾಶವಾಗುವುದು, ಮಾನವು ಹೀನವಾಗುವುದು. ಚರ್ಯೆ
ಗಳು ಚಪಲವಾಗುವವು, ಮತಿಯು ಮಂಕಾಗುವುದು, ದೇಹಕ್ಕೆ
ದಾಹವುಂಟಾಗುವುದು, ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂತವಾಗುವುದು, ಯಾವನ
ದಲ್ಲಿಯೇ ವಾರ್ಧಿಕ್ಕವು ಬರುವುದು, ಅಲ್ಪರು ಆಪ್ತರಾಗುವರು,
ಅಕಾರ್ಯಗಳು ಅಧಿಕವಾಗುವವು, ಭಾಗ್ಯವು ಬಯಲಾಗುವುದು.

ದರಿದ್ರಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ದಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರುವುದು, ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ದುರಭ್ಯಾಸದ ಫಲವು ತನಗೆ ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಇಹಪರ ಸುಖಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾನೇ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ದೂಷಿಸಿಕೊಂಡು, ವ್ಯಥೆಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನಂತ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಾಪಶೇಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಾನಾದುಃಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ, ಎಲೆ! ಮಧುವೇವತೆಯೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬದವನ ಗತಿಯು ದುರ್ಗತಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ನೀನು ಸಂಸಾರಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಅರ್ಹಳಲ್ಲ. ಹೊರಡು. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿರು. ನೀನಿರತಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವು ಅಪರಿಶುದ್ಧವಾದುದು, ಅಸಹ್ಯಕರವಾದುದು, ಪಾಪಮಯವಾದುದು. ಅದರಿಂದ ವಿವೇಕಶಾಲಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಉಗುಳುವರು. ಹೊರಡು ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೊದಲು ಹೊರಡು. ಬಲರಾಮಾ! ಇವಳನ್ನು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗಿಸು.

ಬಲರಾಮ—ನಾರದರೇ! ನಾರದರೇ! ಅವಳು ನನಗೆ ಮಧುವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ಪ್ರಿಯೇ! ನಾರದರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ನೀನುಹೋಗು.

ನಾರದ—ಎಲೆ! ಮದಿರಾಂಗನೇ, ಹೊರಡು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವೆ, ನಡೆ.

ಮದಿರೆ—ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಮುನಿಯು ನಮ್ಮ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಂಟಕನಾಗಿ ಬಂದನಲ್ಲ! ಪ್ರಿಯಾ! ನಾನು ಹೋಗಲೇ? (ಅಳುವಳು).

ಬಲರಾಮ—ಹೊರಡು; ನಗುತ್ತಾ ಹೊರಡು; ಅಳಬೇಡ ಹೋಗು.

ರೇವತಿ—ಈಗ ನನಗೆ ಒಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನಾರದರೇ, ನಿಮಗೆ ಅನಂತ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಾರದ—ಬಲರಾಮಾ! ನೀನು ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ವಶನಾಗಿರುವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮ

ಸಿಕ್ಕೋ! ರೇವತೀದೇವೀ! ನೀನೀತನನ್ನು ಉಪಚರಿಸು. (ಆತ್ಮ) ನಾನೀ
ಗಲೇ ಹೋಗಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಈತನಿಗೆ ಮದ್ಯದ
ಮದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆನು. (ಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೭—ಅರಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಮಕರಂದನ ಪ್ರವೇಶ.

ಮಕರಂದ—ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ! ನಾರದರು ಒಂದರೆ ಎನಾದರೂ ಒಂದು ಗದ್ದಲ
ವನ್ನು ಹಚ್ಚದೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪಾರಿಚಾತ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತಂದು
ಕೊಟ್ಟ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮ
ನಿರಬಾರದೇ! ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ! ಹೊಗಳಿದ! ಹೊಗ
ಳಿದ!! ಅದೇನು ಹೊಗಳಾಟ! ಓಹೋಹೋ! ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸ್ವರೂಪಳಂತೆ!
ಪರಮಸೌಂದರ್ಯವತಿಯಂತೆ! ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಕುಮಾರನನ್ನು ಹೆತ್ತವಳಂತೆ!
ಇದೆಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ತಾನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಹೊಗಳಿ
ಆಕೆಯನ್ನು ಬೆರಗುಮಾಡಿ ಬೆಟ್ಟದಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಅದೂ ಹೋಗ
ಲೆಂದರೆ, ಪಾಪ! ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು, ಸವತಿಯರ ಎದುರಲ್ಲಿ, ಸಖಿಯರ
ಎದುರಲ್ಲಿ, ದೂತಿಯರ ಎದುರಲ್ಲಿ, ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ದೂರಿ ಹೀಯಾ
ಳಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಈ ಜೋಗಿಗೇತಕ್ಕೆ ಈ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳೂ, ಈ ಸಂಸಾರ
ವಿಚಾರಗಳೂ, ಈ ಕುಹಕ ಕುತ್ತಿಗಳೂ! ವಿರಸಹಚ್ಚಿ ವಿನೋದವನ್ನು
ನೋಡುವುದೇ ಈ ಮಹಾಸುಭಾವನ ಸ್ವಭಾವ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ
ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಾರದರೆಂದರೆ ಪರದೇವತಾಸ್ವರೂಪ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಅವರಮಾತೇ ವೇದವಾಕ್ಯ. ಆಗುವ ರಗಳೆ ಮಾತ್ರ, ಅಗಾಧ.
(ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಅದು ಯಾರು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವರು! ಓಹೋ!
ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸಖಿಯಾದ ಕಾಮಲೇಖಿಯು! ಸಿಡುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ಇತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿರುವಳು. ಕಾಮಲೇಖೀ!

(ಕಾಮಲೇಖಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಳು.)

ಮಕರಂದ—(ತಡದು) ಅಬ್ಬಬ್ಬಬ್ಬಾ ! ಇದೇನು ಸಿಡುಕು.....ಇದೇನು ಬೆಡಗು ! ಏನು ಗುಡುಗು ! ಅಹಾಹಾ ! ಕಾಮಲೇಖೆ ನಿನ್ನ ಮೂಗಿನ ಕೊನೆ ಎಷ್ಟು ಉದ್ದವೇ ! ಕೋಪದಿಂದ ಒಂದು ಮೊಳದುದ್ದ ಸಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲ ! ಅದೇನು ಸಮಾಚಾರ ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—(ಸಿಡುಕಿನಿಂದ) ಮಕರಂದಾ ! ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಿನೋದ ವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮೊದಲು ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡು.

ಮಕರಂದ—ನೀನು ಹೀಗೆ ಬಂದುದೇ ನನಗೆ ವಿನೋದವಾಯಿತು. ದಾರಿ ಯನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಇರಲಿ ; ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳು ; ಅದೇನು ಸಮಾಚಾರ ? ಹುಬ್ಬುಗಳು ಉಬ್ಬಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿವೆ ! ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಣ್ಣವೇರಿವೆ ! ನೀನು ಬರುವ ರಭಸಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿಯನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟುಬಂದೆಯೋ ಕಾಣೆ ! ಹೀಗೆ ದುರ್ಗಿಯಂತೆ ಬಂದಿರುವೆಯಲ್ಲ ! ಏನು ಕಾರಣ ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—ಎಲವೋ ! ಮಕರಂದಾ ! ನಿನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿರುವುದೋ ! ಅಥವಾ ನಾರದರ ಉಪದೇಶವಾಯಿತೋ ! ಆ ಜೋಗಿಯು ನಮ್ಮ ಒಡತಿಯಾದ ಭಾಮೆಯನ್ನು ದೂರಿದನು. ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಹರಟುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ತಲೆ ತಿರುಗುವುದೋ ಹೇಗೆ ?

ಮಕರಂದ—ನನಗೆ ತಲೆತಿರುಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಕಾಲು ತಿರುಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ ; ನಾರದರ ಉಪದೇಶವೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಆವರ ಉಪದೇಶವೇನಾದರೂ ಆಗಿರಬಹುದು ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಈ ಆವೇಶವು ಬಂದಿರ ಬೇಕು ! ಅದಿರಲಿ ; ವಾಪ ! ನಾರದರು ನಿಮ್ಮ ಭಾಮೆಯನ್ನು ಏನೆಂದು ದೂರಿದರು ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—ನೀನು ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ! ಆಗ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ದಲ್ಲದೆ ಈಗಲೂ ನನ್ನಿಂದ ಆ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ, ಕೇಳಿ ಆನಂದಪಡ ಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೇನೋ ವಾಪ ! ಸಾಕು. ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು ; ಹುಚ್ಚಾ !

ಮಕರಂದ—ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ! ಕಾಮಲೇಖೆ! ಎಂತಹ ಗಂಡುಬೀರಿಯೇ ನೀನು! ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು; ಈಗ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—ಆ ವಿಚಾರವು ನಿನಗೇತಕ್ಕೆ?

ಮಕರಂದ—ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—ತಿಳಿದುದರಿಂದ ನಿನಗಾಗುವುದೇನು?

ಮಕರಂದ—ಸಂತೋಷ.

ಕಾಮಲೇಖೆ—ನೀನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದೂ ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಹೇಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ. (ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಳು.)

ಮಕರಂದ—(ತಡೆದು) ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಿಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಕಾಮಲೇಖೆ—ಆಗಲಿ, ನಮ್ಮ ಒಡತಿಯನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ ನಿನಗೂ, ಆ ಜೋಗಿ ನಾರದನಿಗೂ ತಕ್ಕುದನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆನು.

(ಕೆನ್ನೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಹೊರಟುಹೋಗುವಳು.)

ಮಕರಂದ—ಕೃಷ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಾ!! (ಅಳುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—(ಕಾತರದಿಂದ ಬಂದು) ಏನಿದು ಮಕರಂದಾ? ಏತಕ್ಕೆ ಅಳುತ್ತಿರುವೆ? ನಿನಗೇನಾಯಿತು?

ಮಕರಂದ—(ಅಳುತ್ತ) ಆಗುವುದೇನು! ವ್ರಾಜಿಯಾಯಿತು!

ಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗೆಂದರೇನು? ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳೋ.

ಮಕರಂದ—ವಿವರವಿನ್ನೇನು! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒದೆಗಳಾಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣ—ಏನು? ಒದೆಗಳೇ? ಚೆನ್ನಾಯಿತು! ಯಾರಿಂದ?

ಮಕರಂದ—ಹೆಂಗಸಿನಿಂದ!

ಕೃಷ್ಣ—(ನಕ್ಕು) ಮಕರಂದಾ! ಹೆಂಗಸಿನಿಂದ ಒದೆಗಳಾದುವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ನೀನೆಂತಹ ಗಂಡುಸೋ?

ಮಕರಂದ—ನೋಡಿದೆಯೋ! ಒದೆಗಳನ್ನು ತಿಂದುದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಈ ಅವಮಾನವು ಬೇರೆ! (ಬಿಕ್ಕುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—ಬೇಡ! ಅಳಬೇಡ! ಮಕರಂದಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದವರು ಯಾರು? ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳು! ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕುದನ್ನು ಮಾಡುವೆನು.

ಮಕರಂದ—ಕಾಮಲೇಖಿ.

ಕೃಷ್ಣ—ಯಾರು! ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸಖಿಯಾದ ಕಾಮಲೇಖಿಯೇ?

ಮಕರಂದ—ಆಹುದು! ಈ ಸನ್ನಿ ದೊಣ್ಣೆಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯಾದ ಕಾಮಲೇಖಿಯು.

ಕೃಷ್ಣ—ಜೆನ್ನಾಯಿತು! ಅವಳು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ?

ಮಕರಂದ—ನೀನೇ.

ಕೃಷ್ಣ—ಏನು ಮಕರಂದಾ! ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವೆ! ಕಾಮಲೇಖಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಾರಣನೇ? ವಿಷಯವೇನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳು.

ಮಕರಂದ—ವಿವರವನ್ನೇನು! ನಾರದರು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ದೂಷಿಸಿದ ರಂತೆ, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನೂ ನಾನೂ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿವಂತೆ! ಇದ ರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪಟಿ ಪಟಿ ಪಟಿ ಬಾರಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ನಾರ ದರು ಭಾಮೆಯನ್ನು ದೂಷಿಸಿದಾಗ ನೀನೇ ಅವರಿಗೆ ಪಟಿ ಪಟಿ ನಾಲ್ಕು ತೀಡಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಈ ಒದೆಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವೋ?

ಕೃಷ್ಣ—ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆ! ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತ!

ಮಕರಂದ—ನಾನು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿದ್ದರೆ ಹೆಂಗಸರಿಂದ ಹಲ್ಲು ಮುರಿಯು ವಂತೆ ಒದೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆನೇ! ಅದಿರಲಿ, ನನಗೂ, ನಿನಗೂ, ನಾರದ ರಿಗೂ ಏನೋ ತಕ್ಕುದನ್ನು ಮಾಡಿಸುವಂತೆ, ಶಪಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವಳು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಗತಿಯೇನಾಗುವುದೋ, ನನ್ನ

ಗತಿಯೇನಾಗುವುದೋ, ನಾರದರ ಗತಿ ಏನಾಗುವುದೋ ಏನು ಕಥೆಯೋ! (ಅಳುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—(ನಕ್ಕು) ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಅಳಬೇಡವೋ. ನಾನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ರಮ ಪಡಿಸುವೆನು.

ಮಕರಂದ—ನನಗೆ ಬಿದ್ದಂತೆ ನಿನಗೂ ಒದೆಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಬುದ್ಧಿ ವಂತನಂತೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆಯೇನೋ ಪಾಪ! ಆಗಲಿ ಏನು ಮಾಡುವೆಯೋ ಮಾಡು. ನನಗೆ ಹಸಿವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟಮಾಡುವೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು ಹೋಗು. ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಚೇಟಿಯ ರಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಹರಟೆ ಮತ್ತೆ ಒದೆಗಳನ್ನು ತಿಂದೀಯೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ!

ಮಕರಂದ—ಇಲ್ಲ. (ಹೋಗುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—ನಾರದರು ವಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಬಳ್ಳಿಯ ರಗಳೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರು. ನೆರೆದಿದ್ದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೋಗಲೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಮಲೇಖೆಯು ಸಿಡಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಹೊರಟುಹೋದದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು. ಈಗ ಮಕರಂದನಮಾತಿಸಿಂದ ಅವಳು ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕಿ ಗದ್ದಲವನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡುವಳೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆಯೂ, ರುಕ್ಮಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಯೂ ಉಳ್ಳ ಭಾಮೆಯು, ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಕೋಪ ತಾಪಗಳಿಂದ ಹುಚ್ಚಳಾಗುವಳು. ಆಗ ಅವಳನ್ನು ಸಂತ್ರೈಸುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಪತ್ತಿಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಗೃಹಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಗಳಿರುವುವು. ಇನ್ನು ಅನೇಕಮಂದಿ ಪತ್ತಿಯುಳ್ಳ ನನಗಾದರೋ ಈ ರಮಣಿಯರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳು ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗಲೇ

ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಾಮಲೇಖಿಯ ಮಾತಿಂದ ಕುಪಿತಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವೆನು.

ನಾರದ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ೧೬ ಕೃಷ್ಣಾ ; ಬಲರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲಿನ ವಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಹೀಗೆ ಒಂದೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—(ಆತ್ಮ) ಅದೋ! ಮತ್ತೆ ಏನನ್ನೋ ತಂದಿರುವರು! (ಪ್ರಕಾಶ) ವ್ಯಾಜ್ಯರೇ! ಬಹಳ ಸಂತೋಷ! ವಿಚಾರವೇನು?

ನಾರದ—ಏನೂ! ಇಲ್ಲ! ಏನೂ ಇಲ್ಲ!!

ಕೃಷ್ಣ—ಏಕೆ ಮರೆಮಾಚುವಿರಿ? ಅಂತಹ ಗೋಪ್ಯವಿಚಾರವೇನು?

ನಾರದ—ಕೃಷ್ಣಾ! “ಮಾಡಿದವರ ಪಾಪವು ಆಡಿದವರ ಜಾಯಿಲ್ಲ.” ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕು! ಏನೂಬೇಡ. ಇದಲ್ಲದೆ, ನೀವು ರಾಜರು. ನೀತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಆಚಾರವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಪರಿಪಾಲಿಸತಕ್ಕ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ನೀವು ನಡೆಯುವ ನಡತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ತಮವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು; ಅದರಿಂದ ನನಗೇತಕ್ಕೂ ಆ ವಿಚಾರ! ಏನೂಬೇಡ.

ಕೃಷ್ಣ—(ಆತ್ಮ) ಏನೋ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವರು! (ಪ್ರ) ವ್ಯಾಜ್ಯರೇ! ನಾವು ಎಂತಹ ದೊಡ್ಡವರಾದರೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸತಕ್ಕವರು ತಾವು. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಸಂದೇಹ ಪಡದೆ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ನಾರದ—ಒಳ್ಳೆಯ ನಿರ್ಬಂಧವಾಯಿತೇ! ಏನು ಮಾಡಲಿ! ನಿನ್ನ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಾನೀವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳದೆನೆಂದು ನೀನು ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?

ಕೃಷ್ಣ—ಇಲ್ಲ, ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾರದ—ಆದರೆ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ನಿಮ್ಮ ಬಲರಾಮನು ಮಧುದೇವತೆಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬರವಾಡಿ, ತಾನು ಮಿತಿಮೀರಿ ಮಧುವನ್ನು ಕುಡಿದು, ಕುಡಿಯಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದ ರೇವತಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುವಂತೆ ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ, ಗದ್ದಲವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದನು. ಆಕೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮದ್ಯವನ್ನು ದೂಷಿಸಿದುದರಿಂದ, ಸವತಿಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಜಗಳ ಹತ್ತಿತು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಹೋಗಿ ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ವಿಪರೀತವಾಗಿತ್ತು. ಮಿತಿಮೀರಿದ ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದ, ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಸಹ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ನಗುತ್ತ, ತೊಡಲುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಮಧುಕಲಶವನ್ನು ನನಗೂ ಕೊಡಲು ಬಂದನು.

ಕೃಷ್ಣ—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಏನು! ಏನು! ತಮಗೂ ಕೊಡಲು ಬಂದನೇ?

ನಾರದ—ಆಹುದಯ್ಯಾ! ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣ ನಾನು ಇನ್ನು ಮಧುಸೇವನೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಡತೆಯು ನಿನಗೂ ಹಿತಕರವಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು!

ಕೃಷ್ಣ—ಶಿವಶಿವಾ! ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಾವು ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಗೋಮಂತಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮಧುದೇವತೆಯು ಆತನನ್ನು ವರಿಸಿದುದರಿಂದ ಆತನಲ್ಲಿ ಈ ದುರಭ್ಯಾಸವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಅಣ್ಣನಾದ ಆತನಿಗೆ ನಾನು ವಿವೇಕವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಲೋಕವಿರೋಧವೆಂದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆನು. ಈ ದಿನ ತಮ್ಮಿಂದ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಏನಾದರೂ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವೆನು.

ನಾರದ—ಆಗಲಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು. ಹೇಗಾದರೂ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಗಳಿಸಲೇಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ—ಆಗಲಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನು. (ನಾರದನು ಹೋಗುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—(ಆತ್ಮ) ಆಹಾ! ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂತಹ ಸಂಧಿಗಳೂದಗುವುವು ! ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಈ ಮುನಿಯು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ದೂರಿ ಇಲ್ಲದ ರಗಳೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿರುವನು. ಅಣ್ಣನು ಮದ್ಯಪಾಯಿಯಾಗಿರುವನು. ಮಕರಂದನು, ಪಾಪ! ಆ ಚೇಟಿಯಿಂದ ಒದೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಅಳು ತ್ತಿರುವನು. ನಾನು ಯಾರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲಿ! (ಆಲೋಚಿಸಿ) ಇರಲಿ! ಈಗ ಮೊದಲು ನಾನು ಭಾಮೆಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವೆನು. ಅನಂತರ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮದ್ಯಪಾನದ ಅನರ್ಥ ಗಳನ್ನು ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ಆ ಮದ್ಯಪಾನದ ದುರಭ್ಯಾಸವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವೆನು. (ಹೋಗುವನು.)

ಸ್ಥಾನ ೬—ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಅಂತಃಪುರ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—೧೭ ಸಖೀ ಎಲಾಸಿನೀ! ಪುಣ್ಯಕವ್ರತವೆಂಬ ನೆಪದಿಂದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಆರ್ಯಪುತ್ರನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೇ ಬಾರದಂತೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿರುವಳು. ನಾನಾತನ ಮುಖವನ್ನು ನಿನ್ನೆಯಿಂದಲೂ ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಸಾಭಾಗ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಸರಸ ಎನೋದದಲ್ಲಿಯೂ, ನನ್ನಂಥವಳು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ಅನೇಕಾವೃತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನೆಯಿಂದಲೂ, ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಆತನು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ !

ಎಲಾಸಿನಿ—ಸಖೀ! ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪುಣ್ಯಕವ್ರತ ವೆಂಬ ನೆಪದಿಂದ ಆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯೇ ತಡೆದಿರಬೇಕು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಇರಬಹುದು! ಅವಳ ಬೇಳುವೆಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನೋ ಎನೋ ಕಾಣೆ. ಪುಣ್ಯಕ ವ್ರತಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನಾನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಕಾಮಲೇಖಿಯಾದರೂ ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿಯುವುವೆಂದರೆ ಅವಳನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ!

ವಿಲಾಸಿನಿ—(ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಅದೋ ! ಕಾಮಲೇಖೆ ಬರುತ್ತಿರುವಳು.

ನಾನು ಹೋಗಿ ಅಲಂಕಾರವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತರುವೆನು. (ಹೋಗುವಳು).

ಕಾಮಲೇಖೆ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಖಿನ್ನಳಾಗಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಏನು ಕಾಮಲೇಖೆ! ರುಕ್ಮಿಣಿಯವ್ರತವೆಲ್ಲವೂ ಪೂರೈಸಿತೋ ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—ಪೂರೈಸಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಅದೇನೇ ಅಷ್ಟು ಉದಾಸೀನವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವೆ ? ನೀನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೇನು ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—ಹೋಗಿದ್ದುದೂ ಆಯಿತು. ಅರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಟು ಬಂದುದೂ ಆಯಿತು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಅದೇತಕ್ಕೇ ? ಅವರೇನಾದರೂ ನಿನಗವಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ದರೇನು ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—ನನಗವಮಾನವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಯಾವ ಗಣನೆ ! ಸಿಮ್ಮಂತಹ ಅರಸಿಯರಿಗೇ ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಖಿಯಾದ ನನಗೇನು ಅವಮಾನ ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಅದೇನೇ ಕಾಮಲೇಖೆ ! ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿ. ನನಗವಮಾನ ವೆಂದರೇನೇ ?

ಕಾಮಲೇಖೆ—ನಿನಗವಮಾನವೆಂದರೆ ; ನಿನ್ನ ಸವತಿಯರೆದುರಿಗೂ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸವತಿಯರ ದಾಸದಾಸಿಯರೆದುರಿಗೂ ನಿನ್ನ ಗಂಡನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಾರದೆ ನಿನ್ನ ಸವತಿಯನ್ನು ಬಹುವಾಸಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ಬಡಜೋಗಿಯೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೀಳಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ ನಲ್ಲಾ ! ಅದೇ ನಿನಗವಮಾನವೆಂಬುದು ; ತಿಳಿಯತೋ ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಏನು ! ಏನು ! ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ನನ್ನನ್ನವಮಾನಿಸಿದನೇ ? ಬಡಜೋಗಿಯು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೀಳಾಗಿ ನುಡಿದನೇ ? ಕಾಮಲೇಖೆ, ಇನ್ನು ಗೂಢವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಡು, ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು.

ಕಾನುಲೇಖಿ—ದೇವೀ ! ಹೇಳುವುದಿನ್ನೇನು. ನಾರದನು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಅವೂರ್ವವಾದ ಒಂದು ಪಾರಿಜಾತ ವೃಷ್ಟವನ್ನು ತಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಡಲು, ಆತನು ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ತಾನೇ ಮುಡಿಸಿದನು. ನಾರದನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ “ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಅಂಗುಷ್ಠದಲ್ಲಿನ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಹಣೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಕುಮಾರನನ್ನು ಹೆತ್ತ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಲ್ಲದೆ, ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಪಾರಿಜಾತ ವೃಷ್ಟವನ್ನು ಧರಿಸಲರ್ಹಳೇ ? ” ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಆಗ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸಖಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಎದುರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಕ್ಕು ನಲಿದಾಡಿದರು. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ, ಆ ಪಾರಿಜಾತದ ಅಂದವೂ ಪರಿಮಳವೂ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಾರೆನು ; ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ನೆನೆಸಿದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಂತೆ ! ಇಂತಹ ವೃಷ್ಟವು ಪರಮ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿನಿಯೂ, ರಸಿಕಾಗ್ರಣಿಯೂ ಆದ ನಿನಗಿಲ್ಲದೆ, ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಕೈಸೇರಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟು ಮಂದಿಯ ಎದುರಿಸಲ್ಲಿ ಆದ ಅವಮಾನದಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ವಿಷಾದವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾರದೆ ನಾನು, ಪೂಜೆಯು ಪೂರಯಿಸಿದ್ದರೂ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆನು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಏನು ! ಆರ್ಯವೃತ್ತನೂ ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿದನೇ ! ಆ ಬಡ ಜೋಗಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದನೇ ? ಆಹಾ ! ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ನನ್ನೆ ಯಿಂದಲೂ ಆರ್ಯವೃತ್ತನನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲವಕಾಶಕೊಡದೆ ಇದ್ದು, ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡಳೇ ! ಅಯ್ಯೋ ! ನಾನು ಆ ಮುಕುಂದನ ಗೋಚರಕ್ಕಾದರೂ ಬಾರದೇ ಹೋದೆನೇ ? ಂಠ ಇನ್ನು ನನ್ನ ಜನ್ಮವೇಕೆ ! (ಶೋಕಿಸುವಳು.)

ವಿಲಾಸಿನಿ—(ಗಂಧಪ್ಪಾಡಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ದೇವೀ ! ಇದೋ ಗಂಧವುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತಂದಿರುವೆನು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಎಲಾ ವಿಲಾಸಿನೀ, ಆರ್ಯವೃತ್ತನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನ ನಾದಮೇಲೆ, ನನಗೆ ಈ ಗಂಧ ವುಷ್ಟಾದಿಗಳೇತಕ್ಕೆ? ಅಲಂಕಾರಗಳೇ ತಕ್ಕೆ? ಸಾಕು ಹೋಗು. (ಗಂಧದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತೆಗೆದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಕ್ಕುವಳು.)
 ಎಲಾ ಕಾಮಲೇಖೇ! ನನಗೆ ತಲೆ ನೋಯುತ್ತಿರುವುದು; ನಾನು ಈ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರನು. ನೀನು ಹೊರಟುಹೋಗು; ವಿಲಾಸಿನೀ, ನೀನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿರು; ಯಾರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡಬೇಡ. (ತಲೆಗೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಂಚದಮೇಲೆ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೀಳುವಳು.)

ಕೃಷ್ಣ—(ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ವಿಲಾಸಿನಿ—(ತಡಮ) ದೇವಾ! ದಯವಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ—ಎನಿದು ವಿಲಾಸಿನೀ? ಎತಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆನ್ನುವೆ?

ವಿಲಾಸಿನಿ—ಯಾರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡಕೂಡದೆಂದು ದೇವಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಯಾಗುವುದು.

ಕೃಷ್ಣ—ಎನು? ಎನು? ದೇವಿಯು ನನ್ನನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಡವೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರುವಳೇ?

ವಿಲಾಸಿನಿ—ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡಕೂಡದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿರುವರು.

ಕೃಷ್ಣ—(ಆತ್ಮ) ಕಾಮಲೇಖೆಯು ಆಗಲೇ ಬಂದು ಗಲಭೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿರುವಳು. ಆಗಲಿ; ಏನೇನು ವಿಚಿತ್ರಗಳು ನಡೆಯುವವೋ ನೋಡುವ. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಎಲಾ ವಿಲಾಸಿನೀ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡು. ನಿಮ್ಮ ದೇವಿಯು ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಬಂದರೆ, ಆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸುವೆನು; ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡು.

ವಿಲಾಸಿನಿ—ದೇವಾ! ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಲಾರನು. ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತ, (ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡುವಳು.)

ಕೃಷ್ಣ—(ಮುಲ್ಲನೆ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾ ವಿಲಾಸಿನಿಗೆ ಕೂಗಬೇಡವೆಂದು ಸನ್ನೆಮಾಡಿ, ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬೀಸಣಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೀಸುತ್ತಿರುವಳು.)

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—(ಎದ್ದು) ಏನಿದು! ಅಪೂರ್ವ ಸುಗಂಧವು! (ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುವಾಗ ಕೃಷ್ಣನು ಭಯಗೊಂಡವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪ ದಿಂದ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುವಳು)

ಕೃಷ್ಣ—ಕಂದ|| ವ್ಯಾಕುಲಮೇಂ ಕೋಪವಿದೇಂ |

೧೯ ಕೋಕಿಲಕಲವಾಣಿ ಮಧುಪಮಂಜುಳ ವೇಣೀ ||

ರಾಕೇಂದ್ರವದನೆ ದಿವ್ಯಕ |

ಳಾಕಲಿತ ವಿಲಾಸಪಾಸದಿಂ ನುಡಿ ರಮಣೀ || ೨ ||

(ಕೈಹಿಡಿಯುವನು. ಕೈಕಿತ್ತುಹಾಕಿ ಭಾಮೆಯು ದೂರದಲ್ಲಿ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ಸತ್ಯಭಾಮೇ! ಏನಿದು! ಲೋಕಾತಿಶಯ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿನಿಯೂ, ರಸಿಕರಮಣೀಮಣಿಯೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡಲು ಬಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಕೋಪವೇ? ಈ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವೇನು?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ತಮ್ಮ ದೋಷಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂತಹ ಬೂಟಾಟ ಕದ ಹೊಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬೆರಗುಮಾಡಿ, ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಮಾನಮಾಡುವ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹವೇ ನನ್ನ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣ—ಭಾಮೇ! ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವೆಯಲ್ಲಾ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ನಿಜ ನಿಜ! ನಾನಾಡುವ ಮಾತುಗಳೇ ವಿಚಿತ್ರವು! ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡುವುದೊಂದು, ಬಾಯಿಂದಾಡುವುದೊಂದು: ಈ ರೀತಿಯಾದ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ, ನಂಬಿದವರಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು ಪಟಿಯಂತೆ ತೋರ್ಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿ, ಏನೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ನಟಿಸುವರ ಮಾತೇ ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲದ್ದು! ಸಾಕು, ಸಾಕು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳವಾಗಿ ನೊಂದಿರುವುದು. ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಬೇಡಿ.

ಕೃಷ್ಣ—ಭಾಮೇ! ಸಾಕು! ಏತಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನೊಂದಿತು? ನಾನು

ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಯಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ನೋಯಿಸತಕ್ಕ
ವನೂ ಅಲ್ಲವಲ್ಲಾ !

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಪಾಪ ! ಪಾಪ ! ತಾವು ಯಾರನ್ನೂ ನೋಯಿಸತಕ್ಕವರಲ್ಲ.
ನಿಜ ! ಅದನ್ನು ಕಂಪನೂ, ಕಾಳೀಯನೂ, ಶಕಟನೂ, ಧೇನುಕನೂ,
ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲರು. ಅಷ್ಟೆ !

ಕೃಷ್ಣ—ರಮಣೀ ! ಅವರು ದುಷ್ಟರಾದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕಾ
ಯಿತು. ನಿನ್ನಂಥ ಅಬಲೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಯಿಸುವೆನೇ ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಇಲ್ಲ ! ಇಲ್ಲ ! ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಪಾಪ ! ಆ ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟ
ಪೂತನಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ತೋರಿಸಿದ ಕನಿಕರವು ಈಗತಾನೇ
ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂತು. ತಾವು ಅಬಲೆಯರನ್ನು ನೋಯಿಸತಕ್ಕವರೇ ಅಲ್ಲ !

ಕೃಷ್ಣ—ಸುಂದರೀ ! ಅಪರಾಧಿನಿಯಾದ ಆ ಪೂತನಿಯನ್ನು ವಧಿಸಿದರೆ
ನಿರಪರಾಧಿನಿಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ನೋಯಿಸುವೆನೇ ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ನೋಯಿಸಲಿಲ್ಲ ! ಸಾಯಿಸಿದಿರಿ. ಅವಳ
ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಕೊಂದಿರಿ !

ಕೃಷ್ಣ—ಇದೇನು ಭಾಮೇ ! ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಶಾಂತವಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡುವೆ
ಯಲ್ಲಾ ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಂತಹ ಅಪರಾಧವೇನು ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ತಾವು ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ; ಆದರೆ,

ಕಂ|| ಮಾಸಿನಿಯರ್ಗಿಗಳೆಯೊಳಗವ |

ಮಾನಂ ತಾಂ ಪ್ರಾಣಹಾಸಿಯಿಂ ಪಿರಿದೆಸಿಪಾ ||

ಮಾನಿತರ ನುಡಿಯ ಬಲ್ಲೈ |

ಮಾನಚ್ಯುತಿಯೆನಗೆ ಮರಣದಿಂ ಪಿರಿದಲ್ಲೇ || ೮ ||

ಅಷ್ಟು ಮಂದಿಯಮುಂದೆ ಅವಮಾನಿತಳಾದ ನಾನು ಪ್ರಾಣದಿಂದಿ
ದ್ದರೂ ಮೃತವ್ರಾಯಳಾಗಿರುವೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ರಮಣೀ! ಕೋಪಿಸದಿರು; ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲ.

ಕಂ|| ಭಾವಮೆರಡಿಲ್ಲಮೆನ್ನೊಳ್ |

ಭಾವಕಿ ಸಂದೇಹಮುಳಿದು ಸಂತಸದಿರು ನೀಂ ||

ದೇವಿ, ವರ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ |

ಸೇವಕನೀ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಪೇಳ್ವುದು ಲೋಕಂ || ೯ ||

ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಕಿಂಕರನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ
ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೇ ನನಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಅನುರಾಗವು!

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿರಿ. ನಾನು
ತಮಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವು ಮತ್ತೊಂದು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿ
ಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಉದಾಸೀನತೆಯಿಂದ ಮಿತಿಯಲ್ಲದ ದುಃಖ
ಭಾಗಿಸಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣದಿಂದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲದವಂತೆ ಆಗಿರುವುದು.

ಕೃಷ್ಣ—೨೦ ಪ್ರಿಯೇ! ಕೋಪಿಸಬೇಡ. ಹೀಗೆ ಬಾ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಯಾವಳು ಪಡೆದಕ್ಕೋ
ಅವಳಿಲ್ಲವೇ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯೆಯು! ನಾನು ವಾಙ್ಮಾತ್ರ ಪ್ರಿಯೆಯು.
ಸಾಕು ಸಾಕು. ಈ ಥಳುಕಿನ ಸಂಖೋಧನೆಗಳು!

ಕೃಷ್ಣ—ಅಯ್ಯೋ! ಮರುಳೇ! ಪಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ನಾನು ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವೆಯೋ? ಸರಿ! ಸರಿ! ಚೆನ್ನಾಯಿತು!
ಇದು ಯಾವ ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಷಯವೆಂದು ನೀನು ಕೋಪಗೊಂ
ಡೆಯೇ ಭಾಮೇ! ಬಲು ಚೆನ್ನಾಯಿತು! ಬಲು ಚೆನ್ನಾಯಿತು!!

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ತಾವು ನಡೆಸಿದ್ದು ಇಷ್ಟೇನೋ? ಪಾಪ!

ಕಂ|| ಸವತಿಯರೊಳ್ ನೀವೆನಗಿಂ |

ದವಮಾನಂಗೈದುದಲ್ಲದಾ ನಾರದನುಂ ||

ವಿವಿಧಾಲಾಪದೆ ನನ್ನಂ |

ತವೆ ಜರಿದಂ ಜೋಗಿಗೇತಕಿಂತು ಕುಜೋದ್ಯಂ || ೧೦ ||

ಮತ್ತು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ನಾರದನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಿನೋದದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತ ಪ್ರತಿಮಾತನ್ನಾಡದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದು, ನಿಮ್ಮ ವಿನೋದವೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಈಗ ಈ ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಕೈಸಲು ಬಂದಿರುವಿರಲ್ಲವೇ ? ಸಿಮ್ಮಕೈಹಿಡಿದ ನನಗವಮಾನವೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದೆಂದಿದ್ದ ನನಗೆ ಸಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ಅವಮಾನವಾದುದರಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಾಣದಿಂದಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಜನ್ಮವೇ ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯೆಯಾರು ? ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು. ಆದಕಾರಣ ಒರುವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಾನು ತಮಗೇ ಪ್ರಿಯೆಯಾಗುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೊರಡಲು ದಯಮಾಡಿ ನನಗಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಿಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. (ಪೋಕಾಂಬರುವಳು.)

ಕೃಷ್ಣ—(ಕೈಬಿಡದೆ) ೨೧ ದೇವೀ ! ಸತ್ಯಭಾಮೇ ! ನಿನಗೆ ಕೋಪತಾಪಗಳು ಮಿತಿಸಾರದವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸೈರಿಸು, “ ಪತ್ನಿಯಿರಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೇ ಪರಮಾಪ್ತಳು, ಗುಣಶಾಲಿನಿಯು.” ಎಂದು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯಾದ ದೇವಕೀದೇವಿಯು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಾಗ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೀನೇ ನೋಡಿ ಕೇಳಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ ? ಈ ದಿನ ಮಾತ್ರ ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ನಾರದರು ವ್ರಷವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಅವಮಾನಪಡಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬೇಡ, ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ; ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಒಂದು ವ್ರಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು ಯಾವ ಮಹಾ ವಿಶೇಷವು ! ಅದರಿಂದಲೇ ಅವಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ನೀನು ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ, ನಾನೀಗಲೇ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಂತಹ ಸೂರಾರು ವ್ರಷಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ಆ ವಾರಿಚಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನೇ ನಿನಗೆ ತಂದುಕೊಡುವೆನು. ನಿತ್ಯವೂ ನೀನಾ ವ್ರಷಗಳನ್ನು ಮುಡಿದಾಸಂದಿಸು. ಆಗಲಾದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಆರ್ಯವೃತ್ತಾ, ! ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದು ನಿಜವೇ !

ಕೃಷ್ಣ—ಭಾಮೇ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಸ್ಮೃತವನ್ನಾಡುವೆನೇ ? ಇದೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೆಂದು ತಿಳಿ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಜೀವನಿಗೈಯಿಂದ ಜೀಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ವೃಷ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಕೈಯ ಸುಗಂಧವೇ ನನಗಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಇನ್ನು ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ—ನಿಜ ! ನಾನೇ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರಲೇ ! (ಆಲೋಚಿಸಿ) ಏತಕ್ಕೆ ! ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನೇತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನಾರದ ರೊಡನೆ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಪಿಸಿದರೆ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಆತನೇ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವನು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ನಾರದರು ಕಲಹಪ್ರಿಯರು. ಮತ್ತೇನು ರಗಳೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚುವರೋ !

ಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಡ ! ಒಂದುವೇಳೆ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ; ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ನಿನ್ನ ವಶವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. (ನಾರದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.) ೨೨

ಕೃಷ್ಣ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರು— ಮುನಿಂವ್ರರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು.

ನಾರದ—ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವೀ ! ಏನು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಅವೂರ್ವಾನಂದವುಂಟಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದಲ್ಲ ! ಕಾರಣವೇನು ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಪೂಜ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದಾಸುಗ್ರಹಗಳೇ ಕಾರಣ !

ನಾರದ—ಅಂದರೆ ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ತಾವು ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ವಾರಿಜಾತ ವೃಷ್ಟವೊಂದನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಆರ್ಯವೃತ್ರನು ದೇವಲೋಕದ ವಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನೇ ನನಗೆ ತಂದುಕೊಡುವೆನೆಂದು ವಾಗ್ಧಾನಮಾಡಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಮೂಲಕಾರಣರು.

ನಾರದ—ಓಹೋ! ಹಾಗೋ! ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ವಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇನೋ ನಿನಗೆ ವಾಗ್ಧಾನಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣ—ಸ್ವಾಮಿ! ಏನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುಪರಿ? ದೇವೇಂದ್ರನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ತರುವುದು ನನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೇ?

ನಾರದ—(ಅತ್ತ) ನಾನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಸವತಿಯರ ಜಗಳವು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಈಗ ಇಂದ್ರನ ಮದವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ತಕ್ಕ ಸಂಧಿಯು ಸಿಕ್ಕಿತು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಕೃಷ್ಣಾ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ರಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಶಚೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ ಪರವಶನಾಗಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಶಚೀದೇವಿಯವೇಕೆ ಯಂತೆ ಇಂದ್ರನು ಆ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಆಕೆಯ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿರುವನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾಂಗಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಎಂಥವನಾದರೂ, ಸಂಚಿಸಿ ಪರರಿಗೆ ಕೊಡುವನೇ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದೇವೇಂದ್ರನಂತಹ ಮಹಾ ನೀರನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವನೇ?

ಕೃಷ್ಣ—ಸ್ವಾಮಿ! ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಬೇಡಿ; ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಒಳಗೆ ನನ್ನ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂದಿಗಿ ಹೋಗಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದೆನು. ತಾವು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ

ನನ್ನ ಭಿಮತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ; ಆತನು ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸದೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವನು.

ನಾರದ—ಕೃಷ್ಣಾ ! ನಿನಗೆ ಭ್ರಾಂತಿಯೋ ಹೇಗೆ? ಕೇಳು ; ಒಂದಾ ನೊಂದು ದಿನ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ನಂದನವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ತನಗೆ ತರಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಕೇಳಲು, ಆತನು ಬೇಡವೆಂದು ಆಕೆಯ ಹಠವನ್ನು ಶಾಂತಿಗೊಳಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಫಲವಿಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣ—ಸ್ವಾಮಿ, ಶಂಕರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಸಮುದ್ರಮಧನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ದೇವೇಂದ್ರನ ಕೈಸೇರಿದುದು. ಆದಕಾರಣ ತಿವನು ದತ್ತಾಪಹಾರಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಅದನ್ನು ಕೇಳದೆ ಸುಮ್ಮ ನಾದನು. ನಾನಾದರೋ, ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ನರಕಾಸುರನನ್ನು ವಧಿಸಿ ಇಂದ್ರನಾತೆಯ ಜೀವರತ್ನ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನಾಕೆಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬ ಕೃತಜ್ಞ ತೆಯು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆತನು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿಹೇಳಲಾರನು ; ಆದಕಾರಣ ತಾವು ಇಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಭೀಷ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವನು.

ನಾರದ—ನೀನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ಮಾತನಾಡುವೆಯಲ್ಲಾ ! ನಾನೇನನ್ನು ಹೇಳಲಿ ! ನೀನು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವು ಆ ಪದವೀ ಮತ್ತನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿರುವುದೇ ! ದಿಕ್ಷಾಲಕರೂ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳೂ, ಮುನಿಗಳೂ ಸೇರಿರುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮಾನರು ತ್ರಿಭುವನ ದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂತಲೂ, ಮರ್ತ್ಯರು ಅಮರ್ತ್ಯರಿಗೆ ಸಾಟಿಯಾಗ ಲಾರರೆಂತಲೂ, ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಮರ್ತ್ಯರನ್ನು ಅಲ್ಪೀಕರಿಸಿ, ಅಮ ತ್ಯಾಧಿಪನೆಂದು ನನ್ನೊಡನೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡು ಹಿಗ್ಗಿ

ಜೀಗಿದನು. ಇಂಥವನು ನಿನ್ನ ಭೀಷ್ಮವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ನಕ್ಕು ಪರಿಹಾಸ ಗೈವನೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನೀವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ, ನಿರ್ಮಲನೂ, ಪರಮಸಾಹಿಸಿಯೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆತನಿಂದ ಅವಮಾನಪಡಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ತರುವುದು ಆಗದ ಕಾರ್ಯ.

ಕೃಷ್ಣ—ಎಸು! ಇದು ಆಗದ ಕಾರ್ಯವೇ? ನನಗೆ ಇದು ಅಸಾಧ್ಯವೇ?

ನಾರದ—ನಿನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೇ ಅಲ್ಲದೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಇದರ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಿಡು.

ಕೃಷ್ಣ—(ಕೋಪದಿಂದ)

ಕಂ|| ಜಿಡುವೆನೊ ಯತ್ನ ವನಿಂದಾಂ |

ಜಿಡುವೆನೊ ಘನಶಾರ್ಙ್ಗಚಾಪದಿಂ ಶರತತಿಯಂ ||

ಪಿಡಿವೆನೊ ಸುರನಾಥನನಾಂ |

ಪಡೆವೆನೊ ಪರಪಾರಿಜಾತ ಸುರಭೂರುಹಮಂ || ೧೧ ||

ನಾರದರೇ! ಆ ಮದಾಂಧನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಒಂದು ವೇಳೆ ತಾನು ವೃತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಮಹಾ ವೀರನೆಂತಲೂ, ವಜ್ರ ಪಾಣಿಯೆಂತಲೂ ದುರಹಂಕಾರದಿಂದ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡದೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಹುದು; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿ ನಾನು ನಮ್ಮ ಭಾಮೆಯೊಡನೆ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ವಾಗ್ಧಾನವನ್ನೂ ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪಲಾರನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ೨೩ ಈ ಭೂತಲವು ರಸಾತಲಕ್ಕಿಳಿಯಲಿ; ಕುಲಗಿರಿಗಳು ಕುಣಿದಾಡಲಿ; ಸಾಗರಗಳು ಮೇರೆ ಮೀರಲಿ; ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳ ಪಲ್ಲಟವಾಗಲಿ; ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ಕಾಲಚಕ್ರಚಾರವನ್ನ ತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಧರೆಗುರುಳಲಿ; ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ವೃಥಾವಾಗಲಾರದು. ಆದಕಾರಣ ಆ ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನಗೆ ಸಹಾಯಕರಾದ ದಿಕ್ಕಾಲಕ

ದೇವಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರಾದಿಗಳೊಡನೆ ನಾಳಿನದಿನವೇ ಬಂದು ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಿ. ನಾನು ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಸಂದನವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಬರುವೆನು.

ನಾರದ—ಭಲ! ಭಲ! ಇದೀಗ ಶೌರ್ಯವು! ಇದೀಗ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು! ಕೃಷ್ಣಾ! ಇದೇ ಉಚಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವು. ನಾನೀಗಲೇ ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಭಲಾಷೆಯನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ. (ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಭಾಮೇ, ನಾಳಿನ ದಿನವೇ ನಾನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವೆನು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಪ್ರಿಯಾ! ಆದರೆ ನನಗೊಂದು ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿರುವುದು.

ಕೃಷ್ಣ—ಅದೇನು?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಎನೆಂದರೆ, ನೀನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗ ದೇವಿಯಾವಳಾದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆಗ ಈ ಭಾಮೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದೋ ಎನೋ!

ಕೃಷ್ಣ—(ನಕ್ಕು) ಭಾಮೇ! ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಂತಹ ಸಂದೇಹವೇ! ಸಾಕು! ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನಗಂತಹ ಸಂಶಯವಿದ್ದರೆ, ನೀನೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ, ಗರುಡಾರೂಢರಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಂದನವನಕ್ಕೆ ಪಾರಿಜಾತಾಪಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ.

(ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು.)

ಪ್ರಥಮಾಂಕಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕಂ

ದೃಶ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಪ್ರಾಂತ್ಯ

ನಾರದ—೨೪ ಇಂದ್ರನ ದುರಹಂಕಾರವನ್ನು ಅಡಗಿಸಲು ಉಪೇಂದ್ರನನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದುದಾಯಿತು ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಇಂದ್ರನು ಪಾರಿಚಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಜಿಟ್ಟಲ್ಲಿ, ಕಲಹಪರ್ಯವ ನಾನವು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಅದಕಾರಣ ನಾನೀಗ ಶಚೀದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಪಾರಿಚಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಡಕೊಡದೆಂದು ಆಕೆ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಹಠಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ಪತ್ನಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಇಂದ್ರನು ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವನು. ಆಗ ಅವನ ದುರಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೇಹಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ, ಅನಂತರ ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವೂ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೂ ನೆರವೇರುವುವು. ಆಗಲಿ. (ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಇದುವಾರು? ಓಹೋ! ಶಚೀದೇವಿಯ ಸಖಿಯಾದ ಸೌದಾಮಿನಿಯು! ಎಲೆ! ಸೌದಾಮಿನೀ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ?

ಸೌದಾಮಿನಿ—(ಶ್ರವಣಿಸಿ) ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು. ಇಂದ್ರಾಣಿಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಾಯಕಿಯಾದ ಗಾನಮೋಹಿನಿಯೆಂಬ ಕಿನ್ನರಾಂಗನೆಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದವೇಳ್ಕೊಂಡವಳು. ಅದಕಾರಣ ನಾನು ಆ ಗಾಯಕಿಯನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆನು.

ನಾರದ—ನಿನಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ. ನಾನು ಇಂದ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೇ?

ಸೌದಾಮಿನಿ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಾವು ಕಾಣಲಾತಂತಕವೇನಿರುವುದು!

ನಾರದ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನೀನು ಹೊರಡು. ಆ ಸಂಗೀತವು ಪೂರಯಿ.

ಸಿದನಂತರ ನಾನು ಬಂದು ಇಂದ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡುವೆನು.

ಸೌದಾಮಿನಿ—ಅಪ್ಪಣೆ. (ಹೋಗುವರು.)

ದೃಶ್ಯ ೨—ಶಚೀದೇವಿಯ ಅಂತಃಪುರ.

(ಶಚೀದೇವಿಯು ದೇವಾಂಗನೆಯರೊಡನೆ ಕುಳಿತಿರುವಳು. ಗಾನಮೋಹಿನಿಯ ಸಂಗೀತವು ನಡೆಯುವುದು.)

ನಾರದ—(ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.) ೨೪

ಶಚೀದೇವಿ—ವೂಜ್ಯರಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು. ಈ ರತ್ನ ಪೀಠವನ್ನ ಲಂಕರಿಸಬೇಕು.
(ಎಲ್ಲರೂ ವಂದಿಸುವರು.)

ನಾರದ—ಇಂದ್ರಾಣೀ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಅಮರಿಯರೇ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಶಚೀದೇವಿ—ವೂಜ್ಯರ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥಳಾದೆನು. ವಿಶೇಷ ವಾರ್ತೆಯೇನಾದರೂ ಉಂಟೇ ?

ನಾರದ—ಶಚೀದೇವೀ! ಸಕಲವಿಭವ ಪರಿಶೋಭಿತರಾದ ಶಚೀಪುರಂದರರಿಗೆ ಸಾಟಿಯಾದವರು ತ್ರಿಭುವನದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆನು. ಆ ನಿಮ್ಮ ವಿಭವಕ್ಕೂ ವಿಖ್ಯಾತಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಂದಕ ಬರುವಂತೆ ಕಾಣಬರುವುದರಿಂದ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲು ಬಂದೆನು.

ಶಚೀದೇವಿ—(ಕಾಶರಸ) ಏನು ! ಏನು ! ನಮ್ಮ ವಿಭವಕ್ಕೂ ವಿಖ್ಯಾತಿಗೂ ಕುಂದಕವೇ ! ಚೆನ್ನಾಯಿತು ! ವಿಚಾರವೇನು ? ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ನಾರದ—ಕೇಳು ; ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಚಿಂತಾರತ್ನ, ಪಾರಿಜಾತ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೇ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಶಚೀಪುರಂದರರ ಭೋಗ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದವುಗಳು ?

ಶಚೀದೇವಿ—ನಿಜ ! ಆದರೇನು ?

ನಾರದ—ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೀನು ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆನು.

ಶಚೀದೇವಿ—ನಿಜ.

ನಾರದ—ಆವೃಕ್ಷವು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈತಪ್ಪಿಹೋಗುವಂತೆ ತೋರುವುದು.

ಶಚೀದೇವಿ—(ಕಾಶಂಸಿ) ಏನು! ಏನು! ವಾರಿಜಾತವು ನಮ್ಮ ಕೈತಪ್ಪಿ
ಹೋಗುವುದೇ? ಕಾರಣ?

ನಾರದ—ಇಂದ್ರನ ವಾರಿಜಾತವನ್ನು ಉಪೇಂದ್ರನು ಅಪಹರಿಸುವುದೇ
ಕಾರಣ.

ಶಚೀದೇವಿ—ಏನು! ಉಪೇಂದ್ರನು ಅಪಹರಿಸುವನೇ? ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು!
ಅದು ಹೇಗೆ?

ನಾರದ—ಹೇಗೆಂದರೆ; ಕೃಷ್ಣನು ಆ ದಿವ್ಯವೃಕ್ಷವನ್ನು ತಂದುಕೊಡು
ವುದಾಗಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿರುವನು.

ಶಚೀದೇವಿ—ಇಷ್ಟುತಾನೇ! ಆ ವಾಗ್ದಾನವು ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೇ?
ದೇವನಾಥನು ಸುಮ್ಮನಿರುವನೇ?

ನಾರದ—ಆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅಂತಹಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೇ?

ಶಚೀದೇವಿ—೨೫ ದೇವಲೋಕದ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಮನುಷ್ಯರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸು
ವಂತಾಯಿತೇ? ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?

ನಾರದ—ಕಾರಣವಿನ್ನೇನು! ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಆಗಾಗ ರಾಕ್ಷಸರೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನೆಪಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಗೌರವಿಸಿ ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಈ ಲೋ
ಕಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಕಾರಣ. ಇದರಿಂದ ಆ ಕೃಷ್ಣನು
ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತಾನು ಸಹಾಯಕನೆಂತಲೂ, ತಾನು ಕೇಳಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು
ಇಂದ್ರನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವನೆಂತಲೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಈ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಮಾಡಿರುವನು. ವಾರಿಜಾತವು ಇಂದ್ರಪದವಿಗೂ, ಇಂದ್ರನ ಸತಿ
ಯಾದ ನಿನ್ನ ವೈಭವಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಚಿನ್ಹೆಯೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿ
ದಿದ್ದೆನು. ನೀವು ಅದನ್ನು ಅಗಲುವುದಾದರೆ, ಆ ಇಂದ್ರತ್ವವನ್ನು
ಬೀಕಾದರೂ ಅವನು ನಾಳೆಯದಿನವೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲೂ ಬಹುದು. ನೀವು
ಕೊಡಲೂ ಬಹುದು.

ಶಚೀದೇವಿ—ವೂಚ್ಚರೇ ! ಆರ್ಯವೃತ್ತನು ಕೃಷ್ಣನ ಈ ದುರಾಶೆಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವನೆ ?

ನಾರದ—ನಾಸು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ ! ಆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ವಿವೇಕವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಂತ್ರಿತ್ವ ಮಾಡುವನೋ, ಗೊಡ್ಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಆತನಿಗೆ ಯುದ್ಧವೆಂದರೆ ಹೆದರಿಕೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಧಿಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನೆಂದರೆ ಗುರುಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಹೆದರಿ ಅದರಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಹೋಗುವರು. ಇದರಿಂದ, ಕೃಷ್ಣನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಾರೆಂಬ ಸಂಶಯವು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಶಚೀದೇವಿ—ವೂಚ್ಚರೇ ! ಕೃಷ್ಣನಾದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೇ ? ಇಂದ್ರ ಪದವಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಕೊಡಲಾದೀತೇ ?

ನಾರದ—ನಿಜ ! ನಿಜ ! ಎಂದಿಗೂ ಕೊಡಲಾಗದು. ಈ ದಿನ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರನ ಇತರ ಪ್ರಿಯವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿಯಾನು ! ಅವಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡಕೂಡದೆಂದು ನೀನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಂದೆನು.

ಶಚೀದೇವಿ—ನಿಜ ! ಹಾಗೆಯೇಮಾಡಬೇಕು. ವೂಚ್ಚರೇ, ತಾವು ಮೊದಲೇ ಈ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞಳಾಗಿರುವೆನು.

ದೇವೇಂದ್ರ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ಕಂ|| ವಿಲಸಿತ ಜಲರುಹವನದೊಳ್ |

ಮುಲಲಿತ ಕಲಹಂಸಿಯಂತೆ ಸುರಕಾಂತಾಸಂ ||

ಕುಲದೊಳ್ ಪರಮಾನಂದದೆ |

ನಲಿವ ಶಚೀದೇವಿಯೆಂತು ರಂಜಿಪಳಮಮಾ || ೧೨ ||

ಆಹಾ! ಇಂತಹ ವೈಭವದಿಂದ ಆನಂದ ಪಡುವ ವುಣ್ಣವು, ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಈ ನನ್ನ ರಾಣಿಗೆ ಒದಗಿದ್ದು. ಈ ಕಾರಣ ದಿಂದಲೇ ಶೇಷಪುರಂದರರ ವಿಭವವನ್ನು ಕುರಿತು ಲೋಕತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಸಕಲರೂ ಕೊಂಡಾಡುವರೆಂದು ನಾರದರು ಆಗಾಗ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. (ಮುಂದೆನೋಡಿ) ಅದೋ! ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದರೂ ಬಂದಿರುವರು. ಏನೋ ವಿಶೇಷವಾರ್ತೆಯಿರಬೇಕು. (ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ) ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ನಂದಿಸುವೆನು.

ನಾರದ—ಓಹೋ! ದೇವೇಂದ್ರಾ! ನಿನಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಇಂದ್ರ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಮ್ಮಾಗಮನದಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು! ವಿಶೇಷ ವಾರ್ತೆಯೇನಾದರೂ ಉಂಟೇ?

ನಾರದ—ದೇವನಾಥಾ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ಕಾರ್ಯಭಾಗಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಿನ್ನಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿರುವನು.

ಇಂದ್ರ—ಏನು? ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ? ಬಹಳ ಸಂತೋಷ; ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಸಚಯಿಸಿಕೊಡುವೆನು.

ಶಚೀದೇವಿ—ಆರ್ಯವುತ್ರಾ! ಅದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡತಕ್ಕ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನಂತರ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಹೇಳತಕ್ಕುದಾಗಿರುವುದು.

ಇಂದ್ರ—ಓಹೋ! ಅದೇನು ಅಂತಹ ವಿಚಾರವು? ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದ ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯವೇನಿರುವುದು?

ನಾರದ—ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲವು! ನಿನ್ನ ಇಂದ್ರಪದವಿಯ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನೂ ತನು ತನಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಬರುವಂತೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಇಂದ್ರ—ಏನು? ಇಂದ್ರಪದವಿಯ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನೇ? ಯಾವುದನ್ನು?

ನಾರದ—ಆ ವಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು.

ಇಂದ್ರ—ಏನು ? ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನೇ ? ಚೆನ್ನಾಯಿತು ? ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಲಿ ! ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೇಳತಕ್ಕುದಲ್ಲವೆಂದು ಆಗಾಗ ಗುರುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು.

ಶಚೀದೇವಿ—ಆ ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೇನು ? ೨೬ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿಭವಗೌರವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ನಾವಲ್ಲವೇ ?

ಇಂದ್ರ—ಪ್ರಿಯೇ ! ಹಾಗಲ್ಲ ; ಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾ ಶೌರ್ಯಶಾಲಿ-ಅಲ್ಲದೆ....

ಶಚೀದೇವಿ—ನೀನು ಶೌರ್ಯಶಾಲಿಯಲ್ಲವೇನು ? ಅಲ್ಲದೆ ಅವನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದೇನು ? ಹಾಗಾದರೆ ಆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನೂ ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯನ್ನೂ ಆ ಗೊಲ್ಲನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಡಬಹುದು ! ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಶಿವನಂತೆ ಭಿಕ್ಷುಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ.

ನಾರದ—ಭಲಾ ! ಶಚೀದೇವೀ ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಇಂದ್ರ—ಪ್ರಿಯೇ ! ಕುಪಿತಕಾಗಬೇಡ ; ವೀರನು ತನ್ನ ಕೈಯಾಯುಧವನ್ನು ಪರರಿಗೆ ಕೊಡುವನೇ ! ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರು !

ಶಚೀದೇವಿ—ಮತ್ತೇನು ! ದೇವೇಂದ್ರನೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಬಡ ಮಾನವನು, ನಿನ್ನನ್ನು ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಕೇಳುವುದಂದರೇನು ? ಅವನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯ ಲಾಂಛನಗಳಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನೀನು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪುವುದಂದರೇನು ? ಈದಿನ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನು, ನಾಳೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮತ್ತೆಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಬಯಸದಿರುವನೇ ? ನೀನು ಇಂತಹ ಧೀರನೂ, ಉದಾರನೂ, ಎಂದರೆ ಆ ಮೋಸಗಾರನು ಉಪಾಯದಿಂದ ನಿನ್ನಿಂದ ಒಂದೊಂದನ್ನಾಗಿ ಅಮೂಲ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವನು. ಅಷ್ಟು ಆಲೋಚನೆತೋರದೆ ವ್ಯಾಜ್ಯರ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪು

ವೆಯಲ್ಲವೇ ! ನಿನಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವ
ವಸ್ತುವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬಹುದು ; ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಪಾರಿಜಾತ
ವನ್ನೆಂದಿಗೂ ಕೊಡಕೂಡದು. ಹಾಗೆ ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ನಾನಿಲ್ಲಿ
ಇರಲೊಲ್ಲೆನು. ನನಗೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.
(ಕೈ ಮುಗಿದು ತಲೆವಾಗುವಳು.)

ನಾರದ—ಭಲಾ ! ಇಂದ್ರಾಣೀ ! ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ! ಇದು ವೀರ
ಪತ್ನಿಯಾಡತಕ್ಕ ಮಾತು. ಶಚೀದೇವೀ ! ನೋಡಿದೆಯಾ ! ಪತ್ನಿಯರ
ಅದೃಷ್ಟದಂತೆ ಪತಿಗಳಿಗೆ ಸುಖದುಃಖಗಳೊದಗುವುವು. ಆ ಸತ್ಯ
ಭಾಮೆಯು ವುಣ್ಯವಂತೆ ! ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದುದರಿಂದ ಗೊಲ್ಲನಾದರೂ
ಕೃಷ್ಣನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವನು ; ನಿನ್ನ ಕೈ
ಹಿಡಿದಇಂದ್ರನು, ಇದ್ದ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು.

ಶಚೀದೇವಿ—ಅಯ್ಯೋ ! ವೂಚ್ಯರೇ ! ಈ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಶೂಲ
ಪ್ರಾಯಗಳಾಗಿರುವುವು. ಆ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿ
ಸಿಯೇ ಬಿಡುವನೋ ಎನ್ನೋ ! (ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ) ೨೨ ಪ್ರಿಯಾ !
ಇನ್ನು ವಿಳಂಬ ಮಾಡಲೇಕೆ ? ರಣಧೀರನಾದರೆ ಐರಾವತವನ್ನೇರಿ ವಜ್ರ
ಪಾಣಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಆ ಗೊಲ್ಲನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾರಿ
ಜಾತವನ್ನು ಕೊಡು ; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನಗೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡು.

ಇಂದ್ರ—ಪ್ರಿಯೇ ! ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಇದರಿಂದ ಆದುದಾಗಲಿ ; ನಾನು
ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾರದ—ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರೇನು ಮಾಡುವೆ ?

ಇಂದ್ರ—ನಾನು ರಣಹೇಡಿಯಲ್ಲವಲ್ಲಾ !

ನಾರದ—ಭಲಾ ! ವೀರ ! ಭಲಾಶೂರ ! ಭಲಾ ! ಪ್ರತಾಪವೆಂದರೆ ಹೀಗಿರ
ಬೇಕು. ಶಚೀದೇವೀ ! ಕೇಳು, ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ನಿನ್ನೆ ದುರಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು

ಪೌರುಷವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು ! ಕಡೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದಾಗ ಈ ಶೌರ್ಯವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದೇ ನನಗನುಮಾನ.

ಇಂದ್ರ—ನಾರದರೇ ! ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ? ಕೃಷ್ಣನು ಬರಲಿ ; ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಬರಲಿ ; ಈ ವೀರವುರಂದರನು ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವನೆಂದಿರಿತೋ ! ಸಾಕು. (ಶಚೀದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಪ್ರಿಯೇ ! ಪೌಲೋಮಿ, ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ, ಶಾಂತಳಾಗು. ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನೆ ದುರಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕ ವೀರನಾವನಿರುವನು !

ಕಂ|| ಹರಿಯಾದೊಡಮಾ ಸ್ಮರಸಂ |

ಹರನಾದೊಡಮಬ್ಬ ಪೀಠನಾದೊಡಮವನಂ ||

ಧುರದೊಳಗೆಲಿದಪೆನಲ್ಲದೆ |

ಸುರವರನೇ ಪಾರಿಜಾತತರುವಂ ಕುಡುವಂ ? || ೧೩ ||

ನಾರದ—ಭಲಾ ! ಇಂದ್ರಾ ! ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ; ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು.

ಇಂದ್ರನೇ ಪಾರಿಜಾತ ತರುವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ? (ಆತ್ಮ) ಇಂದ್ರನೇ ! (ಇಂದ್ರನು ಹೋಗುವನು.) (ಶಚೀದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಇಂದ್ರಾಣೀ ! ವೀರ ಪತ್ನಿಯೆಂದರೆ ನೀನೇ ! ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು.

ಶಚೀದೇವಿ—ಪೂಜ್ಯರೇ, ಸಂತೋಷ. ನಾನೂ ಸಹ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆರ್ಯವುತ್ರನ ವಿಜಯವನ್ನೆ ದುರುನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ನಾರದ—ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು.

ನಾರದ—(ಆತ್ಮ) ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಂದ್ರನು ಕೆರಳಿದನು. ಇನ್ನು ನಾನೀಗಲೇ ಹೋಗಿ, ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ತ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೆರಳಿಸಿ, ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಎನೋದವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪಟ್ಟು ಇಂದ್ರನ ಅಹಂಕಾರ ಖಂಡನೆ ಮಾಡಿಸುವೆನು. (ಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೩—ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಿರುವರು.

ಕೃಷ್ಣ—೨೮ ಭಾಮೇ ! ನೋಡಿದೆಯಾ ! ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ಮೃದುಪಲ್ಲವಗಳಿಂದಲೂ, ದಿಕ್ತಟಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು !

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಆರ್ಯಪುತ್ರಾ ! ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈ ವೃಕ್ಷವನ್ನೂ ಈ ನಂದನವನವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿದ್ದು ! ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಈ ಸಂತೋಷವು ಲಭಿಸದಿದ್ದಕಾರಣ ಈ ಭಾಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮವಿದೆಯೆಂಬುದು ಈಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣ—ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆಯಲ್ಲವೇ !

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಆ ರೀತಿ ಕುಪಿತಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಈ ಸಂತೋಷವು ಒದಗಿದ್ದು.

ನಾರದ—(ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—ಓಹೋ ! ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅತಿತ್ತರೆಯಿಂದ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುವಿರಿ ! ದೇವೇಂದ್ರನು ಏನನ್ನು ಹೇಳಿದನು ?

ನಾರದ—ಕೃಷ್ಣಾ, ಹೇಳುವುದಿನ್ನೇನು ! ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೇ ! ಅವನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಮಾನವನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಗಣನೆಗಾಡದೂ ತರುವನೇ ? ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಡುವನೇ ! ನೀನು ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವನು. ಆತನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಹುದು.

ಕೃಷ್ಣ—ಓಹೋ ! ಇಂದ್ರನು ಇಷ್ಟು ಕೃತಘ್ನನಾದನೇ ! ಇರಲಿ. ಸಂತೋಷ;

ಅವನ ನಡತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಡುವೆನು. ಇದೋ
ಇನ್ನು ನಾನೇ ಅವನನ್ನು ಈ ಶಂಖನಾದದಿಂದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವೆನು.
(ಶಂಖವನ್ನೊಡುವನು.)

ಇಂದ್ರ—(ದೂರದಲಿ) ಕಂ|| ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರನ ಬಲಮರಿಯದೆ |
ಕದನಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಶಂಖಾರವದಿಂ ||
ಮದದಿಂ ಕರೆದಿರಲೀಪರಿ |
ಬೆದರುವೆನೀಂ ಮರ್ತ್ಯನಾರ್ಭಟಕ್ಕಮರೇಂದ್ರಂ ||೧೪||

ಕೃಷ್ಣ—ಆಹಾ! ದೇವೇಂದ್ರನು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೂದಲಿಸು
ವುದು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ!

ಕಂ|| ಬಲಸೂದನ ನೀಂ ಸಮರದೆ |
ಬಲಮಳಿದಪಕೀರ್ತಿಯಂ ಮಹಾ ದುರ್ಯಶಮಂ ||
ಸಲೆವೊರ್ದಲ್ ಬಂದಿರ್ದಪೆ |
ಬಲಭದ್ರಾನುಜನ ಕೆಣಕೆ ಪಿರಿದುಂ ಮದದಿಂ ||೧೫||

ದೇವನಾಥಾ! ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವನ್ನರಿಯದೆ ವರ್ತಿಸಿದ ನಿನಗೀಗಲೇ
ತಕ್ಕ ಫಲವಾಗುವುದು, ಬಾ. (ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಭಾಮೇ! ನೀನಿ
ಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ನಾನೀಗಲೇ ಆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮದವನ್ನಡಗಿಸಿ ಬರುವೆನು.
(ಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೪—ನಂದನವನದ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ

(ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಲತಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿರುವಳು.)

ತಜೀದೇವಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಇವೆಲ್ಲವೇ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು! ಇವಳೆಂದಲೇ
ಇಷ್ಟು ಅನರ್ಥವುಂಟಾದುದು; (ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಇರಲಿ; ನನ್ನ ಕಾಂತ್
ನೇನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ. ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವನು. ಆಗ
ಇವಳ ದುರಾಶೆಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವಾಗುವುದು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅಕ್ಕಾ ಕುಶಲವೇ? ಏನು! ಪಾಪ! ಬಹಳ ಕಾತರಳಾದಂತೆ ಕಾಣುವೆಯಲ್ಲಾ ?

ಶಚೀದೇವಿ—ನಾನು ಕಾತರಳಾಗಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ; ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಅಮರ್ತ್ಯಾಧೀಶನ ಕೈವಿಡಿದ ನನಗೇತಕ್ಕೆ ಕಾತರ? ಮರ್ತ್ಯನ ಕೈವಿಡಿದ ನಿನಗಲ್ಲವೇ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಂಗಲ್ಯಸಂಶಯವು !

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಲೋಕೇಶ್ವರನ ಕೈವಿಡಿದ ನನಗೆ ಆ ಭೀತಿಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಜಯಪರಾಜಯಗಳು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವವಲ್ಲವೇ ?

ಶಚೀದೇವಿ—ಆಹಾ! ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಲೋಕೇಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ನೀನೇ ಹೊಗಳಬೇಕು. ಎಲಾ! ಭಾಮೇ ! ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಸಿಡಿಲೇ ಆಯುಧವು. ನಿನ್ನ ಪತಿಗೆ ಮರದಗಡೆಯು. ನನ್ನ ಪತಿಯು ಐರಾವತವನ್ನು ಏರುವನು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಮುದಿಹದ್ದನ್ನೇರುವನು. ನನ್ನ ಕಾಂತನು ಸ್ವರ್ಗಪಾಲಕನು. ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಗೋಪಾಲಕನು. ಇದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಜಯಪರಾಜಯಗಳು ಯಾರಯಾರಿಗಿಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಅದು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವುದು. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನ ಪರಾಕ್ರಮದ ರುಚಿಯು ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

ಶಚೀದೇವಿ—ಎಲಾ ಭಾಮೇ ! ಸುಮ್ಮನೆ ಏತಕ್ಕೆ ಡಂಭವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆ? ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಜಯವಾಗುವುದೆಂದರಿತೆಯೋ ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಅಯ್ಯೋ ! ಪಾಪ ! ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದೇ ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ಕಣ್ಣಾಗಿ ವಿವೇಕಶಾಲಿಯೆನಿಸಿರುವುದು ! ಅಂತಹ ಪರಾಕ್ರಮಿಗೆ ಜಯವಾಗದೆ ಇದ್ದೀತೇ ?

ಶಚೀದೇವಿ—ಹುಗಿಸುವೆಯಾ ಭಾಮೇ ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನ ವಜ್ರಾಯುಧ.

ಘಾತದಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳೂ ಸಹ ಅದಿರಿ ಬೆದರಿಹೋದುವೆಂಬುದನ್ನರಿಯೋ ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಓಹೋ ! ಬಲ್ಲೆನು. ಅದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಕುಲಗೋತ್ರವೈರಿಯೆಂಬ ಹೆಸರು ನ್ಯಾಯವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ಕುಲಗೋತ್ರಪಾಲಕನಾಗಿರುವನು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಶಕ್ತಿಸಾಹಸಗಳೂ ಈಗ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವವು.

ಶಚೀದೇವಿ—ನಿಜ ! ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವವೋ ! ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಕಣಕಿದ ಆ ದುರಹಂಕಾರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದೋ !

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ದುರಹಂಕಾರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದೇನೋ ನಿಶ್ಚಯ ! ಆದರೆ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಪದವಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತ ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ದುರಹಂಕಾರಿಯೋ, ಅಥವಾ ಆತನಿಗೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿ ಜಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ದುರಹಂಕಾರಿಯೋ ನೀನೇ ಆಲೋಚಿಸು

ಶಚೀದೇವಿ—ನೆಪಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಗೌರವಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ಆಗಾಗ ಈ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿನಗೂ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೂ ಇಂತಹ ದುರಹಂಭಾವವು ಬನಿಸಿತಲ್ಲವೇ ? ಈಗ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಗತಿಯೇನಾಗುವುದೋ ನಿನ್ನ ಮರಾಶೆಯ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗುವುದೋ ನೀನೇ ನೋಡುವೆ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—(ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ) ಅದೋ ! ಅದೋ ! ನೋಡಿದೆನು. ನೀನೂ ನೋಡು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡು ; ನಿಮ್ಮ ಅಮರಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆರ್ಯವೃತ್ರನೊಡನೆ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಘನಿಶಾಂತವು ಕಾಣುವುದು. ಹೀಗೆ ಬಾ. (ಹೋಗುವರು.)

ದೃಶ್ಯ ೫—ನಂದನವನಪ್ರಾಂತ್ಯ

(ಇಂದ್ರನೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಮಲ್ಲಯುಧ ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ನಾರದ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಭಲಾ ಸಾಹಸಿಯೆಂದರೆ ನೀನೇ !

(ಕೃಷ್ಣನು ಮಲ್ಲಯುಧ ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕೆಡಹುವನು.)

ಈಶ್ವರ—(ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ) ಕಂ|| ಬಿಡು ಬಿಡು ದೈತ್ಯಾಂತಕ ನೀಂ |

ಬಡೌಜನಂ ಮನ್ನಿಸಿಂದು ಕನಿಕರದಿಂದಂ ||

ಪಡೆದಪಜಯಮಂ ಜ್ಞಾನಂ |

ಬಡೆದಂ ನೀಂ ಲೋಕನಾಥನೆಂಬುದನರಿತಂ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮಾ ! ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಇಂದ್ರಪದಸಂಯಿಂದೇವ್ವವ ದೇವೇಂದ್ರದನನ್ನು ನೀನು ನೋಯಿಸಿ ಬಾರದು; ನಿನ್ನ ನಿಜವನ್ನರಿತಿದ್ದರೂ, ದೇವೇಂದ್ರನು ಪದವೀ ಮದದಿಂದಲೂ, ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಾಪೋಹದಿಂದಲೂ, ಆಶಾಪಾಶದಿಂದಲೂ, ಬದ್ಧನಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆತು ನಿನೋಡನೆ ಕಲಹ ಮಾಡಿದನು. ಆತನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾಪಾಡು ನೀನು ಯಾರು? ನಾನಲ್ಲವೇ! ನಾನು ನೀನಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾದವನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಲ್ಲವೇ! ಸ್ಥಿತಿಲಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ನಾವುಗಳು ಆಕಾರದಿಂದ ಭಿನ್ನರಾಗಿ ಕಂಡರೂ ತತ್ವತಃ ಒಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲವೇ! ಅದುದರಿಂದ ನನಗೀತನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕರುಣೆಯು ನಿನಗೂ ಉಂಟಾಗಲಿ;

ಕೃಷ್ಣ—(ವಂದಿಸಿ) ಮಹಾದೇವನೇ ! ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ದಯಾ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮೃದುವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. (ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ) ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಮಹಾದೇವನು ನಿನ್ನನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿರುವನು.

ಇಂದ್ರ—೨೯ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.(ವಂದಿಸುವನು.)

ಈಶ್ವರ—ದೇವನಾಥಾ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಿಲಿ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯಾರೆಂದರಿತೆ? ಈತನು ನೀನು ಭಾವಿಸಿದ್ದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವ ನಲ್ಲ. ಲೋಕರಕ್ಷಾ ಕರನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು. ಆತನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆ.

ಇಂದ್ರ—ಮಹಾದೇವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ. (ಈಶ್ವರನು ಅಂತರ್ಧಾನ ನಾಗುವನು.) (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ) ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ! ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾಪಾಡು. ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ನನ್ನ ಸಕಲವೈಭವವೂ ನಿನ್ನ ದಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಈ ಪದವಿಯು ಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನೀನು ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬೇಡುವೆನು.

ನಾರದ—ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮಾ! ದೇವೇಂದ್ರನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಮಾಡು.

(ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ) ದೇವನಾಥಾ! ನಿನಗಿಂತಲೂ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ಏಕ ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಶಯನೆನಿಸಿದವನು ಈತನೇ. ನೋಡಿದೆಯಷ್ಟೆ!

ಇಂದ್ರ—ಪೂಜ್ಯರೇ ವಿಭವಮತ್ತನಾಗಿ, ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನಾನು, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು, ತಮ್ಮೊಡನೆ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದೆನು. ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. (ಕೈ ಮುಗಿಯುವನು)

ನಾರದ—ಮಹಾದೇವನೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಪಡೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವರಷ್ಟೆ! ಇನ್ನು ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಡು.

ಕೃಷ್ಣ—ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಪುರುಷನು ಎಂತಹ ಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ದೈವವನ್ನೂ ಗುರುವನ್ನೂ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದವರನ್ನೂ ಮರೆಯಬಾರದೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ತೋರಿತಲ್ಲವೇ! ಎಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ವೈಭವವೂ, ಪದವಿಯೂ

ಇದ್ದರೂ, ತಾನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ದೈವತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಯೂ ಗುರುಜನರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ಇನ್ನು ನೀನು ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನಮ್ಮ ದ್ವಾರಕಾನಗರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು. ನಾನು ಭಾಮೆಯೊಡನೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವೆನು.

ಇಂದ್ರ—ನಿನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ ಆಗಲಿ. ಈ ದಿನ ನಮ್ಮ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನೀವು ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿ ಬೇಡುವೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಆಗಬಹುದು.

(ಹೋಗುವರು.)

ಸ್ಥಾನ ೧೧ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಪ್ರವೇಶ.

ದೇವೇಂದ್ರ—೩೦ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಲೋಕನಾಯಕನೂ, ಸರ್ವ ಶಕ್ತನೂ ಎಂಬುದನ್ನರಿತಿದ್ದ ನಾನು, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನಾತನಿಗೆ ಕೊಡಲಿಷ್ಟಪಡದೆ ಆತನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಪರಾಜಯವನ್ನೂ ಅಪಮಾನವನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು. ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ಮ್ರೀವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಪತ್ನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವನ್ನರಿಯದೆ ದುಡುಕಿದುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಫಲವು. ಆದರೆ ಶಿವವೂಜಾಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ತನಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ವುಷ್ಟವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿ ಸವತಿಯರಲ್ಲಿ ಕಲಹವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಶಚೀದೇವಿಗೆ ಬೋಧನೆಮಾಡಿ, ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡ ಕೊಡದೆಂದು ಹಠಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಆ ನಾರದಮುನಿಯೇ ಈ ಅನರ್ಥವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲಕಾರಣನೆಂದು ವಿಚಾರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಲೋಕಸಂಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಮುನಿಗೆ ಈ ಕುಹಕಗಳೂ ಕಲಹಗಳೂ ಈರ್ಷ್ಯೆಗಳೂ ಏತಕ್ಕೆ ?

ಈತನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ಬೋಧನೆಮಾಡದೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ನಾನೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿರಸವಿಲ್ಲದೆ ಪಾರಿಜಾತ ವನ್ನಾತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ ! ಈ ನಾರದನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಅವಮಾನದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಉರಿಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ! ಏನುಮಾಡಲಿ.....(ಆಲೋಚಿಸಿ) ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಉಗ್ರತಪದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾ ದೇವನನ್ನು ಚಪಲಚಿತ್ತನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಆ ಮನ್ಮಥನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು ಶಕ್ತನು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕುಸುಮಾಯುಧನೊಡನೆ ಯೋಚಿಸಿ, ನಾರದನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುವೆನು. ಯಾರಲ್ಲಿ ? ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಕರೆ.

ಮನ್ಮಥ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಇಂ ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು

ಇಂದ್ರ—ಮದನಾ ! ಹೀಗೆ ಬಾ, ನಿಸ್ಸಿಂದ ಒಂದು ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವಾಗ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು.

ಮನ್ಮಥ—ಅದೇನು ?

ಇಂದ್ರ—ಏನೆಂದರೆ, ನೀನು ಈಗ ಒಬ್ಬ ಯೋಗಿಯನ್ನು ಸಂಸಾರಾಪೇಕ್ಷಿ ಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮನ್ಮಥ—ಇದು ಯಾವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ! ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನೇ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆನು. ಕಡೆಗೆ ಆ ಶಂಕರನು ನನ್ನ ಶರೀರ ವನ್ನು ಸುಟ್ಟರೂ ಬಿಡದೆ, ಆ ಕವಾಲಿಯ ಅರ್ಧದೇಹವನ್ನೇ ಹೆಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆನು. ಇನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಭ್ರಾಂತಿಪಡಿಸುವುದು ನನಗೊಂದತಿಶಯ ಕಾರ್ಯವೇ ! ಆ ಯೋಗಿ ಯಾರು ಹೇಳು. ನನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು.

ಇಂದ್ರ—ಮತ್ತೆಯಾರು ! ಪಾರಿಜಾತದ ನೆಪದಿಂದ ನನಗೆ ಅವಮಾನವನ್ನೂ ಅಪಜಯವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಆ ನಾರದನು.

ಮನ್ಮಥ—ಓಹೋ ! ನಾರದನು ಮಹಾಯೋಗಿಯು ! ಆತನು ನನ್ನ
ಬಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವನೇ ? ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. (ಆಲೋಚಿಸಿ)
ಆಗಲಿ. ನಿನಗವಮಾನಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನಾತನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಮಹೇಂದ್ರಾ ! ನೀನಾಲೋಚಿಸಬೇಡ.

ಇಂದ್ರ—ಇದೋ ! ರಂಭಾ ಮೇನಕಾ ತಿಲೋತ್ತಮಾದಿ ಸುಂದರಿಯ
ರೊಡನೆ ಹೊರಟು ಆ ಮುನಿಯಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೇರಿ, ನಿನ್ನ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಆತನನ್ನು ನಿನ್ನವಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಲೋಕದ ಜನರು
ಆತನನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮನ್ಮಥ—ನಗುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನೋ ! ನಾರದನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನೆತ್ತಿದರೆ
ಪರಿಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ವಿನೋದದಿಂದ ಗೊಳು.... ಓಂದು ನಕ್ಕು ಉರು
ಳಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನೋ ನೋಡುತ್ತಿರು ! ೩೨

ಇಂದ್ರ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಹೊರಡು. (ಶೋಭಿಸುವನು.)

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ತೃತೀಯಾಂಕಂ

ದೃಶ್ಯಂ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ನಾರದನ ಪ್ರವೇಶ.

ನಾರದ— ಕಂ|| ಭುವನೈಕವಾಲ ವಿಕಸಿತ |

೩೩ ಕುವಲಯದಳನೀಲ ಸಕಲಗುಣಸಂವಿತಾಲಾ ||

ದಿವಿಚಾರಿ ವಂಶಕಾಲಾ |

ಲೀಲಾಮಯ ವಿಜಯಿಸಬ್ಧ ಕನ್ಯಾಲೀಲಾ || ೧೭ ||

ನನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ದೊರೆಯಿತು. ಇನ್ನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಲಬ್ಧಮನೋರಥರಾದ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಮುಕುಂದರನ್ನ ಭಿನಂದಿಸುವೆನು, (ಮೇಲೆ ನೋಡಿ) ಓಹೋ ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಯಿತು. ಈ ಮುಂದೆ ಕಾಣುವ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನ ಕವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವೆನು.

(ನದೀಜಲದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಹ್ಲಾಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.)

(ಮನ್ಮಥನು ರಂಭಾದ್ಯಪ್ಸರಸೆಯರೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಮನ್ಮಥ—೩೪ ತ್ರಿಲೋಕವಿಜಯನಾದ ನನ್ನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇರುವವನು ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವನೇ ! ಎಂತೆಂತಹ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಮನವನ್ನೂ ಪಲ್ಲಟಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ಮೋಹಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ನಾರೀಜನರ ದಾಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಕಸುಮಬಾಣವು ಆ ನಾರದಮುನಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವುದೇ ! ನಮ್ಮ ರಂಭಾಮೇನಕೆಯರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಮಹಾಚತುರಿಯರಾದ ಇವರು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬರುವರು. ಅದರೆ ನಾರದಮುನಿಯು, ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಮೊದಲು ದ್ವಾರಕಾನಗರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮ

ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೇ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆನು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಆತನು ಹೋಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಆತನಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅರಿತು ತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. (ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾ) ಅದೋ! ಅದೋ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸದಿಯಲ್ಲಿ ಆಹ್ಲಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಇದೀಗ ಸಮಯವು. (ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ನೋಡಿ) ಎಲಾ! ರಂಭಾಮೇನಕೆಯರೇ! ಅದೋ! ನೋಡಿ. ನಾರದಮುನಿಯು ಸದೀತೀರದಲ್ಲಿರುವನು. ನೀವು ಸಿಮ್ಮ ಗಾಸನಾಟ್ಯ ಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿ. ಆತನು ತನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಸಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿಸಿ ದೋಡನೆಯೇ ನಾನಾತನ ಮೇಲೆ ಸನ್ನ ಕುಸುಮ ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವೆನು. ಆಗ ಸಿಮ್ಮ ಒಳಗೆ ಒಂದ ಆತನಿಗೆ, ನೀವು ಸರಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ, ಬಂಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಿ. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಾಣ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಆತನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಬೇಯಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ಮಜ್ಜನ್ನು ಹತ್ತಿಸುವೆನು. ಅನಂತರ ವಿನೋದವನ್ನು ನೋಡೋಣ. ನೀವು ಮಾತ್ರ ಆತನಿಂದ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯದಂತೆ ಸಿಮ್ಮ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.

ರಂಭೆ—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ತ್ರಿಲೋಕಪಟಯನಾದ ನೀನು ನಮಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವೆಂದರೇನು!

(ರಂಭಾಮೇನಕೆಯರು ನಾಟ್ಯಮಾಡುವರು.)

ನಾರದ—(ಆಹ್ಲಿಕಮಾಡಿ ಎದ್ದು ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಇದೇನು! ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮಧುರ ಗಾಸವೂ ನಾಟ್ಯದ ಕಿಂಕಿಣಿಧ್ವನಿಯೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುವುವು!

(ಮನ್ನಥನು ಮರೆಯಿಂದ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.)

(ನಾರದನು ಮುಂದೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಂಭಾಮೇನಕೆಯರು ನಾಟ್ಯಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.)

ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಮನೋಹರಾಕೃತಿಗಳು! ಏನು ಮಧುರವಾದ ಗಾಸ!

ಎಂತಹ ದಿವ್ಯನಾಟ್ಯ! ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡದಿರುವವನ ಜನ್ಮವು ವೈರ್ಥವೇ ಸರಿ! (ತರಿದೂಗುತ್ತಾ ಆನಂದದಿಂದ ಭ್ರಾಂಕನಾಗುವನು.) ೩೫

ಮನ್ಮಥ—(ಮರೆಯಲ್ಲಿ) ಸರಿ! ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಫಲಿಸಿತು.

ನಾರದ—ಲೋಕಮೋಹಕರವಾದ ಈ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವೂ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅಲಂಕಾರವೂ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ತಕ್ಕ ಗಾಸವೈಪರಿಯೂ ಗಾಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅಭಿನಯಸಹಿತವಾದ ದಿವ್ಯನಾಟ್ಯವೂ ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕುಲುಕೂ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಾರ ಮನವನ್ನು ತಾಣೆ ಸೆರೆಹಿಡಿಯದಿರುವುದು! ಇಂತಹ ಆನಂದವು ಈ ರಮಣೀನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಮನ್ಮಥನು ಸದಾ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಾಗಿಯೂ, ದೇವೇಂದ್ರನು ನಾಟ್ಯಗಾನಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ ಲೋಕೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ರಮಣೀನರ್ತನವಿಲಾಸಲೀಲನಾಗಿಯೂ ಇರುವರು. ಇಂಥವರೇ ಹೀಗೆ ಆನಂದಪಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕವರ ಮಾತೇನು! ಆಹಾ! ಇವರ ಅಂಗರಾಗದ ಮತ್ತು ವೃಷ್ಟಿಗಳ ಸುಗಂಧವೋ ಪರಮಾತ್ಮರ್ಯಕರವಾಗಿರುವುದು. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಾನಂದವೇ ಪರಮಾನಂದವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು; ಅದೇ ಸಿಜ. ಎತಕ್ಕಂದರೆ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸುಂದರಾಕೃತಿಗಳ ಅಂದವನ್ನೂ ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಗಾನಮಾಧುರ್ಯವನ್ನೂ ನಾಸಿಕದಿಂದ ಸುಗಂಧವನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಿ ಇಷ್ಟು ಆನಂದಪಟ್ಟನು. ಇನ್ನೂ ಬೆಹ್ಲೆಯೂ, ಶರೀರವೂ, ಪಡೆಯುವ ಆನಂದವು ಎಂತಹದೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಆನಂದವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಸಹ ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿರುವರು.

ಮನ್ಮಥ—(ಮರೆಯಲ್ಲಿ) ಮುನಿಯು ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಇನ್ನು ಹುಚ್ಚನ್ನು ಕರೆಳಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದರೆ, ಈತನು ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ದ್ವಾರಕಾಸಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಆಗ ಲೀಲಾವತಿಯೊಡಮೆಯನಾದ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗುವುದು. ದೇವೇಂದ್ರನ ಇಷ್ಟವೂ, ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವೂ ಸಫಲವಾಗುವುವು.

ನಾರದ—(ಆತ್ಮ) ಆದುದೆಲ್ಲವೂ ಆಗಲಿ! ಈ ಸ್ತ್ರೀ ವಿಲಾಸದ ಆನಂದವನ್ನು

ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವೇನೋ ನನಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು. (ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೋಡಿ) ಓಹೋ! ಇವರು ದೇವ ಲೋಕದ ರಂಭಾವೇನಕೆಯರು! (ಪ್ರಕಾಶ) ಎಲಾ ರಮಣಿಯರೇ! ನಿಮ್ಮ ನಾಟ್ಯಗಾನಾಭಿನಯಗಳಿಂದ ನನಗತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು.

ರಂಭಿ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹನೀಯರಾನಂದವೇ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯ ಸ್ಕರವಲ್ಲವೇ? ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥರಾದೆವು.

ನಾರದ—ಸಂತೋಷ. ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಮೇನಕೆ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ಭೂಲೋಕ ಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಪ್ಪರಸೆಯರೊಡನೆ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಿಸೋದದಿಂದ ನಾಟ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ನಾರದ—ಹಾಗಾದರೆ, ನೀವು ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ನಿಂತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನಾನಂದಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ!

ಮನ್ಮಥ—(ಆತ್ಮ) ಪಿತೃವು ವಿರಿತು. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. (ಮರೆಯಲ್ಲಿ) ಮೇನಕೇ! ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಬನ್ನಿ.

ಮೇನಕೆ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ಈಗಾಗಲೇ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವಿಳಂಬ ವಾದರೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಕೋಪಿಸುವನು. ಆದುದರಿಂದ ದಯವಿಟ್ಟು ನಮಗನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹೊರಡುವೆವು.

ನಾರದ—ಓಹೋ! ನೀವು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೋಗಕೂಡದು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡದೆ ನಾನು ಒಂದು ನಿಮಿಷವಾದರೂ ಇರಲಾರೆನು.

ಮೇನಕೆ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ಹಾಗಾದರೆ, ಅಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಖಿಯರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಬೇಗನೆ ಬರುವೆವು. ತಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿ.

ನಾರದ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಆಗಲಿ. (ಆತ್ಮ) ನನ್ನ ಭೀಷ್ಮವು ಎಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಫಲಿಸಿತು! ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವು ಫಲಿಸದಿರುವುದಂದರೇನು?

ಮೇನಕೆ—ರಂಭೇ! ಮುನಿಯನ್ನು ಕಾದಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆವಷ್ಟೆ! ಇನ್ನು

ఇల్లి సంతరే, ఒండు వేళే నావు ఆతన శాపకృ గురియొగడేకా దిలెతు. ఆదుదరింద నడ. ఇన్ను కాలిగే బుద్ధి హేళువ.

మన్మథ—నిలవు హేరది. నానాతన హిందేయే ఆగింజరనాగిద్దు పనాదరుల ఒండు అనర్థవన్నుంటుమాడియే బరువేసు సీలవు హేరది ఈ వాతేయన్ను దేవేంద్రునికి తిళిసి.

రంభి—ఆగబడుదు. (హేరగువరు.) (మన్మథను మరేయల్ల సోశుక్తా నిల్పువను.)

నారద—బేగసే బరువుదాగి హేళే హేరది ఆ మనోహరురురు ఇన్ను బరలే ఇల్లవల్ల! నదితీరకృ హేరదిగువరే! అల్లిగే హేరది నోడలే! (ఎద్దు) ఓహేర! ఈ వ్రాంత్కదల్లియే హేరదిరు. (ముందే ఒండు నోడి) ఎల్లి! ఆవరు ఇల్లియూ ఇల్ల వల్ల! (ఊతిసి) ఒండు వేళే అవరు ఒందరే తానీ పను! అవరు నన్నొడనే స్థిరవాగరతకృవరల్ల. అల్పకాలఎద్దు దేవలీడకృకృ హేరదిబిడువరు. ఇదరింద నాను ఆశాభంగవన్ను హేరది బేరకాగువుదు. ఆదకారణ కేలవుకాల నన్నొడనే నింతు నన్నన్నా నందిసతకృ సుందరియేబ్బళన్ను పడేదు ఏనోడపడబేకల్లవే!

మన్మథ—(మరేయల్ల) ఆహా! నన్న అస్త్రకృ మునియు ఈగ జేన్నాగి సీకృ బిద్దను.

నారద—ఇదకృను మాడలి? యారన్ను యాజీసలి? (ఊతిసి) త్రికృష్ణునికి నన్నల్లి పరమభక్తి విశ్వాసగళిరువువు. ఆదుదరింద నానిగలే ద్వారకాపురకృ హేరది అల్లి ఆతన సహాయదింద నన్న మనోహరసిద్ధి గవకాతవన్నుంటుమాడికొళ్ళువేను.

మన్మథ—(మరేయల్ల) నానూ నిన్న బళియల్లియే ఇద్దు తకృ సహాయ వన్ను నాను మాడువేను.

ದೃಶ್ಯ ೨. ಅರಮನೆ.

(ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—ಪ್ರಿಯೇ! ಸತ್ಯಭಾಮೇ, ನಿನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ನಮಗೆ ಲಭಿಸಿತಲ್ಲವೇ? ಈಗಲಾದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲಣ ಕೋಪವು ಶಾಂತವಾಯಿತೋ? ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತೋ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—೩೩ ಆರ್ಯವುತ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಕೋಪವೆಂದರೇನು? ಅಥವಾ ನಾನು ಆ ರೀತಿ ಕೋಪವನ್ನು ನಟಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ನಮಗೆ ಲಭಿಸಿದ್ದು. ಅದಿರಲಿ; ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪವು ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಾನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುದು. ಆದರೆ ಸವತಿಯರ ಮುಂದೆಯೂ, ಸಖಿಯರ ಮುಂದೆಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮುಂದೆ ಸಹ ನನ್ನನ್ನು ಆ ನಾರದರು ಹೀಯಾಳಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನಗೆ ಆತನು ಮಾಡಿದ ಅವಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆತನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಕ್ರಮವಂಟಾಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣ—ಆದನ್ನು ತಿದ್ದಲು ನನಗಿಷ್ಟ ಶ್ರಮವಾಯಿತು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಪ್ರಿಯಾ, ನಿನ್ನ ಶ್ರಮದಿಂದ ನನಗೆ ಫಲವಾಯಿತು. ಅದಿರಲಿ; ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆ ದೂರಿ ಅವಮಾನಮಾಡಿದ ನಾರದಮುನಿಯನ್ನು ಏನಾದರೂ ರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ನೋಡಿ ವಿನೋದಪಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲವಂಟಾಗಿರುವುದಲ್ಲಾ!

ಕೃಷ್ಣ—ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತಹ ವಿನೋದವು ನಮಗೆ ಲಭಿಸಬಹುದು.

ಮಕರಂದ—(ಹಿಡಬಂದು) ಕೃಷ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಾ! (ನುಗುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—ಇದೇನೋ ಮಕರಂದಾ? ಹೀಗೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ನಗುತ್ತಿರುವೆ?

ಮಕರಂದ—ಏನು ಹೇಳಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ! (ನುಗುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—ಅಯ್ಯೋ! ಹುಚ್ಚಾ! ಅದೇನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಬಾರದೇನೋ?

ಮಕರಂದ—ನಾರದರು! (ನುಗುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—ಅಯ್ಯೋ! ಗೃಹಚಾರವೇ! ಏನೋ! ನಾರದರು ಬಂದರೆ ಇಷ್ಟು ನಗಬೇಕೇ? ವಿಷಯವೇನು ತಿಳಿಸೋ!

ಮಕರಂದ—ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ; ನಾರದರಿಗೆ, (ನಕ್ಕು) ಮದುವೆ

ಕೃಷ್ಣ—ಹೋಗೋ ಹುಚ್ಚಾ! ನಾರದರಿಗೆ ಮದುವೆ ಎಂದರೇನೋ?

ಮಕರಂದ—(ನಕ್ಕು) ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾರದರಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿ ಹತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದು ಕೃಷ್ಣಾ!

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಪ್ರಿಯಾ! ಅದೇನೋ ವಿಚಿತ್ರವಿರಬೇಕು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸು.

ಮಕರಂದ—ವಿಚಿತ್ರವೋ! ನಾನೇನೆಂದು ಹೇಳಲಿ! ಬರುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ, “ಹಾ! ರಂಭೇ! ಹಾ! ಮೇನಕೆ!” ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿರುವರು. ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು.

ಕೃಷ್ಣ—ಎಲವೋ! ಹುಚ್ಚಾ! ಸಾಕೋ ನಿನ್ನ ಪರಿಹಾಸ್ಯವು! ನೀನೇನಾದರೂ ತೀಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಕರಳಿಸಿ ಬಂದೆಯೇನೋ?

ಮಕರಂದ—ನಾನು ಕರಳಿಸಬೇಕೇ ಕೃಷ್ಣಾ! ಅವರಿಗೆ ಕರಳಿರುವ ಹುಚ್ಚು ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ತುಂಬಬಹುದು. ನೀನು ನೋಡಲೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಂದೆನು.

ಸತ್ಯ—ಇದು ವಿಚಿತ್ರವೇ ಸರಿ! ಮಕರಂದಾ ಈಗ ನಾರದರೆಲ್ಲಿರುವರೋ!

ಮಕರಂದ—ಆ ಮಾವಿನ ಮರದಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು.

ಕೃಷ್ಣ—ಏನೆಂದು?

ಮಕರಂದ—ನಾನೇನೆಂದು ಹೇಳಲಿ! ಆ ಮರವನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ,

“ಅದೋ, ತುಟಿಗಳು ಈ ಚಿಗುರುಗಳಂತೆಯೇ ಇದ್ದುವು, ಅವಳ ಕೈ ಕಾಲುಗಳು ಎಷ್ಟು ಕೋಮಲವಾಗಿದ್ದುವು! ಅಯ್ಯೋ! ಅವಳ ಗಾಸ

ವಂತೂ ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ವುನಃ ಬರುತ್ತೇ
ಸಂದು ಹೇಳಿಹೋದವಳು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಈಗ ನಾನು ಏನು
ಮಾಡಲಿ! ಸಂಸಾರ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಲುಪಾಯವೇನು?" ಎಂದು
ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಹರಟುತ್ತ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಕೈಗಳ
ನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ಸಂತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಕೇಳಿದೆನು. ನನಗೆ ಬಲು ನಗು ಬಂತು. ಫ.... ಕೃನೆ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟೆ.
ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೃಷ್ಣಾ! ಅದನ್ನು ನೋಡಿ
ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸೋಣವೆಂದೋಡಿ ಬಂದೆನು. ಪಾಪ! ಆ ನಾರದರಿಗೆ ನೀನೇ
ನಾರದರೂ ಒಂದು ಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೇ?

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಆರ್ಯವೃತ್ತಾ! ನಿನೋ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭವೇ ಇರುವುದು.
ನಾರದರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಲಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ, ಪಾಪ! ನಿರಪ
ರಾಧಿಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೂ ನನ್ನಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆದುದ
ರಿಂದ ಮಕರಂದನು ಹೇಳಿದುದು ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾರದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು
ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಕೃಷ್ಣ—ಆಗಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರು. (ಮಕರಂದನನ್ನು ನೋಡಿ) ಮಕರಂದಾ!
ಮೆಲ್ಲನೆ ನಾರದರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವೆಯಾ?

ಮಕರಂದ—ಓಹೋ! ಅದಕ್ಕೇನು! ಅದನ್ನೇ ಕೇಳೋಣವೆಂದು ಬಂದೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಆದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆಲ್ಲ ಹರಟಿ ರಸಾಭಾಸ ಮಾಡಬೇಡ.

ಮಕರಂದ—ಇಲ್ಲವಪ್ಪಾ! ರಸವೋ! ಆಭಾಸವೋ! ಏನನ್ನೋ ನೀನೇ
ಮಾಡು. (ಹೋಗುವನು.)

ಕೃಷ್ಣ—ಭಾಮೇ, ನಾರದರು ನಿವ್ವಾರಣವಾಗಿ ನನಗೂ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೂ
ವಿರೋಧವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟುದರಿಂದ ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಿತ್ರಸಂಧಿ
ಯನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ಕುಣಿಸಿ ನಿನೋದಸದಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದೆನು.

ಆ ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ಮುನಿಯಮೇಲೆ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವನು. ಅದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಾರದವಿನ್ನೋದ ನಾಟಕವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು !

ಭಾಮೆ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ! ನೀನು ಮಾತ್ರ ಈ ವಿನ್ನೋದನಾಟಕವನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ—ಆಗಲಿ. ನೋಡುತ್ತಿರು.

ಮಕರಂದ—(ನಾರದನನ್ನು ಕರೆತರುವನು.) ಪೂಜ್ಯರೇ, ಹೀಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು; ಹೀಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು.

(ಕೃಷ್ಣ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರು ಎದ್ದು ವಂದಿಸಿ, ನಾರದನನ್ನು ಪೀಠಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವರು)

ನಾರದ—(ಕುಳಿತು) ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ಕೃಷ್ಣ—(ನಾರದನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯುವ) ಪೂಜ್ಯರೇ ! ಏನು ! ಬಹಳ ಚಿಂತಾಸಕ್ತರಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಲ್ಲ ! ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿಂತೆಯೇನಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ನಾನು ಪರಿಹರಿಸುವೆನು.

ನಾರದ—(ಆತ್ಮ) ನನ್ನ ಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ ! ಒಂದು ವೇಳೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಪರಿಹಾಸ್ಯವಾಡಿ ನಕ್ಕುಬಿಡುವರೋ ಏನೋ ! ಇರಲಿ. ಉಪಾಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುವೆನು (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾ ! ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲವು; ದೇವಾಧಿಪತಿಯಾದ ಮಹೇಂದ್ರನು ರಂಭಾಧ್ಯಪ್ಸರಸೆಯರ ಗಾಸನಾಟ್ಯಾದಿವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ನಲಿಯುತ್ತಿರುವನು. ಪರ್ವತವಾಸಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೂ ಸಹ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಎಡಬಿಡದೆ ತನ್ನ ಅರ್ಧಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಸದಾ ಧರಿಸಿರುವನು. ಮಹಾನುಭಾವನೂ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆದ ನೀನೂ ಸಹ ಸದಾ ರಮಣೀವಿಲಾಸದಲ್ಲಿರುವೆ ! ಇದರಿಂದ ಸ್ಮೀ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿರುವ ಸಂತೋಷಸುಖಗಳೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಾ ಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.

ಮಕರಂದ __ನಾರದರೇ! ಅದು ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕುದಲ್ಲ.
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದರೆ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು. ಅವಳು ಚಂಡಿಯಾದರಂತೂ ಮತ್ತೂ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಕೃಷ್ಣ—ಮಕರಂದಾ! ನೀನೆಂತಹ ಅವಿವೇಕಿಯೋ! ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರ
ಬಾರದೇನೋ? ತಲೆಯೆಲ್ಲ ಹರಟುತ್ತಿರುವೆ! ಸಾಕು. (ನಾರದರನ್ನು ನೋಡಿ)
ಪೂಜ್ಯರೇ! ಸಂಶಯಗಳು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವುದು ತಮ್ಮಂತಹ ಬಲ್ಲಾಸಿಗಳ ಸ್ವಭಾವವು. ಅದರಿಂದ ತಾವು
ಸಂಕೋಚಪಡದೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದಾಗ.
ಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಆರ್ಯವುತ್ರಾ! ಪೂಜ್ಯರ ಸೇವೆಮಾಡಿ ಅನರನ್ನು ಸಂತೋಷ
ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯವಂಟೇ! ನೊಡಲು ಅನರ
ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಿಸು.

ಮಕರಂದ—ಅಭಿಲಾಷೆಯಿನ್ನೇನು! ತಿಳಿಯದೇ? ಅನರಿಗೆ ಸಂಸಾರ
ಸುಖವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು.

ನಾರದ __ಮಕರಂದಾ! ಮೌನಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ಮದುವೆಯೆಂದರೇನು?
ಅದು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಮಕರಂದ—ಮೌನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಸ್ವಾಮಿ!

ನಾರದ—ಮೌನವನ್ನೇನೋ ಬಿಡಬಹುದು. ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ
ವೆಂದ ತೋರುವುದು.

ಮಕರಂದ—ಕಷ್ಟವೇನು? ನೀವು ಓಪ್ಪುವುದಾನರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ನಿಮಗೆ ಆಗಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಬಿಡುವನು.

ಕೃಷ್ಣ—(ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ) ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ತಿಳಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲವೇ ಭಾಮೇ!
(ನಾರದನನ್ನು ನೋಡಿ) ಪೂಜ್ಯರೇ! ಆ ಅವಿವೇಕಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳ

ಬೇಡಿ ; ತಮಗೆ ಸಂಸಾರಾವೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಆಲೋಚಿಸಬೇಕೇ ?
ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಈ ಕೃಷ್ಣನಿರುವಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಕೂರತೆಯೇನು ?

ಮಕರಂದ—ಕೃಷ್ಣಾ ! ಬರಿಯಬಾಯಿಮಾತಿನ ಉಪಚಾರವೇ ಆಯಿ
ತವ್ವಾ ! ಹಾಗೆ ನಿನಗೆ ನಾರದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿವಿಶ್ವಾಸಗಳಿದ್ದರೆ ಸಾವಿರಾರು
ಜನ ರಮಣಿಯರುಳ್ಳ ನೀನು ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಬಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು
ಹೊಂಚಿ ಕೊಡಬಾರದೋ ?

ನಾರದ—(ಆತ್ಮ) ಮಕರಂದನು. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು. ಭಲಾ !
ಮಕರಂದಾ ! ನೀನು ಅವಿವೇಕಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ಆದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ
ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ !

ಕೃಷ್ಣ—ಮಕರಂದಾ ನಾನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನೇನೋ ? ನನಗಿದು
ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. (ನಾರದರನ್ನು ನೋಡಿ) ಪೂಜ್ಯರೇ ! ತಾವಾಲೋಚಿಸ
ಬೇಡಿ. ತಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ವರನು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು
ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರು ನಮ್ಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ
ಇರುವರು. ಕನ್ಯೆಯರ ತಾಯಿಯರು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ
ಬಂದು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರೆಂದು ನನಗೆ ಅವರಿಂದಲೇ
ತಿಳಿಯಿತು. ಕನ್ಯಾಪಿತೃಗಳು ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಸಿಯರು ದೊರೆತರೆ
ಧನ್ಯರಾದೆವೆಂದು ತಿಳಿಯುವರು. ನಮ್ಮ ಭಾಮೆಯೊಬ್ಬಗೆ ಮಾತ್ರ
ಅಂಥವರು ಯಾರೂ ಬಂದಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ನಾನಿಲ್ಲ
ದಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಭಾಮೆಯ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಯಾರನ್ನು
ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೂ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ತಕ್ಕ
ಮತ್ತು ನೀವು ಒಪ್ಪುವಂತಹ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿ
ಕೊಡಲು ಏರ್ಪಡಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಸಂದೇಹಪಡದೆ
ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿ ; ಆದರೆ ನನ್ನ ಎದುರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೀವು ಅವ
ರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತಿದರೆ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಆದು
ದರಿಂದ ನಾನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗಲೇ ಹೇಗೆಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ.

ನಾರದ—೩೮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಕರುಣಾಶಾಲಿಯೂ ಇಂಗಿತಜ್ಞನೂ ಪರೋಪಕಾರಿಯೂ, ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಅಂದರೆ, ನೀನೆ! ನನ್ನ ಭಿವ್ರಾಯವನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಹಿಸಿ ನನಗನುಕೂಲ ಮಾಡಿದೆ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ಮಕರಂದ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಬೇಡಿ. ಮೊದಲು ಮಾತನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಕೃಷ್ಣ—ಒಲವೋ! ಹುಚ್ಚಾ; ಯಾವಾಗಲೂ ಇದೇ ಅಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ವಕ್ರ ಸ್ವಭಾವ! ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು!

ಮಕರಂದ—ಸರಿ. ಇನ್ನು ಭಯವಿಲ್ಲ, ಪೂಜ್ಯರೇ! ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ನಾನು ಇನ್ನು ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವೆನು. ನೀವು ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಹೋರಡಿ.

ನಾರದ—(ಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೩. ದ್ವಾರಕಾನಗರದ ಅರಮನೆಯ ಮುಂದೆ.

ಮನ್ಮಥ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರು ಎಷ್ಟು ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೇನು! ನನ್ನ ಬಾಣಹತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವೇಲಿ ಅವರ ಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯವಾಗುವುದು. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ನನ್ನನ್ನು ತ್ರಿಲೋಕವಿಜಯಿಯೆಂದು ಸಕಲರೂ ಹೇಳುವರೇ! ನಾರದನನ್ನು ನಾನು ಮರುಳುಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಪುರಂದರನು ನನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾರದರ ಸಂವಾದವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದು ಕೇಳಿದೆನು. ಕೃಷ್ಣನು ಕಪಟನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರಿ; ಮಹಾ ವಿನೋದ ಪುರುಷನು! ಇದರಿಂದ ನಾರದನಿಗೆ ಏನಾದರೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಿನೋದವನ್ನು ತೋರಲೇ ತೋರಿಸಿ, ಆತನ ಚಾಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವನು. ಆದಕಾರಣ ನಾನೀಗಲೇ ಹೋಗಿ ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೆ ಈ

ವಿಷಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ವಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಆತನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುವೆನು. (ಹೋಗುವನು.)

ನಾರದ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಆಹಾ! ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಫಲಿಸುವುದೆಂದು ನಾನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿಯುಂಟೇ! ನಾನೀಗಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಆ ಕಾಂತೆಯರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆತನ ರಾಜ್ಞಿಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ಅಪ್ಸರಸೆಯರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಯಾವಳಾದರೂ ಮೋಹಿಸಿಯನ್ನು ಕೈಪಿಡಿದಾಸಂದಿಸುವೆನು. (ಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೪. ದ್ವಾರಕಾನಗರದ ಬೀದಿ.

(ಕೃಷ್ಣನ ರಾಜ್ಞಿಯರ ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ನಾರದ ಮಕರಂದರ ಪ್ರವೇಶ.)

ಮಕರಂದ—೩೯ ಪೂಜ್ಯರೇ! ಹೀಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಇದೋ! ಇದು ಚಾಂಬವತಿಯ ಸೌಧ. ಇದು ಕಾಳಿಂದಿಯ ಭವನ. ಇದು ಮಿತ್ರ ಏಂದೆಯ ಪ್ರಾಸಾದ. ಇದು ಮಧುರವಾಣಿಯ ಮಂದಿರ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಂತೆಯರ ಮನೆಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತಾವು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯಿಸಬಹುದು.

ನಾರದ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ! ಈ ಮನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋಡುವೆನು. (ಹೋಗುವನು.) (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಮಣೀಮುಖವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದ ವಿವಿಧಗಳಿಂದಿರುವನು.)

ನಾರದ—(ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಎನಿದು ಪರಮಾತ್ಮರ್ಥ! ನಾನು ಯಾವ ಯಾವ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಾವುದಾದರೂ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ಇರುವನು! ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋಡಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿ?

ಮಕರಂದ—ನಾರದರೇ! ಇಷ್ಟು ಮನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಿರಿ. ಮುಖ್ಯವಾದ
ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!

ನಾರದ—ಅಲ್ಲಿಗೆ?

ಮಕರಂದ—ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖ್ಯರಾಜ್ಜಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯ ಮನೆಗೆ.

ನಾರದ—ನಿಜ! ಮಕರಂದಾ! ನಿಜ! ನಿಜ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪರಿ
ಪೂರ್ಣ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಗೌರವವೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ತನ್ನ
ಪತ್ನಿಯರಿಗಿಂತಲೂ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯೇ ನನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು
ತಕ್ಕವಳೆಂದು ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾಸು ಇದ್ದನು.
ರುಕ್ಮಿಣೀ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇರಲಾರನು. ನಡೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗೋಣ. (ಹೋಗುವರು.)

ದೃಶ್ಯ ೫—ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮಕರಂದನೂ ನಾರದರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.

ಮಕರಂದ—ಸಾಕಪ್ಪಾ! ನಾರದರೇ ನಿಮ್ಮ ಸಹವಾಸ; ನಾನು ಮನೆಗೆ
ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ನಾರದ—ಅದೇತಕ್ಕಯ್ಯಾ ಮಕರಂದಾ! ಅಷ್ಟು ಬೇಸರ?

ಮಕರಂದ—ನನಗೆ ಕಾಲು ನೋಯುವುದು ಸ್ವಾಮಿ!

ನಾರದ—ಬೇಸರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡವಯ್ಯಾ!

ಮಕರಂದ—ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಚಪಲ ನಿಮಗೆ, ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆ ನನಗೆ.
ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬೀದಿಬೀದಿ, ಸಂದಿಸಂದಿ, ಮನೆಮನೆ,
ತಿರುಗುತ್ತಾ ಯಾರಾದರೂ ನಕ್ಕಾರೆಂಬುದನ್ನು ಸಹ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಬೇಸರ
ವಿಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನೀವೇ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಗ್ರಹಚಾರ ಕಡಿಮೆ
ಯಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದ ನಾನೂ ನಿಮ್ಮಂತೆ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲವೂ
ಅಲೆದುದಾಯಿತು. ಕಾಲೆಲ್ಲವೂ ಉರಿಹತ್ತಿತು. ಹಸಿವೋ, ಅದರ ಕಛಿ
ಯನ್ನೇನೆಂದು ಹೇಳಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಈ ದಿನ

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಫಲಾಹಾರವೇ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು, ಇದೆಲ್ಲವೂ ಹಾಗೆರಲೆ; ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಈಗ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಮನೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟು ರಲ್ಲಿ ಆ ಸಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಒಂದು ಹೋರಿಗರುವು ನೆಗೆದಾಡುತ್ತ ಓಡಿಬಂದು ಸನ್ನ ಎರಡು ಕಾಲ್ಗಳ ಕೆಳಗೂ ತಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಸನ್ನನ್ನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ದೈವಕೃಪೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಭೂಮಿಗೇ ಬಿದ್ದೆನು. ಬಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಳೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಫುಡಿ ಫುಡಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ನಾರದ—ಓಹೋ ! ಹಾಗಾದರೆ ಅದು ಎತರಿಂದ ತಪ್ಪಿತು ?

ಮಕರಂದ—ಇದೋ ! ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಯಬೇಕಾದ ಸನ್ನ ಗ್ರಹಚಾರದಿಂದ.

ನಾರದ—ಅದಲ್ಲವಯ್ಯಾ ! ಕಡೆಗೆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವೆಯೋ ? ಅಥವಾ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದೋ ?

ಮಕರಂದ—(ಆತ್ಮ) ಸರಿ ! “ಇವನು ಬಿದ್ದನಲ್ಲಾ ! ಇವನ ಸ್ಥಿತಿಯೇನು ಗತಿಯೇನು” ಎಂಬುದೊಂದನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸದೆ, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಮದುವೆ ಯಾತುರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವನು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಸ್ವಾವಿಾ ! ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಆತುರದಿಂದ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದಿದ್ದರೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಂದದ್ದು.

ನಾರದ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಹಾಗಾದರೆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಭವನದಲ್ಲಿರುವಳಷ್ಟೆ ?

ಮಕರಂದ—ಇಲ್ಲ. ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ನಾರದ—ಓಹೋ ! ಹಾಗಾದರೆ ನಿನಗೆ ಶ್ರಮವಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಬಾ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡೋಣ.

ಮಕರಂದ—ಸರಿ! ನನಗೆ ಶ್ರಮವಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ; ನಿಮ್ಮ ಭ್ರಮೆ ತೀರದರೆ ಸಾಕಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ನಡೆಯಿರಿ. ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದುದಕ್ಕೆ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲವೂ ಸುತ್ತಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಗಂಧದ ಚಕ್ಕೆ ಯಂತೆ ಅರೆದುಬಿಟ್ಟಿರಿ. ಏನುಮಾಡುವುದು! ನನ್ನ ಗ್ರಹಚಾರ; “ಚಿಕ್ಕಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಟ ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ.” ಇರಲಿ ನಡೆಯಿರಿ; ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ.

ನಾರದ—ಆದರೆ, ನೀನು ಆಯಾಸಪಟ್ಟಿರುವೆ; ಆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವೆ ಬಾ; ಗಲಭೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಡ.

ಮಕರಂದ—ಗಲಭೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಬರಲೇ ಬಾರದು. (ಹೋಗುವರು.)

ದೃಶ್ಯ ೩. ಉಪವನ.

(ತ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣಿಯರು ವನವಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವರು.)

ಕೃಷ್ಣ—ಕಂ|| ನವವಿಧಸುಮಸೌರಭದಿಂ |

೪೦ ಸುವಿಹಂಗಾರಾವದಿಂದಮುಳಿಝೀಂಕೃತದಿಂ ||

ನವಿಲಾಡುವ ನವನಾಟ್ಯದಿ |

ನವಿರಳ ಮುದವೀವುದಲ್ಲಿ ವನಮುದು ಕಾಂತೇ || ೧೮ ||

ಪ್ರಿಯೇ! ರುಕ್ಮಿಣೀ! ಈ ಉದ್ಯಾನವು ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು!

ರುಕ್ಮಿಣೀ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಎಂತಹ ಬೇಸರವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು! ಆ ಗಿಳಿಗಳ ನುಡಿಗಳೋ! ಹಂಸೆಯ ನಡೆಗಳೋ! ಆ ಜಿಂಕೆಗಳ ನೋಟಗಳೋ! ಮಾವಿನ ಚಿಗುರುಗಳೋ! ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳೋ! ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುವು!!

ಕೃಷ್ಣ—ರಮಣೀ! ನೀನಿವುಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ವನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಆನಂದ ಪಡುತ್ತಿರುವೆ; ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಈ ನೀನು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನೆದುರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುವು.

ರುಕ್ಕಿಣಿ—ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಗಳನುಡಿಗಳೂ, ಹಂಸೆಗಳ ನಡೆಗಳೂ ಇರುವುವೇ?

ಕೃಷ್ಣ—ಸಂದೇಹವೇನು !

ಕಂ|| ಶುಕವಾಣಿ ಹಂಸಗಾಮಿನಿ |

ಸುಕುರಂಗಾಲೋಕೆ ಪಲ್ಲವಾಧರೆ ಮಧುವಾ ||

ಲಕೆ ಕುಂದರದನೆ ನಿನೊಳಾ |

ಪ್ರಕಟಿತಮಾಗಿವುರ್ದಲ್ಲಿ ! ಈವನದಂದಂ || ೧೯ ||

ಒನೇ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಈ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆ.

ರುಕ್ಕಿಣಿ—ಪ್ರಿಯಾ ! ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ವಿಸೋದ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಇಷ್ಟುಮಂದಿ ರಮಣಿಯರು ಸದಾ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವರು !

ಕೃಷ್ಣ—ಪ್ರಿಯೇ ! ಇದು ಕೇವಲ ವಿಸೋದಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಡಿದ ಮಾತೆಂದೆನಿಸಬೇಡ. ನೋಡು, ಹಿಂದೆ ತ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಅರಣ್ಯ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆನಂದದಿಂದಿದ್ದನು. ಆಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆ ಏಷ್ಟು ಗೋಳಾಡಿದನು ! ಆಗ ಯಾವ ಆನಂದವೂ ಆತನಿಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಿಯತಮಳಾದ ಪತ್ನಿಯ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಪುರುಷನಿಗೆ ವನವೂ ಸಹ ಮನೆಯಂತೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ಗಾಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಆತನು ಯಾವ ಮನೋಹರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮಳ ಮೋಹನಾಕಾರವು ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು, ಆತನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲಣ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಉಕ್ಕಿಸುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವನದಂದವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅತ್ಯನುರಾಗವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿತು. ಆದ ಕಾರಣ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದೆನು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಆರ್ಯಪುತ್ರಾ, ಆ ಸೀತಾರಾಮರ ಚರತ್ರವು ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದುದೆಂದು ಕೇಳಿರುವೆನು. ಅದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿರುವುದು.

ಕೃಷ್ಣ—ಪ್ರಿಯೇ! ಇದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವು, ಈಗ ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವೆನು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಪ್ರಿಯಾ! ಒಂದುವೇಳೆ ಕೇಳಿದರೆ ಏನಾಗುವುದು?

ಕೃಷ್ಣ—ಅನರ್ಥವು ಸಂಭವಿಸುವುದು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಯಾರಿಗೆ?

ಕೃಷ್ಣ—ಕೇಳದವರಿಗೆ!

ರುಕ್ಮಿಣಿ—(ನಕ್ಕು) ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣವಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆನ್ನುವೆ. ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗಾದರೆ ಬಂದುದನ್ನನುಭವಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗುವೆಯೋ?

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಪ್ರಿಯಾ! ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಬರುವುದು ವುಣ್ಯವು. ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿಯೇ ಇರುವೆನು. ಅಲ್ಲದೆ ಆತುರಳಾಗಿಯೂ ಇರುವೆನು. ಆದುದರಿಂದ ಏನು ಬಂದರೂ ಬರಲಿ; ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈಗಲೇ ನನಗೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗಾದರೆ ಆಗಬಹುದು.

|| ಸೀತಪದ್ಯ ||

ಜಲಜಾಕ್ವಿ ಕೇಳು ಕೋಸಲದೇಶಕರಸಾಗಿ ದರರಥಾಂಕಿತ ರಾಜನೆಸೆದನಂದು |
ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಿಂ ಪುತ್ರರನು ನಾಲ್ವರನು ಪಡೆದನಾನಂದದಿಂ ಮಡದಿಯರೊಳು ||
ಪಿರಿಯನವರೊಳು ರಾಮ ಪರಮಕರುಣಾಧಾಮ ಜನಪವಂಶಲಲಾಮ ದನುಜಭೀಮ |
ಮುನಿಯಜ್ಞ ವನು ಕಾಯ್ಲು ಮುನಿಸತಿಯ ತಾಂಘೊರೆದು ಸಹಜಾತ ಸಾಮಿತ್ರಿಸಹಿಷಬಂದು ||

ಗೀತ || ಮಿಥಿಲೆಯೊಳು ವರಭೂಮಿಪತಿಜನಕನಿಟ್ಟು |

ಶಿಕಂಠಚಾಪವನೆ ಶಿಥಿಲಮೆಸಗುತಲಿ ||

ಕ್ಷಿತಿಜಾತೆಯನು ವರಿಸಿ ಹಿತದೆ ನಿಜಪುರಿಗೆ |

ವಿತತಮುದದಿಂ ಬಂದನತುಳಶುಭಚರಿತ || ೨೧ ||

ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೋಸಲದೇಶದರಸನಾದ ದಶರಥನೆಂಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಬಹುದಿನಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದು ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಾಗ ನನ್ನ ವಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಅಹುದು, ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರ ವಧೆಗಿಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಅವರಿಗೆ ಅಸ್ತಶಸ್ತ್ರಕಲೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿ ಮಿಥಿಲಾನಗರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದನು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಸರಿ, ಆಮೇಲೆ?

ಕೃಷ್ಣ—ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು, ವರಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ತಿವಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮುರಿದು ಬನಕರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದನು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—(ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ) ಅಹುದು, ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಸೀತೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ನಿಜ! ನಿಜ! ನನ್ನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾದನು!

ಕೃಷ್ಣ—(ಆತ್ಮ) ಇವಳೇ ಆಗ ಸೀತಾದೇವಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದಳಾದುದರಿಂದ, ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು ಸೀತೆಯೆಂದು ಭ್ರಾಂತಕಾಗಿರುವಳು. ಇರಲಿ, ಭ್ರಾಂತಿಯಿನ್ನೂ ಎರಲಿ. (ಪ್ರಕಾಶ) ಅನಂತರ, ಚಿಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕೈಕಾದೇವಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ವರಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ರಾಮನು ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಅರಣ್ಯವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಹೊರಟನು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—(ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ) ನಿಜ. ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು.

ಕೃಷ್ಣ—ಅಲ್ಲಿ ಪಂಚವಟೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಡಿಕೊಂಡು, ಒಂದಾ ಸೊಂದು ದಿನ ಸೀತಾರಾಮರು ವಿನೋದದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಬೆಂಕೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

(ಮುಂದೆ ಜಿಂಕೆಯೊಂದು ಸುಳಿದಾಡುವುದು.)

ರುಕ್ಮಿಣಿ—(ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಅಹುದು: ಅದೋ! ಅದೋ! ಬೆಂಕೆಯು! ಆಹಾ! ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು! ಪ್ರಿಯಾ! ಪ್ರಿಯಾ! ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರ! ವನದಲ್ಲಿರುವ ನನಗೆ ಇದರೊಡನೆ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದು ನನಗೆ ಕೊಡು.

ಕೃಷ್ಣ—(ಆತ್ಮ) ನಾನೇ ರಾಮಸಂತಲೂ ತಾನೇ ಸೀತೆಯಂತಲೂ ಈಕೆಯ ಭಾವವು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ತಾನು ಅರಣ್ಯವಾಸಿನಿಯಾಗಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಈಕೆಯು ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯೇ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವಳು. ಇರಲಿ! ವಿನೋದವನ್ನು ತೋರಿರುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶ) “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ತಂದುಕೊಡುವೆನು. ನೀನಿಲ್ಲಿಯೇ ಇರು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಮನು ಹೋದಕೂಡಲೆ ರಾಕ್ಷಸನಾದ ರಾಮಾನು ಸನ್ಯಾಸಿ ವೇಷದಿಂದಲಿಗೆ ಬಂದನು. (ಕೃಷ್ಣನು ಹೋಗುವನು.)

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಓಹೋ ಹೋದನು ; ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಸುಖವ್ಯಾಗವನ್ನು ತರಲು ಹೋದನು. ಇನ್ನು ಆ ಮೃಗವನ್ನು ಬೇಗನೆ ತರುವನು. ಅದರೊಡನೆ ಆಡುತ್ತಾ ನಾನೀ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯುವೆನು. ೪೧

(ಮಕರಂದ ನಾರದರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ಮಕರಂದ—ಅದೋ! ನಾರದರೇ! ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುವಳು. ಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ರೊಟ್ಟಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು. ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ, ತಡವು ಮಾಡಬೇಡಿ ; ಆಕೆಯನ್ನು ವ್ರಾಥಿಸಿ. ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಾನು !

ಮನ್ಮಥ—(ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಮಹೇಂದ್ರಾ! ನೋಡು! ನಾರದನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು. ನನ್ನ ಶರಾಹತಿಗಳಿಂದ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಲು ಬಂದಿರುವನು. ಈಗಲೀಗ ವಿನೋದ!

ಇಂದ್ರ—ಭಲಾ! ಮನ್ಮಥ! ಶೂರನೆಂದರೆ ನೀನೇ! ಈ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನೋಡುವ. (ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವರು.)

ನಾರದ—(ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಬಳಿಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದು) ಎಲಾ! ಸಾಧ್ವೀಮಣೀ! ೪೨

ರುಕ್ಮಿಣಿ—(ಭಯಭ್ರಾಂತಳಾಗಿ) ಅಯ್ಯೋ! ನೀಚರಾವಣನು! ಸನ್ಯಾಸಿ ವೇಷ ದಿಂದ ಬಂದನು. ಹಾ! ರಾವಣನು! ರಾಕ್ಷಸನು! ಅಯ್ಯೋ!

(ಓಡಿಓಡಿ ಮೂರ್ಛೆ ಬೀಳುವಳು.)

ಸೇವಕರು—ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ? ರಾಕ್ಷಸನೆಲ್ಲಿ? ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ! ನೀಚನನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡೋಣ. (ಓಡುವ ನಾರದನನ್ನೆಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುವರು.)

ಮಕರಂದ—ನಾನು ಹೋಗಿ ರಾವಣನು ಬಂದನೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಖಿಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಮೂರ್ಛೆಬಿದ್ದಿರುವ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿಸುವೆನು. (ಹೋಗುವನು.)

ಇಂದ್ರ—ಮದನಾ! ನಿನ್ನ ಸಾಹಸದ ಮುಂದೆ ಯಾರ ಸಾಹಸವೂ ಅಲ್ಲ. ಅಂಥ ನಾರದವೃಂದಿಯನ್ನು ಇಂಥ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕುಣಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ! ಭಲಾ! ನಿನ್ನ ಬಾಣಗಳು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪುಷ್ಪಗಳು, ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಿಡಿಲೇ ನಿಜ.

ಮನ್ಮಥ—ಮಹೇಂದ್ರಾ! ನಾನು ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಹಂಕಾರಪಡಲಾರೆನು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾರದನು ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಯಿತಲ್ಲವೇ?

ಇಂದ್ರ—ಓಹೋ! ಬಹಳ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅದೃಶ್ಯ ರಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಪರ್ಯವಸಾನವನ್ನು ನೋಡೋಣ. (ಹೋಗುವರು.)

ದೃಶ್ಯ ೭—ಉದ್ಯಾನದ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗ.

ನಾರದ—(ಓಡಿ ಓಡಿ ಬಂದು ಘಾಸಿಯಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಗ್ರಹಚಾರವೇ! ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಸೇವಕರಂತೂ ನನ್ನನ್ನು ಮೈಮುರಿಯುವಂತೆ ಹೊಡೆಯಲು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡೋಡಿ ಬಂದರು. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವಿತುಕೊಂಡೆನು. ಆ ನೀರರಿಂದ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟು ನನಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಧ್ವಂಸವೇ ಆಗುತ್ತಿದ್ದೆ. (ಸಕ್ಕವಲ್ಲ ನೋಡಿ) ಅದೋ! ಅದೋ! ಇನ್ನೂ ಸೂರಾರು ಜನರು ಆಯುಧವಾಣಿಗಳಾಗಿ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಬರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ! ಅಯ್ಯೋ! ಕೃಷ್ಣಾ!! ಏನು ಮಾಡಲಿ. (ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಅಗುಣಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು. (ಓಡಿಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೮—ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಪ್ರಿಯಾ! ಸಂಸಾರಸುಖಾತುರರಾಗಿ ಬಂದ ನಾರದರನ್ನೆಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆ?

ಕೃಷ್ಣ—ನಾರದರು ನಮ್ಮ ನಾರಿಯರ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ನಾನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆನು. ಅದರಿಂದ ಊರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುತ್ತಿ, ಕಡೆಗೆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಓಹೋ! ಹಾಗಾದರೆ ಮುಂದೆ ಬಹಳ ವಿಸೋದವೇ ಆಗಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ಕೃಷ್ಣ—ಮುಂದೆ ಆಗುವ ವಿನೋದಗಳಿರಲಿ ; ಇದುವರೆಗೆ ಏನೇನು ವಿಚಿತ್ರ, ಗಳಾಗವೆಯೋ ! ಮಕರಂದನು ಬಂದರೆ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಆದರೆ ಮಕರಂದನೂ ಅವರ ಒಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನೇನು ?

ಕೃಷ್ಣ—ನಾರದರ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಸಂಧಾನವಾಡಿ ಮಕರಂದನನ್ನು ಅವರ ಬೊತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳುಹಿಸಿರುವೆನು.

ಮಕರಂದ—(ಓಡಿಬಂದು) ಕೃಷ್ಣಾ ! ಕೃಷ್ಣಾ ! (ನಗುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಅದೋ ! ಏನೋ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಂದನು. ಏನೋ ! ಮಕರಂದಾ ! ಹೀಗೆ ನಗುತ್ತಿರುವೆ ? ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ನಡೆಯಿತು ?

ಮಕರಂದ—ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ: ನಾರದರು ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಲು ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ರಾವಣಾಸುರನು ಸನ್ಮಾನಿಸುವೇಷದಿಂದ ಬಂದನೆಂದು ಬೆದರಿಕೆ ರಿಚಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡಿ ಮೂರ್ಛೆ ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ವನಪಾಲಕರು ದೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಧ್ವಂಸವಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ನಾರದರನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ವನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆ ಬಡಮುಸಿಯನ್ನು ಓಡಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ನಾರದರು ಜೀಳುವು ದೇಳುವುದನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಬದುಕಿದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಬೇಗನೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಆ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅಗಣಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಸೇವಕರು, ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಿ, ರಾವಣಾಸುರನು ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಬಲರಾಮದೇವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು ! ಮಿತಿಮೀರಿದ ಮಧುಪಾನಾನಂದದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲರಾಮನು, ರಾವಣನು ಬಂದನೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿ, ರೋಷಾವೇಶದಿಂದ ಹಾರಿಬಿದ್ದು, ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ತಾನು ಹಲಾಯುಧವನ್ನೂ ಮುಸಲವನ್ನೂ ತಿರುಚುತ್ತ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ, ಹೊರಟು, ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಸೇವಕರೊಡನೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ನೀನೆಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಬಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಆತನ

ರೋಪವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಕ್ಕಿ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ರುದ್ರನಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೆಂಡಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಇತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿರುವನು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಸ್ರಿಯಾ, ಏನೀ ಅನರ್ಥವು? ನಾರದರನ್ನು ನೋಡಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು. ರಾವಣಸನ್ಯಾಸಿಯೆಂದು ಬೆದರಿಬೀಳಲೇನುಕಾರಣ? ಎಂದೋ ಮುಡುಕೋದ ರಾವಣನು ಬಂದನೆಂದು ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಸೇವಕರು ಬಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಅಂತಹ ಬುಟ್ಟಿಶಾಲೆಯಾದ ಭಾವನವರು ಹೇಗೆ ನಂಬಿದರು? ಇದೇನೋ ಈ ವಿಚಿತ್ರವೊಂದೂ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಭಾವನವರು ಏವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ವೇಳೆ ನಾರದರ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಿದರೆ ಗತಿಯೇನು?

ಕೃಷ್ಣ—ಭಾಮೇ, ನೀನು ಕಾತರಪಡಬೇಡ. ಇದೇ ನಾರದವಿನೋದನಾಟಕದ ಕಡೆಯ ಅಂಕವು. ನಾರದರು “ನನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ನಾನು ಸಿಕ್ಕತಕ್ಕವಲ್ಲ” ಎಂದು ಅನೇಕಾವೃತ್ತಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದ ಕಾರಣ ಅವರನ್ನು ನನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಲು ಸಮಯವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಈಗ ಸಮಯವು ಸಿಕ್ಕಿದುದರಿಂದ, ಇಂದ್ರಮನ್ಮಥರಿಂದ ನಾಟಕವನ್ನಾರಂಭಮಾಡಿಸಿ ನಾರದರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದೆನು; ಅಲ್ಲದೆ ಈಗ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಳು; ಆದುದರಿಂದ ಆ ಮೂರ್ಖತನಕ್ಕೂ ಅಣ್ಣನ ಮಧ್ಯವಾಸದ ದುರಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಾರದರಿಗೂ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೂ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರಸಂಧಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆನು. ಈ ವಿನೋದವನ್ನು ನೋಡಲು ಮಹೇಂದ್ರನೂ, ಮನ್ಮಥನೂ, ಬಂದು ಕಾದಿರುವರು. ನೀನು ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬಾ. ನಾನು ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಆತನನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವೆನು. ಅಲ್ಲಿನಡೆಯುವ ವಿನೋದವನ್ನು ನೀನೂ ನೋಡುವೆ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಪ್ರಿಯಾ! ನಿನ್ನ ಕಪಟನಾಟಕವಿನೋದವು ಅತಿವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನಾನು ಬೇಗನೆ ಬರುವೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಮಕರಂದಾ! ಬಾ! ಅಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡೋಣ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಿ ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚಾಗಿ ಹರಬೀಯೆ! ಎಚ್ಚರಿಕೆ!

ಮಕರಂದ—ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ನನಗೇನು ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲವೇ! ಕೃಷ್ಣಾ! ನಾನೇನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮಾರಿದರೆ ನನಗೇನು ರಗಳೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಬಿಡುವೆಯೋ ಎಂದು ನನಗೀಗಲೇ ಎದೆ ಡವಡವನೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟೇನೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವವ್ವಾ!

ಕೃಷ್ಣ—ಸರಿ! ಬಾ. ಹೋಗೋಣ. (ಹೋಗುವರು.)

ದೃಶ್ಯ ೯—ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗ.

(ಬಲರಾಮನು ಕೋಪದಿಂದ ವೀರಭಟರೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಬಲರಾಮ—ಕಂ|| ಬಿಡುವೆಂ ಶರಬಾಲವನಾಂ |

೪೩ ಕಡಿದಿಡುವೆಂ ವೊಡವಿಗಿಂದು ಖಳರಾವಣನಂ ||

ಸುಡುವೆಂ ರಾಕ್ಷಸವಂಶವ |

ಪಡೆವೆಂ ದಿಕ್ತಟವಿರಾಜಿತಾಮಳಯಶಮಂ || ೨೨ ||

ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿರುವನು? ಆ ಭ್ರಷ್ಟ ದಶಕಂಠನು! ಅವನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪುರಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವೇ? ಅಥವಾ! ಅವಿವೇಕೀ! ಪ್ರಬಲ ಬಲಾಸ್ಥಿತನಾದ ಈ ಬಲಭದ್ರನ ಹಲಾಯುಧಪ್ರಹರಗಳ ರುಚಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಮದಿಸಿಬಂದೆಯಾ? ಈ ವೀರ ಬಲರಾಮನು ನಿನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಲಂಕಾನಗರವನ್ನೂ ಒಂದೇ ಒಂದುಬಾಣದಿಂದ ಉರಿಸಿ ಭಸ್ಮ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಶೂರನೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿಯಾ? (ಸುತ್ತಲೂನೋಡಿ) ಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನೋ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ!

ಸೇವಕ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ಅವರು ಇರತಕ್ಕ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ
ವನ್ನೂ ಹುಡುಕಿದುದಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಉದ್ಯಾನ
ದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

(ಕೃಷ್ಣ ಮಕರಂದರು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವರು.)

ಬಲರಾಮ—ಆ ಅವಿವೇಕಿಯು ಇಂಥ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ
ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಏನುಮಾಡುವುದು! ಅವನ ಹುಡುಗತನವು ಇನ್ನೂ
ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಎಲವೋ! ಸೇವಕರಿರಾ! ಮತ್ತೊಂದಾವೃತ್ತಿ ನೀವುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ನಮ್ಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕಿ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ
ಜಿಡದೆ ಕರೆತರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶೂಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಸುವೆನು.

ಸೇವಕರು—ಅಪ್ಪಣೆ.

ಮಕರಂದ—(ಓಡಿಬಂದು) ಸ್ವಾಮಿ! ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಾನು ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಬಂದಿರುವೆನು. ಇದೋ! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು.

ಬಲರಾಮ—ಬಂದನೇ ಕೃಷ್ಣನು? ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿರುವನು?

ಕೃಷ್ಣ—(ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಅಣ್ಣಾ! ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಬಲರಾಮ—ಓಹೋ! ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕಯ್ಯಾ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು!
ನಮಸ್ಕಾರವಂತೆ! ನಮಸ್ಕಾರ!

ಕೃಷ್ಣ—ಏತಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣಾ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಆಗ್ರಹವು? ಸಮಾ
ಚಾರವೇನು?

ಬಲರಾಮ—ನಿನಗೆ ಸಮಾಚಾರವು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು! ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ರಮ
ಗಳೇನಾದರೂ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಮಾಚಾರವು ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೃಷ್ಣ—ಅಣ್ಣಾ! ನಾನು ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಉದಾಸೀನನಾಗಿಲ್ಲ
ವಲ್ಲಾ! ವಿಚಾರವೇನು? ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಬಾರದೇ?

ಬಲರಾಮ—ಹೇಳುವುದೇನು? ನಮ್ಮ ಉಪವನಕ್ಕೆ ರಾವಣಾಸುರನು
ಬಂದಿರುವನು. ಅದು ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಪಾಪ!

ಕೃಷ್ಣ—ಏನು ! ರಾವಣನುರನೇ ? ರಾವಣನು ? ದಶಕಂಠನು ?

ಬಲರಾಮ—ಅಹುದಯ್ಯಾ ! ಅಹುದು. ರಾವಣನೇ ! ಲಂಕಾಧಿಪತಿಯಾದ ರಾವಣನು ; ದಶಕಂಠನು. ತಿಳಿಯಿತೇ ?

ಕೃಷ್ಣ—ಅಣ್ಣಾ ! ರಾವಣನು ಹೇಗೆ ಬಂದನು ?

ಬಲರಾಮ—ಹೇಗೆ ಬಂದನೇ ! ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ತಿಳಿಯಿತೇ ? ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗ ಸಹವಾಸವಾಯಿತಲ್ಲ ! ಅವನು ಬಂದುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ !

ಕೃಷ್ಣ—ಮತ್ತೇನನ್ನು ಮಾಡಿದನು ?

ಬಲರಾಮ—ಏನನ್ನೇ ! ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನ ಪಹುಸಿಕ್ಕೊಂಡುಹೋಗಲು ಸನ್ಮಾನಿಸಿಯಂತೆ ಬಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಏನು ! ನಮ್ಮ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನೇ ?

ಬಲರಾಮ—ಅಹುದಯ್ಯಾ ! ನಮ್ಮ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನೇ ! ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು. ತಿಳಿಯಿತೇ ?

ಕೃಷ್ಣ—ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ ! ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನೇ ನೋಡಿದೆಯೇನು !

ಬಲರಾಮ—ನಾನೇ ನೋಡಬೇಕೇ ! ನಮ್ಮ ಸೇವಕರು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದರು. ರುಕ್ಮಿಣಿಯಂತೂ ಬೆದರಿ.....

ಮುಕರಂದ—ಅಹುದು ಕೃಷ್ಣಾ ! ಆಕೆಯು ದೇಹಾಲಸ್ಯದಿಂದ ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಪಚರಿಸಲು ನಾನೇ ಸಖಿಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆನು.

ಬಲರಾಮ—ನೋಡಿದೆಯಾ ! ಮುಕರಂದನಿಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವು ಸಹ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಇನ್ನು ಗೃಹಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆಷ್ಟು ಗಮನವಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಿ !

ಕೃಷ್ಣ—ಅಣ್ಣಾ ! ರಾವಣನನ್ನು ಕಂಡವರು ಯಾರು ? ಎಲವೋ ! ಸೇವಕರಿನಾ ನೀವಾತನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಿರೇನೋ !

೧ ನೆಯ ಸೇವಕ—ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ಮುನಿ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

೨ ನೆ ಸೇವಕ—ಸ್ವಾಮಿ! ಆತನು ಓಡುವ ರಥದಲ್ಲಿ ಬಡೆಗಳ ಗಂಟು
ಜಿಜ್ಞೆಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು.

೩ ನೆ ಸೇವಕ—ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜಪಸರವಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು.

೪ ನೆ ಸೇವಕ—ಸ್ವಾಮಿ! ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯರನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಾ ಬಂದು
ದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು.

೫ ನೆ ಸೇವಕ—ರಾವಣನು ಬಂದನೆಂದು ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯರು ಕೂಗಿ
ಕೊಂಡುದನ್ನು ನಾನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದೆನು.

೬ ನೆ—ಸ್ವಾಮಿ! ನಾವುಗಳು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ, ಆತನು ಮುಂದೆ
ಬಾರಿಬಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಬದ್ಧ ಓಡಿಯೋದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು.

ಮಕರಂದ— (ಆತ್ಮ) ನಾನಿವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ನನ್ನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ
ನೋಡಿ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕೇಳಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣು ಹುಣ್ಣಾಗು
ವಂತೆ ಹದಿವಾರು ಹಲ್ಲನ್ನೂ ಜಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಯಿತುಂಬಾ ನಕ್ಕನು.

ಕೃಷ್ಣ—ಅಣ್ಣಾ ಈಗ ರಾವಣನು ಎಲ್ಲಿರುವನು ?

ಬಲರಾಮ—ನಮ್ಮ ಉಪವಸದ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿರುವನು.

ಕೃಷ್ಣ—ನಾನು ಸಂಬಲಾರೇನವ್ವಾ !

ಬಲರಾಮ—ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತೊಂದನ್ನೂ ನೀನು ಸಂಬುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣ—ನೀನು ಸಂಬುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ !

ಬಲರಾಮ—ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಇದು ನಿನಗೆ ಹುಡುಗಾಟವಾಗಿರುವುದು.

ನನ್ನಿಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಮಾಡು ; ನಾನೀಗಲೇ ಮೋಗಿ ಆ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ
ರುವ ಆ ನೀಚರಾವಣನನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಬರುವೆನು.

ಕೃಷ್ಣ—(ಆತ್ಮ) ಈಗ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಅನರ್ಥವಾಗುವುದು. (ಪ್ರಕಾಶಂ)
ಅಣ್ಣಾ ! ಹಾಗಾದರೆ ನಡೆ ; ನಾನೂ ಬರುವೆನು. ಆ ರಾವಣನನ್ನು
ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ನನಗೂ ಬಹುವಾಗಿರುವುದು.

ಬಲರಾಮ—ಸುಮ್ಮನೆ ವಿನೋದ ನೋಡಲು ಬರುವ ವಿಚಾರವಲ್ಲವಯ್ಯಾ !

ಆ ರಾವಣನೇನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ. ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ!

ಕೃಷ್ಣ—ಆಯುಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು ?

ಬಲರಾಮ—ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗ ಸಹವಾಸವಾಯಿತೇ !

ಕೃಷ್ಣ—ಅಣ್ಣಾ ! ನೀನು ಕೋಪಿಸಬೇಡ. ಬಾ ಹೋಗೋಣ. ನನ್ನ

ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಂದೇ ಇರುವೆನು.

ಬಲರಾಮ—ಸರಿ. ಸಂತೋಷ. ಬಾ ! ಅಲ್ಲಿವಾತ್ರ ಉದಾಸೀನನಾಗಬೇಡ.

(ಹೋಗುವರು.)

ದೃಶ್ಯ ೧೦ ಉಪವನದ ಶಿಲಾಮಂಟಪ ಪ್ರಾಂತ್ಯ.

(ಮನ್ಮಥನೂ ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಶಚೀದೇವಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ದೇವೇಂದ್ರ—ಪ್ರಿಯೇ ! ಶಚೀದೇವೀ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ನಮಗೂ ಕಲಹವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಅವಮಾನಮಾಡಿದ ನಾರದಮುನಿಯು ಈಗ ಈ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವನು. ಸನ್ಯಾಸಿ ರಾವಣನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಬಲರಾಮನು ಆತನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಈಗ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿನೋದವಾಗುವುದು !

ಶಚೀದೇವಿ—ಪ್ರಿಯಾ ! ಇದು ದ್ವಾಪರಯುಗವಲ್ಲವೇ ! ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ರಾವಣನು ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬರುವನೆಂದು ಬಲರಾಮಾದಿಗಳು ಆಲೋಚಿಸಲಿಲ್ಲವೇ !

ಇಂದ್ರ—ಪ್ರಿಯೇ ! ಮಧುಪಾಸ ಮತ್ತನಾದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಆ ಆಲೋಚನೆಯು ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು ! ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಸರ್ವಜ್ಞೈತನ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಕುಣಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಶಚೀದೇವಿ—ಕಾಂತಾ ! ಆದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಹಾಸುಭಾವನು. ಆತನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಮಹಿಮೆಯೂ ಅದ್ಭುತವಾದುವು. ನಮ್ಮ

ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನಾ ತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ದರಿಂದ ಅದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ನಾವು ಕಲಹವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅದನ್ನಾ ತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು.

ಇಂದ್ರ—ನಿಜ! ಅದರಿಂದಲೇ, ಕಲಹವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ ನಾರದನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನ್ಮಥನು ಪಾಶವನ್ನು ಹಾಕಿ ರಗಳೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದುದು.

ಶಚೀದೇವಿ—ಇದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಕಲಹವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವವರಿಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಬೇಕು.

ಮನ್ಮಥ—ಸುಹೇಂದ್ರನೇ! ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಇಲ್ಲಿನವರೆಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತಲ್ಲವೇ?

ಇಂದ್ರ—ನನಗೇನೋ ನಿನ್ನ ಸಾಹಸದಿಂದ ಆ ಮುನಿಯು ಪಟ್ಟ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಅವಮಾನವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಏನೇನು ನಡೆಯುವುದೋ ನೋಡಿ ಅನಂತರ ಹೊರಡೋಣ.

(ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ಬಲರಾಮ—ಆಗಲಿ! ದುರಾತ್ಮಾ! ದಶಕಂಠಾ! ಈ ದ್ವಾರಕಾನಗರವೇನು ಅನಾಯಕವಾದ ಅರಣ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಾರ್ಯಾರೂಪದಿಂದ ಬಂದೆಯಾ? (ಸೇವಕರನ್ನು ನೋಡಿ) ನೀಚನು ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ! ಎಲವೋ ಛಟರಿರಾ! ಅವನನ್ನೀಗಲೇ ಎಳೆದುತನ್ನಿ; ಧ್ವಂಸಮಾಡುವೆನು.

ಮಕರಂದ—ನಾನು ಹೋಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬರಲೇನು?

ಬಲರಾಮ—ಛೇ! ಅವಿವೇಕೀ! ರಾಮನನ್ನೆಳೆದುತರುವ ಶಕ್ತಿ ನಿನಗಿರುವುದೇನು? ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಿಸಿಕಿ ಹಿಂಡಿಬಿಟ್ಟಾನು. ಸುಮ್ಮನಿರು. ಈ ನಮ್ಮ ವೀರಧಟರು ಅವನನ್ನು ಸೆಳೆದು ತರುವರು.

ಸೇವಕರು—(ಶಿಲಾಮಂಟಪದ ಕದವನ್ನು ನೂಕಿ ಹೆದಂಕೊಂಡೋಡಿ ಬರುವರು.)

ಬಲರಾಮ—ಅವಿವೇಕಿಗಳೆರಾ! ಹೆದರುವುದೇತಕ್ಕು? ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಿರಿ.

ನಾನಿರುವಲ್ಲಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮನು ಎಲ್ಲಿಗೆತಾನೇ ಹೋದಾನು!

(ಒಳಗೆ) ಕೃಷ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಾ!!

ಸೇವಕ—ಸ್ವಾಮಿ! ರಾವಣನು ಒಳಗೆ “ಕೃಷ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಾ!” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿರುವನು.

ಬಲರಾಮ—ಕೃಷ್ಣನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು? ಬಲರಾಮನು ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಹೇಡಿಯನ್ನೆಳೆದು ತನ್ನಿ.

ಕೃಷ್ಣ—ಅಣ್ಣಾ! ನನ್ನನ್ನೇತಕ್ಕು ಕೂಗುವನೋ ವಿಚಾರಿಸಲೇ?

ಬಲರಾಮ—ಮಹಾರಾಯಾ! ನೀನು ಬಹಳ ದುಡುಕುವ ಮನುಷ್ಯನು; ಅವನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟೀಯೆ! ಎಚ್ಚರಿಕೆ.

ಕೃಷ್ಣ—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. (ಮಂಟಪವ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟಿ) ಸ್ವಾಮಿ! ಯೋಗೀಶ್ವರರೇ! ನಾನು—ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದಿರುವೆನು; ದಯವಿಟ್ಟು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕು.

ನಾರದ—ಕೃಷ್ಣಾ! (ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಓಡಿ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಬಲರಾಮ—ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ! ರಾವಣನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಗತಿಯೇನು!

೪೪ (ಎಲ್ಲರೂ ನಾರದನನ್ನು ಹಿಡಿದಳಿದಾಡುವರು.)

ನಾರದ—ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಬಲರಾಮಾ! ಬಲರಾಮಾ! ನಾನು ನಾರದನು! ನಾರದನು! ಬಿಡು ಬಿಡು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡು.

ಕೃಷ್ಣ—ಅಣ್ಣಾ! ನೋಡು; ಇವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾರದರು.

ಬಲರಾಮ—ಛೇ! ನೀಚರಾವಣ! ಪ್ರಾಣವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ರೀತಿ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳುವೆಯಾ? (ನೋಡಿ) ಅಹುದು. ನಾರದರು! ಇವರು ನಾರದರು!! (ಆರೋಪಿಸಿ) ಓಹೋ! ರಾಕ್ಷಸರು ಮಾಯಾವಿಗಳು, ಕಾಮರೂಪಿಗಳು, ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಲ್ಲರು.

ఆదుదలించ ఇవను రావణనే ! నిజవాగియు రావణనే ! వ్రాణ
రక్షణేగాగి నారదరంతే వేషహాకికొండు ఇల్లిగే ఒందిరువను.
నాసైగలే ఇవనన్ను వధిసదే బిడలారేను. (ఓడియలు ఊఱువను.)

కృష్ణ—అణ్ణా ! ఏసిదు కుచ్చు ! ఇవరు నారదరు. నిజవాగియు
నారదరు. బిడు. బాంతనాగు.

బలరామ—కుచ్చే ? యారిగే కుచ్చు ? ఇవను రావణసల్లవేన్ను వ
సినగే కుచ్చు. నాకు సుమ్మసిరు. ఈ ఏషయదల్ల నీను ప్రవేతిన
బీడ ! నినగే హిందుముందాలేజనగళు తిళియువుదిల్ల. నీను
వహిసికొండు మాతనాడబీడ. ఈ అవివేకియు భ్రష్టరావణను,
సన్న పత్తి యాదరుక్మిణిగే మాడిదవమానవన్నొ, లిక్కిసదే, లుదా.
సీనమాడి ఇన్నొ ఇవన సక్కు వాగియే మాతనాడువేయల్లా !
నానేసేందు ఊళల ! నాకు. నాసవనన్ను బిడలొల్లను.

కృష్ణ—అణ్ణా ! హాగాదరే రుక్మిణియన్ను బరమాడి విచారిసువ.
ఇవరే రావణసేందు ఆకే ఊళదరే అనంతర నీనివరన్ను తిక్కిను.

బలరామ—ఆగబకుదు. కరేయిసు. యారల్ల ! అంతావ్రరద స్త్రీయ
రన్ను కరేదుకొండు బన్ని.

బార—(ఊఱుగి రుక్మిణి సక్కుభామాది స్త్రీయరన్ను కరేకరువను.)

కృష్ణ—రుక్మిణీ ! ఈతనేనీ ! నీను నీడిద రావణను ?

రుక్మిణి—ఇవరల్ల. ఇవరు నారదరు. ఆతను బీరే.

బలరామ—నీడిదేయీ ! కృష్ణా ! ఇవను కామరూపి. తన్న రూప
నన్ను మరేసికొండు నారదరంతే వేషధారియారిరువను.

కృష్ణ—(ఆత్మ) ఇన్నీను గతి ! సద్యక్కు ఏసన్నీ మాడలు ఊఱుగి
ఏనీ ఆయితల్లా ! ఈ మునియన్ను ఈతనేను మాడిబిడువనీ
కాణేనల్లా ! (ప్రకాశ) అణ్ణా ఇదు యావ యుగవు ?

ಬಲರಾಮ—ಅಯ್ಯಾ! ಕೃಷ್ಣಾ! ನಿನ್ನ ಯುಗವೂ ನಿನ್ನ ಸಂವತ್ಸರವೂ ನಿನ್ನ ಪಂಚಾಂಗವೂ ನನಗೆ ಬೇಡ. ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು. ಇವನು ರಾವಣನೇ ನಿಜ. ನಾನಿವನನ್ನು ಈಗಲೇ ವಧಿಸುವುದೂ ನಿಜ.

(ದೇವೇಂದ್ರ ಶಚೀದೇವಿ ಮತ್ತು ಮನ್ಮಥ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ದೇವೇಂದ್ರ—ಕಾಮಪಾಲಾ! ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು! ದುಡುಕಬೇಡ! ಇವರು ನಾರದರು! ರಾವಣಸಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ದುಂಟಾದ ವಿಚಿತ್ರವು. ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ತಾನೇ ಸೀತೆಯೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನಾರದರನ್ನು ರಾವಣಸನ್ಯಾಸಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ಹೆದರಿ ಮೂರ್ಛಿತಳಾದಳು. ಸೇವಕರಿಂದ ಹೆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾರದರು, ದಿಕ್ಕುತ್ತೋರದೆ ಶಿಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟೇ ವಿಷಯವು. ನೀನು ನಿಜವೇನೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ ಹೀಗೆ ದುಡುಕಬಹುದೇ?

ಬಲರಾಮ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನೇ! ಶಚೀದೇವಿಯೇ ನಿಮಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು.

ಇಂದ್ರ—ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ಬಲರಾಮ—(ಹಲಾಯುಧವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ) ಏನೋ ಕೃಷ್ಣಾ! ಇದೇನೋ ನಿನ್ನ ತಂತ್ರವು?

ಕೃಷ್ಣ—ಆಣ್ಣಾ! ತಂತ್ರವೇನಿರುವುದು! ಇದು ದ್ವಾಪರಯುಗವು. ರಾವಣನು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತುಕೊಡನೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವಷ್ಟ ರಲ್ಲಿಯೇ ಮದ್ಯಪಾನದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ನೀನು ಸನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲಾ! ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದರು ಸಂಸಾರಮುಖವನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು, ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕೇಳಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದೆ “ಬಂದ ಅನರ್ಥವು ಬರಲಿ” ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೀಗಾಯಿತು! ನಾನೇನು

ಮಾಡಲಿ! ನೀನು ದುಡುಕಿ ಪೂಜ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡುವೆಯೆಂದು ನಾನು ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಲರಾಮ—ಛೇ! ಛೇ! ಆ ನನ್ನ ಹಾಳು ಮಧುವಾನವು ನನಗೆ ಎಂತಹ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕವಿಸಿ, ಎಂತಹ ಅನರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು! ಕೃಷ್ಣಾ! ನನಗೆ ಇಂದಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತು. ಇಂದಿಗೆ ಮಧುವಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಇನ್ನು ಅದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು ಸಹ ಇಲ್ಲ.

ನಾರದ—ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮಾ! ನೀನು ಸರ್ವಾತ್ಮಕನೂ, ಸರ್ವಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಎಂದು ಬಲ್ಲೆನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ನಾನು ಸಿಕ್ಕಿ ಲಾರೆನೆಂದು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಸುಡಿದಿದ್ದೆನು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಮಾಯಾ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸೋತೆನು. ಸಂಸಾರಸುಖವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಸರ್ವಾಪರಾಧಗಳನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾಪಾಡು. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಗಮನವು ಬೀಳದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಪ್ರಾಣಕಾಂತಾ! ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸು.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—(ಆತ್ಮ) ಈಗ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ದೇವೇಂದ್ರಾದಿಗಳು—ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆವು.

ನಾರದ—(ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ) ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು—ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಾಸಂದಭರಿತರಾದೆವು.

ಕೃಷ್ಣ—ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ನಿಜಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವರ್ತಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ, ನಿಷ್ಕಾರಣ ಕಲಹಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರೂ, ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳದೆ ಹಠಹಿಡಿದರೂ, ಮತ್ತು ಮಿತಿಮೀರಿದ ವಿಷಯವಿನ್ನೋದಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ

ರಾದರೂ, ತಾವೇ ದೊಡ್ಡವರೆಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರೂ ಇಂತಹ ಅನರ್ಥಗಳಾಗುವವೆಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಲು, ನಾಸೀ ರೀತಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಇನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗಿರಬೇಕಾದುದೇ ನನ್ನ ಭಿಮತವು. ಮಹೇಂದ್ರಾ! ನೀನೂ ಮನ್ಮಥನೂ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವು ನನಗೆ ಹಿತಕರವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ನಾನು ಆ ಕಥೆಯನ್ನೇ ವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದೆನು.

ದೇವೇಂದ್ರ—ಮಹಾನುಭಾವಾ! ಸಕಲ ಲೋಕಗಳೂ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪರಾದ ನಮ್ಮ ವಾಡೇನು! ನಮ್ಮ ಸರ್ವಾಪ ರಾಧಗಳನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಿ, ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಅಮರಾವತಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟದಂತೆ ಆಗಲಿ.

ಇಂದ್ರ—ನಾರದರೇ! ಇನ್ನು ಸರ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಸರ್ವರೂ ಮಂಗಳವನ್ನು ಪಡೆಯೋಣ.

ಎಲ್ಲರೂ—ಕಂ|| ಜಯರುಕ್ಮಿಣೀ ಮನೋಹರ |
 ಜಯ ಜಾಂಬವತೀ ಪ್ರಮೋದದಾಯಕಲೀಲಾ ||
 ಜಯ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರಸಾ |
 ಜಯ ದೇವಮುನೀಂದ್ರ ಜಾಲ ವಂದಿತಕೃಷ್ಣಾ || ೨೩ ||

ತೃತೀಯಾಂಕಂ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ ನಾಟಕಂ

ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಕಂ|| ಸದಮಲರಕ್ತಾಕ್ಷಿಯ ತು | ಸ್ಯದೇ ಶುಕ್ಲತೃತೀಯೆಯೋ ನೃಸಿಂಹನ ಕೃಪೆಯಂ ||
 ಮುದದಿಂ ಕವಿನರಹರಿ ರಚಿ | ಸಿದನೀ ವರಪಾರಿಜಾತ ನವನಾಟಕಮಂ ||೨೪||

ಅನುಬಂಧ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಪಾ ರಿ ಜಾ ತ
(ಅನುಬಂಧ)

ನಾಂದಿ

ಪುಟ ೧ ೧ ರಾಗ ಕಲ್ಯಾಣಿ—ರೂಪಕತಾಳ (ನೀದುಚರಣ ಪಂಕಜಮುಲ)
ಸೂತ್ರಧಾರ—ದೇವ ವಿಜಯ ಮಂದರಧರ-ಸುರವರಪರಿಪೂಜಿತಾಂಘ್ರಿಸರಿಸೀಜ ಕೃಷ್ಣ
|| ಪ ||

ಪಾವನ ಭುವನನಿಧಾನ-ಅರವಿಂದನಯನ | ಸೇವಕಮಂದಾರ ||

ದೇವಬೃಂದನುತಾನಂಶುಗುಣ | ಲಾವಣ್ಯಕಂದ-ಲಲಿತಮುಖಾರವಿಂದ || ಅ ||

ಇಂದಿರಾವಲ್ಲಭ-ಜಲದ ಸನ್ನಿಭಗೋವಿಂದ-ಜಿತಭವಬಂಧ | ಕುಂದಗೌರಮಂದ
ಹಸನಾನನ | ಕಂದರ್ಪಕೋಟಿರೂಪ || ಇಂದ್ರವೈರಿಹರ | ಚಂದ್ರಾರ್ಕಲೋಚನಸಾ
ನಂದ | ಸಾಂದ್ರಭಾಗ್ಯಪ್ರದಕರುಣ ಶ್ರೀ | ನರಹರಿಪರಮರೂಪ | ಚರಣಶರಣಭರಣ
|| ೧ ||

ಪುಟ ೧ ೨ ರಾಗ ಬೇಹಾಗ್—ಆದಿತಾಳ

ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು—ಶ್ರೀ ಲೀಲಾಸುಖಭಾಗ್ಯನಿಲಯ | ಶ್ರಿತಶುಭೋದಯ |

ಪುರಾಣವಿಜಯ | ಗಿರೀಂದ್ರತನಯಾ | ವರ ಮಹೋದಯ || ಪ ||

ಜಯ ಜಯ ಶ್ರೀಭಯಹರಣ | ಭವತರಣಾ | ನತಭರಣ || ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾನ-ಜಯ
ವಿಭೋ || ೧ || ದಿವಿಜಪಾಲನ | ನಿಟಾಲನಯನ | ವಿಲಾಸಸದನ | ವಿಶಾಲಕರುಣ |
ವೇದಶಿರೋನುತಸುಗುಣ | ಸಾಧುಸುರಾರ್ಜಿತಚರಣ || ಶ್ರೀ ದಾನಶೀಲ-ಪರಶಿವ || ೨ ||

ಪುಟ ೨ ೩ ರಾಗ ಅಮೃತವಾಹಿನಿ—ಆದಿತಾಳ (ಶ್ರೀರಾಮಪಾದಮಾ)

ನಾರದ—ಶ್ರೀ ಕಮಲಾಧವ | ಪ್ರಾಕಟವೈಭವ | ಲೋಕಾವನದೇವ || ಪ ||

ಸಾಗರನಿಲಯ | ಸರಸಶುಭೋದಯ | ಯೋಗಿ ಜನಮಾನಸಸಾರಸವಾಸ || ಅ ||

ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯಾನಘ | ದೀನ ಸೌಭಾಗ್ಯದ | ದಾನವ ಕುಲಹರ ಶ್ರೀಧರ ||

ಆನತಜನಸುರ | ಧೇನು ಶುಭಾಕರ | ಗಾನನರ್ತನಾದಿಸುಖಲೋಲ ಸುಶೀಲ || ೧ ||

ಪುಟ ೩ ೪ ರಾಗ ಬೇಹಾಗ್—ರೂಪಕತಾಳ

ಇಂದ್ರ—ಪರವಶನಾಂ | ಪರಮಗಾನ ನರ್ತನಗಳಿಂ || ಪ ||
 ಸುರವಧೂಮಣಿಯರು ಗೈದ | ಸರಸನಾಟ್ಯಸಲ್ಲಿಲಿ || ಪರಿಪರಿ ಸುಖಮೆರೆದುಪಿಂದು |
 ಹರುಷವನೆಸಗಿರ್ಪುದೆನಗೆ || ೧ || ಭುವನಜಾಲದರಸಿನೋಡೆ | ವಿವಿಧವೈಭವದೊಳಿಂತು ||
 ಪ್ರವರಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯೆನಿಪ | ದಿವಿಜವರನ ಸಮನಿರುವನೆ || ೨ ||

ಪುಟ ೬ ೫ ರಾಗ ಕೇತಾರ—ಆದಿತಾಳ

ಎಲ್ಲರೂ—ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಗಿರಿಜಾರಮಣ | ಶಂಭೋ ಪಾಹಿ || ಪ ||
 ತುಂಗಶೈಲ | ಶೃಂಗವಾಸ | ಪುಂಗವೇಂದ್ರವಾಹನ || ೬ ||
 ಮೌನಿಜಾಲಗೀತ ವೇದ | ಗಾನಲೀನಮಾನಸ || ದೀನಪಾಲ | ದಾನಶೀಲ
 ಮಾನಿತಾತ್ಮಶಂಕರ || ೧ || ಚಂದ್ರಕಾಂಶ ಚಾರುರೂಪ | ಸಾಂದ್ರಲೀಲಾಭಾಸುರ ||
 ಕುಂದಭಾಸ | ಮಂದಹಾಸ | ಸುಂದರಾಸ್ಯಶಂಕರ || ೨ ||

ಪುಟ ೬ ೬ ರಾಗ ಯಮುನಾ ಕಲ್ಯಾಣಿ—ಆದಿತಾಳ

ನಾರದ—ಯಾದವಕುಲಮಣೀದಿಪಜಯ ಜಯ ||
 ವೇದೋದ್ಧಾರಮಹಾ | ಮೂಢವ ಸುರನುಕಪಾದ ಜಯ ಜಯ || ಪ ||
 ರವಶಶಿಲೋಚನ | ರಾಕ್ಷಸಮಥನ || ಕುವಲಯದಳಸು ಶ್ಯಾಮಲಕೋಮಲ || ೧ ||
 ಭಕ್ತಿವಶಂಕರ | ಭಜಕ ಸುಖಂಕರ | ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ಘನ | ಶಕ್ತಿನಿಧಾನ || ೨ ||

ಪುಟ ೧೦ ೭ ರಾಗ ಆದಿತಾಳ

ಕೃಷ್ಣ—ಸಂತಸಮಾಂತನೆ ಕಾಂತೇ-ಘನಶಾಂತೆ-ಗುಣವಂತ-ಸುಸ್ವಾಂತೆ-ಶುಭಕಾಂತೇ || ಪ ||
 ಕಾತರನೇತ್ರೇ | ಪ್ರೀತಿಗೆ ನಾನು | ಸೋತಿಹೆನೇಜಲ | ಜಾತಸುನಯನೇ || ೧ ||
 ಈ ವಿಧಮುದದಿ | ಭಾವಿಸೆ ಮನದಿ ! ದೇವಿಶುಭಂ ಮಿಗೆ | ಕೈವಶಮಾದುದು || ೨ ||

ಪುಟ ೧೧ ೮ ರಾಗ ಕುರಂಜಿ—ಆದಿತಾಳ

ಜಯದಾಕ್ಷಾಯಿಣೀ | ಜ್ಞಾನಸಂದಾಯಿನೀ || ಪ ||
 ಜಾತರೂಪಾಂಗೇಶ್ರೀ ಜಯ ವಿಭವಾಸ್ತದೇ || ೬ ||
 ಪರಮಮಂಗಳಮಾತೆ | ಪಾವನೇ ಸುರಗೀತೇ || ಶೀತಾಚಲಸುತೇ | ಶ್ರೀ ಶುಭದಾತೇ ||
 ಕಲುಷಮೇಘಾನಿ | ಲಲಿತ ಶ್ಯಾಮಲೇ | ಕಲಾಧರಧರೆ | ಕಾಮಸುಖಂಕರೇ || ೧ ||

ಪುಟ ೨೦ ೧೪ ರಾಗ-ಸುರುಟಿ—ಆದಿತಾಳ

ರೇವತಿ—ತರವಲ್ಲವೋ | ಕಾಂತಾ || ಪ ||
 ಮಧುಪಾನವು | ಮಾನಾಪಹಾರಿ | ಮದವೇರಿಪ | ಮತಿಹಾನಿಕಾರಿ || ೧ ||
 ಸರನಾಥರು | ಪರಿಪೂತರು || ಸಂಯುಲ್ಮವೈ | ಸುರೆಯಾಟವು || ೨ ||

ಪುಟ ೨೩ ೧೫ ರಾಗ—ಆದಿತಾಳ

ಬಲರಾಮ—ಆನಂದವಿಕಾಸ ಕಾದಂಬರಿ | ಮಾನಿನಿ ಸುವೈಭವ ಮಂಜರಿ ||
 ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ | ಸೇವಿಸುವ || ಪ ||
 ಪಾನವು | ಸು | ಜ್ಞಾನವು | ಸ | ನ್ಯಾನವು | ಸು | ಮ್ಮಾನವು ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ
 ನೆಂಬಿನು || ೧ || ಈಕಂಗಳಿಗೆ ದೇವ | ಲೋಕವ ತೋರಿಸಲು | ಸೌಕರ್ಯಮಿಾವುದು
 ಕಾದಂಬರಿ | ನವ | ಕಾದಂಬರಿ || ಸಾರವು | ಗಂ | ಭೇರವು | ವಿ | ಸ್ತಾರವು |
 ಸುಖ | ಪೂರವೀನವ್ಯಕಾದಂಬರಿ || ೨ ||

ಪುಟ ೩೨ ೧೬ ರಾಗ-ಯಮೋ—ಆದಿತಾಳ

ನಾರದ—ಪಾವನಚರಿತ | ತ್ರಿವಿರಾಜಿತ || ಪ || ದೇವವಿಸುತ ವಸುದೇವಸುತಾ || ಪ ||
 ಗಾನವಿಲೋಲ | ಘನುಗುಣಶೀಲ || ದೀನಕಲುಷಕುಲ ಕಾಸನ ಕೀಲ | ೧ ||
 ಸೇರದನೀಲ | ನಾರೀವಿಲೋಲ || ಮಾರಜನಕ ಸುಕು | ಮಾರಗೋಪಾಲ || ೨ ||

ಪುಟ ೩೪ ೧೭ ರಾಗ—ತಾಳ

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಕಾಂತ್-ನೇಕೆ-ಬಾರನೇ-ಸಖ || ಪ ||
 ಯುವತಿಯದಾವಳು | ವಿವಿಧವಿಲಾಸದಿ | ಭವನದಿ ಸಲಿಸುತಳವನನು ಮುದದಿ |
 ಕಾಂತ್-ನನ್ನ-ಕಾಣದಾದೆನೆ || ೧ || ಪರಿಕಿಸೆ | ರುಕ್ಮಿಣೀ | ಸರಸದೆ ಭಾಮೆಯು |
 ಮರೆತಿರುವನೋ | ನೆರೆ ಮುರಹರನಮಮಾ || ಕಾಂತ್..... || ೨ ||

ಪುಟ ೩೬ ೧೮ ರಾಗ—ತಾಳ

ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಇನ್ನೇತಕೀ ಜನ್ಮ | ವಿಸ್ತೇತಕೀವಿಭವ |
 ನನ್ನಂತರಂಗವಿದು | ದಹಿಸುತ್ತಲಿಹುದಮಮಾ || ಪ ||
 ವಲ್ಲಭನಿಗೀರೀತಿ | ಯೊಲ್ಲದಿರೆ ನಾನಿನ್ನು | ನಿಲ್ಲುವೆನೆ ಪ್ರಾಣದಲಿ ಸೇರಹಾಂಬ
 ಕಿಯೇ || ೧ || ಇಂದು ಭೂಷಣವೇಕೆ | ಗಂಧಪುಷ್ಪಗಳೇಕೆ | ಬಿಂದು ವಿರಹಾಗ್ನಿಯೊಳು |
 ನೊಂದೆನಿಂದಕಟಾ || ೨ ||

ಪುಟ ೩೮ ೧೯ ರಾಗ-ಬೀಗಡೆ—ಆದಿತಾಳ (ಅಭಿಮಾನಮೆ)

ಕೃಷ್ಣ—ಅತಿಕೋಪವೇನಿದು ಸತ್ಯಭಾಮೇ | ಖತಿಯೊಂದಲೇತಕೆ ಪೂರ್ಣಕಾಮೇ || ಪ ||
 ಮಿತಿಮಾರಿ ಶೋಕದೀರೀತಿಯೊಳ್ | ಮತಿಭ್ರಾಂತಿಯೇಕೆ ಮಾರನವತಾಕೆ ||ಅ||
 ನನ್ನ ಸಾರಲೀಲೆ | ಯನ್ನು ನೋಡೆ ಸಾರೆ | ನನ್ನೊಳಿಂತು ಕೋಪವೆ ಭಾಮಿನೀ ||
 ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಸಮಾನಳೆ ಬನ್ನವೇಕೆ | ನಯಗುಣಾಕರೇ | ನಾನುರೆ ಬೀಡುವೆ ||
 ಸನ್ನುತಾಂಗಿ ನೀ | ಸರಸಭಾವದಿ | ನನ್ನೊಳಾಡಿ ಕೂಡ | ಧನ್ಯನಾಗುವೆ || ೧ ||

ಪುಟ ೪೦ ೨೦ ರಾಗ-ಕಲ್ಯಾಣಿ—ಆದಿತಾಳ (ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರಾವರ)

ಕೃಷ್ಣ—ಬಿಡುಕೋಪವ ಭಾಮಿನೀಮಣೀ | ನೀಂರಾಣೀ | ಸುನಾಣೀ | ಫಣಿರಾಜವೇಣೀ || ಪ ||
 ಸತ್ಯಭಾವೆ—ಇದಬಲ್ಲೆನು ಮಾಧವ | ಸದಾ ವಿನೋದ ವಿರೋಧ ಪ್ರವಾದಾಪರಾಧ ||ಪ||
 ಗುಣವಂತಯರೊಳ್ | ಗಣನೆಯೆ ನಾಂ | ಮಣಿವೆನು ನೀ | ಕೇಹದಿರೆನ್ನಂ || ೧ ||
 ಕೃಷ್ಣ—ಭಾಮೆ ನನ್ನನಾಂ | ಭಾವಿಸುತ್ತೆ ಬಂದೆ | ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲದೆ ಭೇದತೋರುವರೇ ||
 ಸತ್ಯಭಾವೆ—ಕೋಮಲಾಂಗ ನನ್ನ | ಕೋಪದೇನು ಫಲ | ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾಂ |
 ಪುಣ್ಯಹೀನಳಾದೆ || ೨ ||

ಪುಟ ೪೧ ೨೧ ರಾಗ-ಹಿಂದ್ರು ಸಾನಿ—ಆದಿತಾಳ

ಕೃಷ್ಣ—ಸರಸವಾಣೀ ಸೈರಿಸೇ | ಸಾರಸಾಯತಲೋಚನೇ || ಪ ||
 ಬಿಸಜನೇತ್ರೀ | ಕುಸುಮಕೆಂದೀ | ಅಸಮಕೋಪಮಾಳ್ವರೇ || ಎಸಪೆನಾಂಸಂ |
 ತಸವ ನಿನಗೆ | ಬೆಸಸು ನನ್ನಭೀಷ್ಟವ ||೧|| ಕೇಳು ನುಡಿಯಂ | ತಾಳು ಮುದವಂ |
 ಶ್ರೀಲತಾಂಗೀ ಬೇಡುವೆ || ನೀಲಚಿಕುರೇ | ಲೀಲಿತೋರೇ | ಶೀಲವಂತೇ ಮಾನಿತೇ ||೨||
 ವಿವಿಧಭೂಷಾ | ನಿವಹಮಾಂತು | ಜವದಿ ನನ್ನ ಹರ್ಷಿಸೇ || ಕುವಲಯಾಕ್ಷೀ | ಕೋಪಿ
 ಸಲುನೀಂ | ತಾಪವೆನಗಿಂದಾದುದೇ || ೩ ||

ಪುಟ ೪೨ ೨೨ ರಾಗ-ಮೋಹನ—ಆದಿತಾಳ

ನಾರದ—ಸರಸಜಲೋಚನ | ಸಾಧುಜನಾವನ || ಸಾರದಯಕರ | ಸಾಗರಶಯನ ||ಪ||
 ಸುಂದರ ಕೋಮಲಕಾಯ | ವಂದಿತ ದಿವಿಜನಕಾಯ | ಬಂಧವಿಮೋಚನ ಪಾವನ ||
 ನಾಗಶಯನ ಗುಣಧಾಮ | ನಾಗವರದ ಶುಭಕಾಮ | ರಾಗರಹಿತ ಘನಭೋಗ ||೨||

ಪುಟ ೪೫ ೨೩ ರಾಗ—ತಾಳ

ಸುರಾಧಿಪನಗೆಲ್ವೆ | ಸಮರದಿ || ಪ ||
 ದುರಂತಮದದಿಂ | ದಿರಲ್ ಸುರಪನಾ | ದುರಾಗ್ರಹಿಯನಾಂ | ಧುರಾಗ್ರಹಳಿವೆ || ಅ ||
 ವಿಧೇಯತೆಯೊಳಿಂದು | ಕುಡದಿರೆ | ಬುಧಾವನಿಜವನು ತಾಂ || ಮದಾಂಧನಂ ರಣ |
 ವಿಧಾನಕೆಳೆಯುತೆ | ಸುಧಾಶನೇಂದ್ರನ | ಮದಂ ಬಿಡಿಸುವೆನು || ೧ ||

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕಂ

ಪುಟ ೪೬ ೨೪ ರಾಗ-ಬಿಂಹಾಗ್—ಆದಿ ತಾಳ

ನಾರದ—ಶ್ರೀ ವಿನೋದವಿಶಾಲ ಗೋಪಾಲ ರಾ | ಜೀವನೋಕ್ಯನವನಮಾಲ || ಪ ||
 ಸಾಗರತನಯಾಸಾರವಿಲಾಸ | ಭೋಗವಿಕಾಸ ಸ. ಮಹಾಸ ||
 ರಾಗರಹಿತ ಮುನಿಭಾಗಧೇಯ ಶ್ರೀ | ನಾಗವರದ ಸುರನರ ಶರಣ || ೧ ||

ಪುಟ ೪೭—ಕಾಲಯವನ ಮುಖರಿಪುಸಂಹಾರ | ಕಾಳೀಯಮದಾಪಹ ಧೀರ ||
 ಕಾಲವಿಜಯ ಕರುಣಾಲಯ ಸದಯ | ಪಾಲಯ ಪಾವನಯದುತನಯ || ೨ ||

ಪುಟ ೪೯ ೨೫—ರಾಗ-ಯಮೋ—ಆದಿ ತಾಳ

ಶಚೀದೇವಿ—ಮಹಿಯನರನು ಬಯಸಲೆಂತು | ಮಹಿತದೇವಸುಮಹೀಜವನು ತಾಂ || ಪ ||
 ವಿಹಿತಮಾರೆ | ಸಹಿಸಲಾರೆ | ಮಹೇಂದ್ರವೈಭವ ಮಹಿಜವು ಸಾರೆ || ೧ ||
 ಪರಮಫಲವ | ಭರದಿ ಕೊಸುವ | ತರುವನೀವನೆ ಸುರೇಂದ್ರನಮಮಾ || ೨ ||
 ಮದಿಸಿ ನರನೀ | ವಿಧದಿ ಬಯಸೆ | ತ್ರಿದಶನಾಥನು | ವಿಧೇಯನಹನೀ || ೩ ||

ಪುಟ ೫೨ ೨೬ ರಾಗ-ಕಲ್ಯಾಣಿ—ಆದಿ ತಾಳ

ಶಚೀದೇವಿ—ಸುರತರುವ ನರಗೀವರೇ | ಸೌಭಾಗ್ಯದಾತಮೊನುತೆ ಮೆರೆದಿಹ || ಪ ||
 ಸಾಂದ್ರಶುಭಾಕರ | ನೆಂದೆನಿಸಿರುವೀ | ಇಂದ್ರನ ತರುವನುಪೇಂದ್ರನು ಬಯಸರೆ.
 ಕುಚೋದ್ಯವೀ | ವಿಚಾರವು | ವಿಚಿತ್ರವು || ಲೋಕವಿನ್ನು ನಗದಿರುವುದೆ || ೧ ||

ಪುಟ ೫೩ ೨೭ ರಾಗ-ಬೇಹಾಗ್—ಆದಿತಾಳ

ಶಬ್ದೇದೇವಿ—ವರಸುರರಮಣಾ | ಸುರುಚಿರತರಗುಣ | ಧುರಜತರಿಪುಗುಣ ಕಾಂತಾ ||ಪ||
 ಮದಿಸಿದನರನೊಳು | ಕದನವನೆಸಗುತ | ಮದಮದಗಿಸಿಬಹು | ದದುನನಗರಿದೇ ||೧||
 ಸಮರಕೆ ಸಾರದೆ | ಸಮಯವ ಕಳೆವುದೇ | ರಮಣನೆ ಪರಿಕಿಸೆ | ಪ್ರಮಾದವಲ್ಲವೆ ||೨||

ಪುಟ ೫೫ ೨೮ ರಾಗ-ಜಂಜೂಟಿಜಿಲ್ಲಾ—ಆದಿತಾಳ

ಕೃಷ್ಣ-ಸತ್ಯಭಾಮೆ—ಪಾರಿಜಾತವು | ಎಪರಿ ಮೆರೆದಿಹುದು ||
 ಶಕುಂತ-ಕುಲಗಳ | ಸುಲಲಿತ | ಕಲಕಲರವರೊಳು || ಪ ||
 ಸಾರಪರಿಮಳವ | ನೆರಳಿಚೆರೆವ | ಸರಸಸುಮವ | ಧರಿಸಿಪೊಳೆವ | ಇಂದ್ರನ | ನಂದನ |
 ಕಂದವಿದೆಂದೆನೆ | ಮಂದಾರಂ ತಾಂ || ಸುಂದರಕುಸುಮ | ಬೃಂದವ ಧರಿಸಿ |
 ಕುಂದದಿರ್ಪ ಸೊಬ | ಗಿಂದ ರಂಜಿಪುದು || ೧ ||
 ಮನದಿಷ್ಟ | ವನು ನೀಡಿ | ಘನವೋದ | ವನು ವಿರಚಿಸುವ || ಸುಂದರ ಸುರತರುವು |
 ಸುಖಕರವು || ಮನಕ್ಕೆ | ವಿನೋದ | ವನೆಂತು ರಚಿಪುದು || ೨ ||

ಪುಟ ೫೮ ೨೯ ರಾಗ-ನವರೋಜು—ಅಟಿತಾಳ ಚಾಪು

ಇಂದ್ರ—ವಂದಿಪೆ ತರು | ಳೇಂದು ಶೇಖರ ದೇವ ಶಂಕರಾ || ಪ ||
 ಬುಧನುತಘನ | ಸದಮಲಗುಣ | ಸಾರಪುರಹರ || ೮ ||
 ವಂದಿಪೆ ನರ | ವಿಂದಲೋಚನ ಕೃಷ್ಣಶ್ರೀಧರ || ಪ ||
 ಯದುಕುಲಮಣಿ | ಸದಮಲಗುಣ | ಸಾರ ಮುರಹರ || ೮ ||
 ದಯಾಕರಾ | ಧರಾಧರ | ಧರಲೀಲಾ | ವರಶೀಲಾ | ಧರ್ಮಪಾಲನ || ೧ ||
 ಸಾಮಗಾನಲೋಲ ಸರಸನಾಟ್ಯವೈಭವಾ || ಯಮಿಕುಲನುತ | ಶಮದಮಯುತ |
 ಶತಮಖಾಶ್ರಿತಾ || ಕೃಪಾಧನಾ | ಸುಪಾವನಾ || ರಿಪುಕಾಲ | ನೃಪಜಾಲಾ |
 ಚಿಫತಪದಾಂಬುಜ || ೨ ||

ಪುಟ ೬೧ ೩೦ ರಾಗ-ಸಾರಂಗ—ಅಟಿತಾಳ ಚಾಪು

ಇಂದ್ರ—ಶ್ರೀನಾಥನಾಕೃಷ್ಣ | ತಾನೆಂಬುದನೆ ಮರೆತು ||
 ಏನಿಂತನರ್ಥವನು | ನಾನಿಂದುಗೈದಿಹೆನು || ಪ ||
 ಕಾಮಿನೀಮಣಿಯಿಂದೆ | ಕಾಮಾಂಧಕಾರದೊಳು || ವ್ಯಾಮೋಹಕೊಳಗಾಗಿ |
 ವೈಮನಸ್ಯವನಾಂತೆ || ೧ || ನಾರದನ ನುಡಿಗೇಳ್ತು | ನಾರಾಯಣನ ಜರಿದು ||
 ಘೋರಪಾತಕಿಯಾದೆ | ನೀರೀತಿ ನಾನಕಟ || ೨ ||

ಪುಟ ೬೨ ೩೧ ರಾಗ—ಆದಿತಾಳ

ಜಗವನು ಜಯಿಸಿರುವೆ | ಮೆರೆಯುವೆ || ಅಗಾಧ ಶೌರ್ಯ ಬಲಯುತ ನೆನಿಸುತ್ತೆ||ಪ||
 ಕುಸುಮಬಾಣದಿಂ | ದೆಸೆದು ಲೋಕಮಂ | ವಶಂಗೊಳುತ್ತೆ ಸಂ | ವಸಂದಳೆಯುತ್ತೆ ||
 ವಿರ-ಧೀರ-ಶೂರನಾ | ನೆಸೆದಿಹೆನನುಪಮಸಾಹಸಿ ಮನ್ಮಥ || ೧ ||
 ಮುನಿಯನಾದರೂ | ಮನಮಲುಗಿಸುತ್ತ || ವಿನೋದಪಡುವೀ | ಮನೋಜನದಿರೊಳ್ ||
 ಜ್ಞಾನಿಯಾ-ದರೇನು-ತಾಂ | ವನಿತೆಯಲೀಲೆಗೆ | ಳನು ಬಯಸುವನಲೆ || ೨ ||

ಪುಟ ೬೩ ೩೨ ರಾಗ-ಕಲ್ಯಾಣಿ—ರೂಪಕತಾಳ

ಮನ್ಮಥ - -ಪಂಚ-ಬಾಣ ಸಂದೋಹ ಬೀರಿ ಗೆಲ್ಲುವೆ || ಪ ||
 ಚಂಚರೀಕಗುಣದ ಪ್ರಬಲ | ಝಂ-ಝಣಾ-ರವವು ಮೊರೆಯೆ || ಅ ||
 ಅರವಿಂದದ | ಶರಬ್ಬಂದದೆ| ನೆರೆ ಬಂಧಿಸಿ ವರಮಾನಿಯ || ಭರದಿಂದಲಿತಪವನಳಿದು|
 ಶರಹರಿಸುವ | ಪರಿಯನೆಸಗಿ | ಪರಿಪರಿಯೊಳು | ಪರಿಕಿಸುವೆನು || ೧ ||
 ಬೀರುತೆ ಸುಮಶರಗಳ ಶ್ಲಂ | ಗಾರದಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಮುನಿಯನು || ನಾರಿಯ ಸುಖವನು
 ಬಯಸುವ | ಪರಿಯಮಾಡಿ | ಹರುಷಗೊಡಿ | ಪರಿಹಸನಕೆ | ಗುರಿಯಿಸಗುವೆ || ೨ ||

ತೃತೀಯಾಂಕಂ

ಪುಟ ೬೪ ೩೩ ರಾಗ—ತಾಳ

ನಾರದ—ಉಂದುಕಳಾಭಾ | ನಂದಕರ ಶ್ರೀ | ಮಂವಹಸನಮುಖ ಗೋವಿಂದ || ಪ ||
 ನಂದಕುಮಾರ | ಬಂಧನವಾರ | ನಿಂಧು ಶಯನ ನತಮಂದಾರ || ಅ ||
 ಪೂತನ ಮುಖ ಬಹು | ಪಾತಕಿದಮನ | ಭೀತಿನವಾರಣ ಘನಕರುಣ ||
 ಪ್ಯಾತಿವಿಕಾಲ | ಘನಸಮನೀಲ | ಗೀತವಿಲೋಲ | ಗೋಪಾಲ || ೧ ||

ಪುಟ ೬೪ ೩೪ ರಾಗ—ಆದಿತಾಳ

ಮನ್ಮಥ—ಮನೋಹರಗಳ ಬೀರಲು | ಮನಮದಿರದೆಘನ | ಮುನಿವರನಿರುವನೆ || ಪ ||
 ಸುಂದರೀಕಟಾಕ್ಷ ಕಿರಣಾಸ್ತ್ರಜಾಲ ಬೀರಿ ಮಾರಿ | ಅದಿಂನಿ ಮತಿಯ | ಚದರಿಸಿ
 ಧೃತಿಯ | ಮುದದೆ ಬಲೆಗೆ ನವ | ವಿಧದೊಳು ಕೆಡಹುವೆ || ೧ ||

ಪುಟ ೭೬ ೩೯ ರಾಗ—ಅಟಿತಾಳ ಚಾಪು

ಮಕರಂದ—ಮುನಿ | ನಾಥರೆ ನೋಡಿಂ | ಕೌತುಕವಿವಾನಿ |

ಕೇತನರಾಜಿಯು | ನೀ ತರದಿ || ಪ ||

ಕಾತರನೇತ್ರಿಯು | ರೇತರದಿರುವರೋ |

ಮಾತನಾಡಿಸಿ ನೀ | ವಾತುರದಿ || ಅ ||

ಹೊಂಬಣ್ಣದಿರುವುದು | ಜಾಂಬವತಿಯ ಮನೆ | ಕಂಬಗಳಿಹುದು ರ | ತ್ನಾಂಬೆಮನೆ ||

ಬೊಂಬೆಗಳಿರುವುದು | ಬಿಂಬಾಧರೆಯಮನೆ | ಕೆಂಬಣ್ಣದಿಹುದು ಪ | ದ್ವಾಂಬೆಮನೆ||೧||

ಮಾನಗಳಿಗೆ ಪರ | ಮಾನಂದಮೆಸಗುವ | ಗಾನವೋಹಿನಿಯರ ಮನೆಗಳಿವು ||

ಜ್ಞಾನಗಳನು ಸ | ನ್ಯಾನಿಸಿ ಸೇವಿಪ | ವಾನಿನಿ ಲೀಲಾವತಿಯ ಮನೆಯು || ೨ ||

ಅರಮನೆ ಯಿದನೋಡಿ | ನೆರೆಮನೆಯಿದನೋಡಿ | ಕಿರುಮನೆಯಿದ ನೋಡಿ |

ಸೆರೆಮನೆಯು || ವರಮಾನಿಗಳೆನೋಡಿ | ಹರುಷದಿ ನಲಿದಾಡಿ || ತರುಣೀ ಮಣೆಯ ಕೂಡಿ

ಕುಣಿದಾಡಿ || ೩ ||

ಪುಟ ೭೯ ೪೦ ರಾಗ ಜಂಜೂಟಿ—ಆದಿತಾಳ

ಕೃಷ್ಣ-ರುಕ್ಮಿಣಿ—ವಂತಿಹುದೀ ವನವು | ಸ್ವಾಂತವೊಳಮಿತ |

ಸಂತಸವುದಿಸೆ | ಶಾಂತಿಯು ಪಸರಿಸಲೆಂ || ಪ ||

ಸಾರಕುಸುಮದಾ | ಸಾರಭವನು ನೆರೆ |

ಬೀರಿಸುಳವ ಮೃದು | ಮಾರುತನೆದಿರಲೆಂ || ಅ ||

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಕೀರಶಾರಿಕಾ | ವಾರದ ಕಲಕಲ | ಮಿರೆಯೆ ಮಧುಪಯ್ಕೀಂ |

ಕಾರಗಳೆದಿರಲೆಂ || ೧ ||

ಕೃಷ್ಣ—ತರಳಾಕ್ಷಿ ನೋಡು | ಹರಿಣಿಗಳೆಲ್ಲ | ನೆರೆ ನೋಟವನ್ನು ಕಲಿಯಲ್ ||

ಸಾರಿ ಬಂದು | ಸೇರಿನಂದು | ನೀರೆನಿನ್ನ | ಓರೆನೋಟ | ನಿರುಕಿಸಿ ನಲಿವವು || ೨ ||

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ನವಿಲಾಟವಿಂದು | ಸವಿನೋಟವಾಗಿ | ತವೆ ವೋದವಿಯೆ ಮನಕೆ ||

ಶ್ರೀವಿಲಾಸ ವಾಸವೆನಿಸಿ | ಭಾವಭವನ ವನದ ತರದಿ | ನವವಿಧವಿಧವದೊಳೆಂ || ೩ ||

ಪುಟ ೮೩ ೪೧ ರಾಗ-ಬೇಹಾಗ್—ಆದಿತಾಳ

ರುಕ್ಮಿಣಿ—ಘನವೋದಾಕರವು | ನಿರುಕಿಸೆ | ವನವು ಮನೋಹರವು || ಪ ||

ಲೀಲೆಯೊಳಾದುವ | ಬಾಲಹರಿಣಿಗಳ | ನಾಲೋಕಿಸಲಾನಂದವು ||

ಮೇಲಿನಿಪೀಮೃಗ | ಜಾಲಕೆ ಮನವಿದು | ಸೋಲುವುದಿಂವಮವಾ || ೧ ||

ಪುಟ ೮೪ ೪೨ ರಾಗ-ಜಂಜೂಟಿ—ಆದಿತಾಳ

ನಾರದ—ಸಂತಸವನುನಾ | ನಾಂತನು ದಾವೀ || ಪ ||
 ಶಾಂತಗೊಳಿಸು ನನ್ನ ಸ್ವಾಂತವನ್ನರು || ಅ ||
 ಅರಸಿಯೆ ನಿನ್ನ | ನರಸುತೆ ವನದಿ | ತಿರುಗುತೆ ಬಂದೆನಾಂ | ಕರುಣೆವುದೆನ್ನ ||೧||

ಪುಟ ೮೮ ೪೩ ರಾಗ—ಆದಿತಾಳ

ಬಲರಾಮ—ಮದಾಂಧರಾವಣಾಸುರಂಗದೆಷ್ಟು ಪಾರುಷಂ || ಪ ||
 ವಧಾರ್ಹನಂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದೊಳ್ | ಮೊದಲ್ ವಿಧಾರಿಬೆ || ಅ ||
 ಈ ಹಲಾಯುಧಾಗ್ರಹದಿಂದ | ದ್ರೋಹಿದೈತ್ಯನ || ಮ | ಹಾಹವಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ವೆ |
 ಸಾಹಸಾಂಕನಾಂ || ೧ ||

ಪುಟ ೯೪ ೪೪ ರಾಗ—ಝಂಪತಾಳ

ಬಲರಾಮ—ದುರಾತ್ಮನೆನಿಸಿ ದಶವದನನ | ಶಿರವತಿರಿದು ಕೆಡಹುವೆ | ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಿ || ದ ||
 ಸುರಮುನಿಪನ | ತರದೊಳು ಮಿಗೆ | ಬರುತೆ ಕಾಮರೂಪದಿ || ವಿರೋಧಮೆಸಗಿ |
 ತರುಣಿಯ ಪಲ | ತಂದೆ ಬಾಧಿಸರ್ಪ ಈ || ೧ ||
 ಹಲಧರನತಿ | ಬಲಯುತನೆನು | ತಳಸದಿಂಶು ಗರ್ವದಿ || ಕುಲಾಂಗನೆಯನು |
 ಬಳಲಿಸಿದನ | ಕುಲವ ಸುಡುವನೀಕ್ಷಣ || ೨ ||

ಮಂಗಳಂ.

ಪುಟ ೯೮ ೪೫ ರಾಗ—ತಾಳ

ಎಲ್ಲರೂ—ಜಯರುಕ್ಕಿಣೀ ಮನೋಹರ | ಜಯಜಾಂಬವತೀ ಪ್ರಮೋದದಾಯಕರೀಲಾ ||
 ಜಯಸತ್ಯ ಭಾಮೆಯರಸಾ | ಜಯ ದಿವಜಮುನೀಂದ್ರಜಾಲವಂದಿತ ಕೃಷ್ಣಾ ||

ಮಂಗಳಮಸ್ತು.

